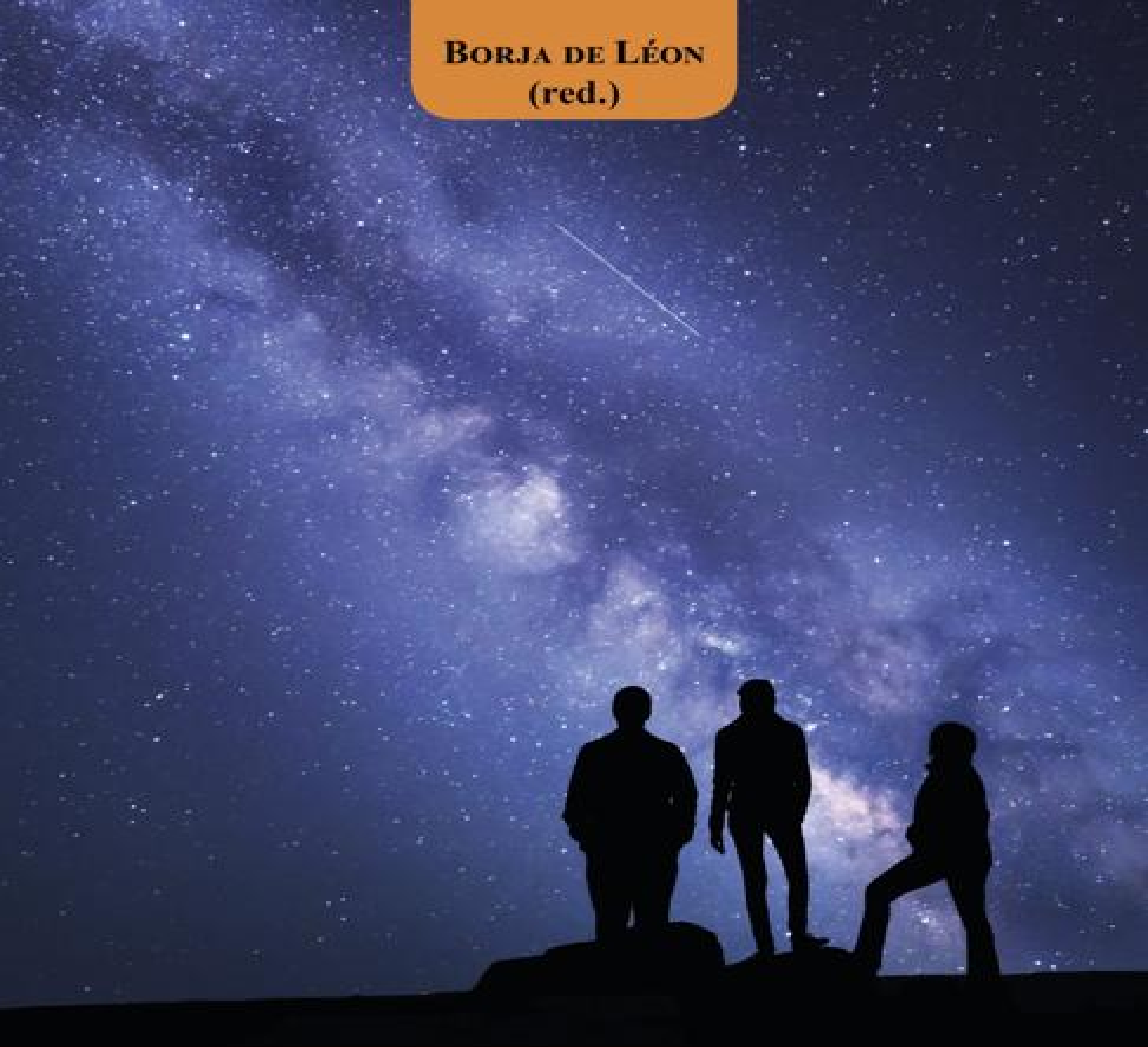

BORJA DE LÉON
(red.)

Iets groots dat liefde is

*De christelijke roeping:
ontmoeting, antwoord, trouw*

Borja de León (red.)

Iets groots dat liefde is

*De christelijke roeping:
ontmoeting, antwoord, trouw*

2022

Over dit boek

“*Wie ben ik?*” is een belangrijke vraag; maar veel belangrijker, zegt paus Franciscus, is deze andere: “*Voor wie ben ik?*” Onze identiteit is weliswaar geworteld in wat we hebben ontvangen, maar krijgt haar eigenlijke vorm door wat wij zelf aan anderen geven. Door God lief te hebben, ons door Hem te laten liefhebben en deze liefde door te geven aan anderen, ontdekken we wie we ten diepste zijn.

De reeks artikelen die in dit boek zijn gebundeld, is bedoeld om deze zoektocht naar onze ware identiteit te ondersteunen. *Iets groots dat liefde is* gaat over de diverse aspecten van de christelijke roeping en richt zich daarmee tot elke vrouw en man die bewust als christen wil leven.

De artikelen gaan speciaal in op de roeping tot *heiligheid in het dagelijkse leven*, zoals beleefd in het Opus Dei. Heiligheid betekent immers niet: geen fouten maken, maar liefhebben vanuit een levende relatie met God. Met de eerste leerlingen van Jezus, met de catecheses van de pausen en de heiligen, in het bijzonder de heilige Jozefmaria Escrivá, kunnen we deze eeuwige, vreugdevolle realiteit beleven: God roept ons. *Hij heeft voor ieder van ons een plan: heiligheid.*

Colofon

Oorspronkelijke titel:
Algo grande y que sea amor
La vocación cristiana
Encuentro, respuesta, fidelidad
© 2020 Fundación Studium

Voor de Nederlandse uitgave:
Iets groots dat liefde is
De christelijke roeping:
ontmoeting, antwoord, trouw
© 2022 Stichting De Boog

Vertaling citaten uit de Bijbel:
Willibrordvertaling (1975)
tenzij niet van toepassing

Afbeelding op de voorkaft:
iStock/den-belitsky

Contactadressen Stichting De Boog
Herenstraat 41 info@deboog.nl
3512 KB Utrecht www.deboog.nl

ISBN 978-90-6257-132-1 NUR 707

INHOUDSOPGAVE

[Over dit boek](#)

[Colofon](#)

[Inleiding](#)

[I. ONTMOETING](#)

“RABBI, WAAR VERBLIJFT GIJ?”

[1. Jezus komt om ons te ontmoeten](#)

Wie is Christus voor mij? Wie ben ik voor Hem?

Zoek Christus!

Vind Christus!

Bemin Christus!

Ons hele leven met Christus leven

[2. Wat je leven zou kunnen zijn](#)

“Ik heb je bij je naam genoemd”

“Kijk omhoog naar de hemel en tel de sterren, als je kunt”

Twee hoofdrolspelers

Je zult een weg banen

[3. Onze ware naam](#)

Vrij en nog niet af

Hij roept je bij je naam

De verborgen schat

Al mijn gaven en talenten aanspreken

Een vervuld leven

[II. ANTWOORD](#)

“MIJ GESCHIEDDE NAAR UW WOORD”

[4. Hoe ontdekken we onze roeping?](#)

*Een rusteloos hart
Een liefdevolle aanwezigheid
Het verbinden van de losse stippen in ons gebed
De ontsteker, de 'trigger'
De hulp van geestelijke begeleiding*

5. Opdat de muziek gehoord wordt:
de roeping tot het Opus Dei

*Het normale van heilig willen worden
Zo dichtbij dat we met Hem leven
Voor iedereen met een groot hart
De wereld liefhebben zoals God haar liefheeft*

6. Je leven geven voor je vrienden:
de roeping tot het celibaat

*"Het is niet goed voor de mens om alleen te zijn"
De psychologie van wie zich nooit alleen weet
Johannes, een celibatair hart
Harten wakker schudden
Een gave die voortdurend moet groeien*

7. De liefde beantwoordend:
de roeping tot het huwelijk

*Moge jij een goede reis hebben
Wanneer het leven werkelijk begint
De reikwijdte van een 'ja'
Een hart dat niet wil lijden*

8. Meer moeders en vaders dan ooit tevoren:
de roeping van de kinderen

*Ouders van heiligen
Leermeesters van heiligen
Gidsen van heiligen
Meer nodig dan ooit*

9. Hoe maak ik de juiste keuze?

We zijn in de Kerk samen op weg

Wat zal er van mij worden?

We staan er niet alleen voor: de Kerk vergezelt ons

Een geloofssprong: vertrouwen in God

Gods verhalen ontplooiën zich beetje bij beetje

III. TROUW

**“IK HEB JULLIE BESTEMD OM VRUCHT TE DRAGEN, EN JULLIE VRUCHTEN
ZULLEN BLIJVEND ZIJN”**

10. Wij zijn apostelen!

“Alles omwille van het evangelie”

Zout, licht en zuurdesem voor de wereld

Uit eigen beweging

Goddelijk licht dat warmte geeft

11. Met Christus op weg naar de Volheid van de Liefde

Later zul je het begrijpen

Sta voor stap dichterbij de vrijheid

Doordrenkt met het bloed van Christus

Eucharistische samenhang

12. De vruchten van de trouw

Een hemel in ons binnenste

Een sterk en barmhartig hart

Een onvoorstelbare doeltreffendheid

God is altijd Dezelfde

Noten

Inleiding

Het evangelie staat vol met persoonlijke ontmoetingen met Jezus: Johannes en Andreas, Petrus, Matteüs, Marta, Maria en Lazarus, Nicodemus, de Samaritaanse vrouw. Deze verhalen zijn veel meer dan verleden tijd; het zijn afleveringen van een verhaal dat vandaag de dag nog steeds in volle gang is. Hoewel het misschien moeilijk lijkt om Jezus te ontmoeten te midden van de haast en verstrooiing die ons omringen, blijft zijn oproep in werkelijkheid resoneren in de harten van jonge mensen. Dit zorgt ervoor dat ze diep in hun hart grote dingen willen. “Ze willen dat onrecht stopt. Ze willen dat ongelijkheden worden overwonnen en dat iedereen zijn deel van de goederen van de aarde krijgt. Ze willen dat de onderdrukten vrijheid krijgen. Ze willen grote dingen. Ze willen goede dingen.”¹ Precies om deze reden blijven wij als christenen in de 21e eeuw verkondigen dat God erg in ons geïnteresseerd is: dat Hij wil dat we gelukkig zijn en dat Hij op ons rekent om van zijn liefde de kracht te maken die de wereld beweegt.

“Wie ben ik?” is een belangrijke vraag; maar veel belangrijker, zegt paus Franciscus, is deze andere: “Voor wie ben ik?”² Onze identiteit is geworteld in wat we hebben ontvangen, maar krijgt vooral vorm vanuit de liefde waaraan we ons leven wijden. Door God lief te hebben, ons door Hem te laten liefhebben en deze liefde door te geven aan anderen ... ontdekken we wie we zijn. De reeks artikelen die in dit boek zijn gebundeld, is bedoeld om deze ontdekking te ondersteunen. Met de eerste leerlingen van Jezus, met de catecheses van de paus, van de heiligen, in het bijzonder de heilige Jozefmaria Escrivá, kunnen we deze eeuwige realiteit verdiepen: God roept ons; “Hij heeft voor ieder van ons een plan: heiligheid.”³

Het boek is opgedeeld in drie grote delen. Het eerste deel bevat drie artikelen die in een breed perspectief de realiteit van Gods roeping en de ontmoeting met Hem weergeven. Het tweede deel is uitgebreider: het stelt verschillende roepingen voor – uitvoeriger die tot het Opus Dei – en gaat nader in op enkele aspecten van de onderscheiding van iemands roeping. Ten slotte is het derde deel gericht op mensen die de Heer al enkele jaren volgen; het is een uitnodiging om met dankbare herinnering na te denken over de schoonheid van een leven in navolging van Christus.

De heilige Jozefmaria – die de eigenlijke inspirator van deze bladzijden is en als zodanig meermalen aangehaald wordt – herinnerde zich dat hij op amper zestienjarige leeftijd ontdekte dat zijn hart hem vroeg om “iets groots en dat het liefde was”⁴. Mogen ook wij iets groots ontdekken en herontdekken – want liefde is altijd jong, altijd verrassend – en dat is liefde!

Borja de León
Madrid, 2018

I ONTMOETING

“Rabbi, waar verblijft Gij?”

1. Jezus komt om ons te ontmoeten

De volgende dag stond Johannes er weer met twee van zijn leerlingen, en hij keek naar Jezus die langs kwam, en zei: "Zie het Lam Gods!" De twee leerlingen hoorden dit en volgden Jezus. Jezus draaide zich om, zag dat ze Hem volgden en zei: "Wat zoeken jullie?" En ze antwoordden: "Rabbi – wat Meester betekent – waar verblijft Gij?" Hij zei: "Kom en zie." Ze kwamen en zagen waar Hij verbleef, en ze bleven de rest van de dag bij Hem, want het was rond het tiende uur (Joh 1, 35-39). Degenen die aanwezig waren bij deze evangelische scène moeten er met veel ontroering aan hebben teruggedacht, want het ging om het belangrijkste moment van hun leven: de dag dat zij, voor het eerst, Jezus van Nazaret ontmoetten.

Christus ontmoeten is werkelijk de beslissende ervaring voor iedere christen. Benedictus XVI heeft hier aan het begin van zijn pontificaat met klem op gewezen: "Christen zijn is niet het resultaat van een ethische keuze of een verheven idee, maar van een gebeurtenis: de ontmoeting met een Persoon, die aan ons leven een nieuwe horizon geeft en daarmee een beslissende richting."⁵ Het is veelbetekenend dat ook paus Franciscus ons daaraan vanaf het begin van zijn pontificaat heeft willen herinneren: "Ik nodig alle christenen uit, overal, nu, om Jezus Christus opnieuw persoonlijk te ontmoeten, of zich tenminste voor Hem open te stellen, zodat Hij hen kan ontmoeten; ik vraag jullie allemaal om dit elke dag, zonder uitzondering, te doen."⁶ We willen deze uitnodiging hier hernieuwen, in de voetstappen van de jongste van de apostelen: de heilige Johannes.

Wie is Christus voor mij? Wie ben ik voor Hem?

Het vierde evangelie kent een prachtige uitdrukking om de identiteit van de jeugdige Johannes te schilderen: hij was "de apostel

van wie Jezus hield". Meer hoeft niet gezegd te worden: Johannes was iemand van wie Jezus hield. Deze overtuiging verbleekte met de jaren nooit, maar werd eerder groter en sterker: *Hierin bestaat de liefde: niet wij hebben God liefgehad, maar Hij heeft ons liefgehad* (1 Joh 4, 10). Doordat hij er zeker van was dat de Heer hem liefhad, was hij in staat om tot het einde van zijn leven een diepe en aanstekelijke vreugde te behouden. Dezelfde vreugde die we voelen in zijn evangelie. Alles begon die dag aan de oever van de Jordaan.

En wij, hebben wij ook zo'n oprechte ontmoeting meegemaakt als de jonge apostel? Zelfs al zijn we ons hele leven christen en hebben we jarenlang gebeden, dan is het toch goed om stil te staan en te overwegen: "Wie is Christus voor mij? Wat betekent Christus in mijn leven, vandaag en nu?" Zo kunnen we de balans opmaken van ons geloof. "Maar voordat we ons deze vraag stellen, is er nog een belangrijke vraag die eraan voorafgaat: wie ben ik voor Christus?"⁷

Als we ons deze vragen stellen, is het niet meer dan natuurlijk dat we een beetje perplex staan. Wie ben ik voor Christus? Wie ben ik überhaupt? Een klein onbelangrijk schepsel? Een product van de evolutie? Gewoon een van de velen ... die de geboden moet onderhouden? Hoe ziet Jezus mij? Wij kunnen hierover ons licht opsteken bij de heiligen. Ooit, toen de heilige Johannes Paulus II eenzelfde vraag gesteld werd, antwoordde hij: "Kijk, je bent een gedachte in de geest van God, een hartslag van God. Dit betekent dat je in zekere zin een oneindige waarde hebt, dat jouw onherhaalbare individualiteit belangrijk is voor God."⁸ Wat hij zelf ontdekt had – wat alle heiligen ontdekt hebben – is hoeveel we voor God betekenen. We zijn geen onbelangrijk schepsel, een dienaar die slechts op de wereld is om te doen wat Hij wil. We zijn echt vrienden. Alles aan ons is belangrijk voor Hem en daarom is Hij

bezorgd over ons en vergezelt Hij ons ons hele leven, hoewel wij daar te weinig bijilstaan.

Dit is geen overdrijving. Jezus zelf zei tot zijn apostelen: *“Geen groter liefde kan iemand hebben dan deze, dat hij zijn leven geeft voor zijn vrienden. Gij zijt mijn vrienden ... u heb Ik vrienden genoemd, want Ik heb u alles meegedeeld wat Ik van de Vader heb gehoord”* (Joh 15, 13-15). Deze woorden zijn vandaag nog steeds even relevant. Jezus “leeft en zegt het nu tegen jou. Luister onbevungen naar zijn stem; hij heeft iedereen iets te zeggen.”⁹ Wie ben ik dan voor Christus? Ik ben een vriend van wie Hij met de grootste Liefde houdt. Ik ben een klop van zijn Hart. Dat is wie ik voor Hem ben. En Hij, wie is Hij voor mij?

Zoek Christus!

Op 29 mei 1933 sprak een jonge student bouwkunde voor het eerst met de heilige Jozefmaria. Zijn naam was Ricardo Fernández Vallespín. Vele jaren later herinnerde hij zich: *“De Vader sprak met mij over wat in mijn ziel omging ... Hij gaf me advies en moedigde me aan beter te zijn. Ik herinner me duidelijk en levendig dat hij, voordat hij afscheid nam, opstond, naar een boekenkast liep en een boek pakte dat hij gebruikte. En op de eerste pagina schreef hij deze drie zinnen: “Zoek Christus. Vind Christus. Bemin Christus!”*¹⁰

De apostel Johannes ging op weg om Christus te vinden, zelfs zonder precies te weten wie hij zocht. Maar hij wist dat hij naar iets zocht dat zijn hart zou vervullen. Hij hunkerde naar een vervuld leven. Hij verlangde meer van het leven dan slechts werk, geld verdienen, zijn als ieder ander ... Zijn hart was rusteloos en hij wilde die rusteloosheid stillen. Daarom was hij een volgeling van Johannes de Doper. En terwijl hij bij hem was, kwam Jezus voorbij. Johannes de Doper wees Hem aan: *“Zie, het Lam Gods!”* En hij en zijn vriend Andreas hoorden hem dat zeggen en gingen Jezus achterna (Joh 1, 36-37).

Wat kunnen we doen om in de voetstappen van de jonge apostel te treden? Eerst: luisteren naar ons rusteloze hart. Luister goed als het niet tevreden is, als het door een werelds leven niet vervuld wordt, als het meer wil dan alleen aardse goederen en bevrediging. En kom dan dicht bij Jezus. Dit is, in zeker opzicht, inderdaad gemakkelijker voor ons dan voor Johannes. Veel mensen hebben ons er al op gewezen waar we Jezus kunnen vinden: “De meesten van ons hebben als kind van onze christelijke ouders geleerd hoe we moeten bidden. Later hebben docenten, vrienden en kennissen ons op allerlei manieren geholpen om de Heer niet uit het oog te verliezen.”¹¹ Daarom is dat wat we nu moeten doen, God zoeken: “Zoek Hem vol honger, zoek Hem uit alle macht in uzelf. Als u met die inzet aan de slag bent gegaan, durf ik u te verzekeren, dat u Hem al ontmoet hebt en dat u al begonnen bent met Hem om te gaan en Hem te beminnen en dat u uw gesprek in de hemel voert.”¹²

Vind Christus!

Toen Johannes en Andreas Jezus die eerste keer begonnen te volgen, moeten ze enigszins verlegen zijn geweest. Hoe moesten ze zich bij Hem bekendmaken? Ze konden toch moeilijk gewoon opstaan en Hem vragen: “Zijt Gij het Lam Gods?” Dat was wel wat Johannes de Doper hun had verteld, en het was alles wat ze van Hem wisten. Misschien waren ze onder elkaar aan het bespreken wat ze zouden doen, toen Jezus zich omdraaide, zag dat ze Hem volgden, en tegen hen zei: “*Wat verlangt gij?*” (Joh 1, 38).

God wordt geraakt door jonge, rusteloze harten. Dus als wij Hem oprecht zoeken, komt Hij naar ons toe op de meest onverwachte wijze. De heilige Jozefmaria vergat zijn eerste persoonlijke ontmoeting met Jezus nooit. Hij was nog maar een puber; zijn hart vol plannen en idealen. Na een nacht van zware sneeuwval, verliet hij 's ochtends het huis en tot zijn verbazing ontdekte hij afdrukken

in de sneeuw van de sandalen van een ongeschoeide pater. Hij volgde het spoor en sprak de pater aan. Deze belevenis liet een diepe indruk achter op zijn ziel: “Als anderen zulke offers kunnen brengen voor God en de naaste, kan ik Hem dan niet ook iets aanbieden?”¹³

Die dag volgde de jonge Jozefmaria, net als Johannes en Andreas, de voetstappen van de Heer, die zichzelf nu liet zien in de voetafdrukken in de sneeuw. Vele anderen zagen die voetafdrukken waarschijnlijk ook, maar voor die jongen waren ze een onmiskenbaar teken dat Jezus in zijn leven wilde komen. En zijn reactie was bijna gelijk aan die van die eerste vrienden van Jezus. *Ze zeiden tegen Hem: “Rabbi – vertaald betekent dit: Meester – waar verblijft ge?” Hij zei hun: “Gaat mee om het te zien.” Daarop gingen ze mee en zagen waar Hij zich ophield. Die dag bleven ze bij Hem. Het was ongeveer het tiende uur (Joh 1, 38-39).*

De ontdekking dat iemand als een echte vriend van ons houdt, wekt in ons het verlangen om diegene te leren kennen. Ontdekken dat iemand bezorgd om ons is, dat iemand wacht op onze reactie en het antwoord heeft op onze diepste verlangens, spoort ons aan die persoon te zoeken. Die voetsporen maakten grote indruk op de heilige Jozefmaria: “Hij had nu, heel diep vanbinnen, ‘een goddelijke rusteloosheid’ die hem aanzette tot een intenser, vroom leven.”¹⁴

Maar God zoeken en Hem vinden is slechts het begin. Daarna kunnen we beginnen Hem te benaderen als een vriend. We kunnen ernaar streven Hem beter te leren kennen door het lezen van het Evangelie, door naar de Mis te gaan, door onze innige verbondenheid met Hem in de Communie, door Hem te zien in degenen die onze zorg het meest nodig hebben. Daarnaast laten wij van onze kant onszelf door Hem kennen, door met onze Vriend onze vreugden en zorgen te delen, onze plannen en mislukkingen. Want uiteindelijk is gebed: “dichter bij God komen in vriendschap, vaak

tijd doorbrengen met de Persoon van wie we weten dat Hij van ons houdt”¹⁵. Zoals Johannes en Andreas, die die hele dag met Jezus doorbrachten.

Bemin Christus!

Voor de jeugdige Johannes veranderde het leven op de dag dat hij Jezus vond. Natuurlijk had hij nog een lange weg te gaan. Naast Jezus zou hij de wonderbaarlijke visvangst en de reizen door Palestina beleven; de woorden die het hart vreugde brachten en de wonderen; de liefhebbende zorg voor de zieken, de armen, de verschoppelingen ... Maar bovenal, die urenlange gesprekken alleen met de Meester. Het gesprek dat op een namiddag begon, dat vervolgd werd bij de rivier de Jordaan, en dat zijn hele leven zou voortduren.

We hebben allemaal ervaren hoe diep een vriendschap ons kan veranderen. Daarom moeten ouders letten op de vrienden die hun kinderen maken. Zonder het te beseffen, veranderen de relaties met onze vrienden ons beetje bij beetje, ze brengen ons ertoe te houden van waar zij van houden en af te keuren wat zij afkeuren. Ware vriendschap verenigt zo diep dat hierover wel is gezegd: twee vrienden delen “één en dezelfde ziel die twee lichamen onderhoudt”¹⁶.

In dit verband is de verandering van de jonge apostel veelbetekenend. Hij en zijn broer Jacobus werden de “zonen van de donder” genoemd (Mc 3, 17) en diverse gebeurtenissen in de evangeliën laten ons zien dat dit niet overdreven was. Zoals toen sommige Samaritanen Jezus en zijn volgelingen in hun dorp weigerden te verwelkomen en de twee broers Christus vroegen: “Heer, wilt Gij dat wij vuur van de hemel afroepen om hen te verdelgen?” (Lc 9, 54). Desalniettemin leerden zij geleidelijk aan, naarmate hun

vriendschap met Christus groeide, om lief te hebben zoals Jezus deed, anderen te begrijpen zoals Jezus deed, te vergeven zoals Jezus vergaf.

Hetzelfde kan met elk van ons gebeuren. Jezus ontmoeten en Hem leren kennen zal ons ertoe brengen lief te hebben zoals Hij liefheeft. Het zou ons niet moeten verbazen dat ons hart wordt verteerd door dit verlangen; laten we liever vervuld raken van dankbaarheid, omdat onze Heer op ons wil rekenen om zijn liefde aanwezig te maken in de wereld. Dat is wat er gebeurde met de heilige Jozefmaria. Die voetafdrukken in de sneeuw gaven hem de diepe overtuiging dat hij op aarde een missie had te volbrengen. “Ik begon gevoelens van liefde te krijgen, te beseffen dat mijn hart om iets groots vroeg en dat het liefde was.”¹⁷ Ook wij moeten achter deze oproepen in ons hart de echo van de stem van Jezus ontdekken die we vaak in het Evangelie horen: *Volg mij!*

Ons hele leven met Christus leven

Terugkijkend zou Johannes de mogelijkheid om Jezus te volgen voor niets hebben ingeruild. Want op deze manier werkt God in ieder mens: “De buitengewone liefde van Jezus dwingt tot grote werken en zet aan tot het voortdurend verlangen naar meer volmaaktheid. Liefde wil groeien en niet worden tegengehouden door iets laags.”¹⁸ Dat is wat er gebeurde met Johannes, Petrus, Jacobus, Paulus, Bartimeüs, Maria Magdalena en zovele anderen sinds Jezus in de wereld kwam. Gods aanwezigheid in de wereld is vandaag niet minder reëel dan toen. Eigenlijk is Jezus tegenwoordig juist méér aanwezig, aangezien Hij in ieder van ons kan leven. Meer nog dan ons uit te nodigen deel te nemen aan de missie die Hij van zijn Vader had ontvangen, wil Jezus ieder mens *zijn liefde schenken door middel van ons leven*, door middel van ons aller hart. “*Blijft in mijn liefde*”, zegt Hij ons (Joh 15, 9), om deze wereld met Hem te

verzoenen, haat om te zetten in Liefde, egoïsme in dienstbaarheid, rancune in vergeving.

De jeugdige apostel die de Liefde van Christus had ontdekt, vergezelde Hem helemaal tot aan het kruis. Later ontving hij, samen met de andere apostelen, een missie die zijn hele leven zou bepalen: *“Gaat uit over de hele wereld en verkondigt het evangelie aan heel de schepping”* (Mc 16, 15). Ook wij zullen ontdekken dat Hij op ons rekt, als we luisteren naar ons rusteloze hart en Jezus volgen, als we Hem vinden en volgen, als we zijn vrienden zijn. Hij zal ons vragen Hem te helpen in de Kerk, ieder op zijn of haar eigen manier. Als een vriend die ons met liefde vraagt vol bezieling mee te doen aan deze onderneming. *“Vandaag roept Jezus, die de weg is, jón, jón en jón om je stempel op de geschiedenis te drukken. Hij, die het leven is, vraagt ieder van jullie om een stempel te drukken die je eigen geschiedenis en die van vele anderen met leven vervult. Hij, die de waarheid is, vraagt je om de paden van afwijzing, verdeeldheid en leegte te verlaten. Ben je hier klaar voor?”*¹⁹

Borja Armada

2. Wat je leven zou kunnen zijn

Mesopotamië zag de opkomst en ondergang van enkele van de oudste beschavingen ter wereld: de Soemeriërs, de Akkadiërs, de Babyloniërs, de Chaldeeën ... Al kennen we ze misschien van school, deze culturen staan ver van ons af en lijken niet meer relevant voor ons. Toch vormde juist Mesopotamië de leefwereld van iemand die deel uitmaakt van onze familie. Zijn naam was *Abram* – totdat God deze veranderde in *Abraham*. Volgens de Bijbel leefde hij 1850 jaar voor Christus. Vierduizend jaar later herinneren we ons hem nog steeds, vooral tijdens de Mis, als we hem aanroepen als “onze vader in het geloof”²⁰, want met hem begon onze familie.

“Ik heb je bij je naam genoemd”

Abraham is een van de eersten die de geschiedenis ingaat vanwege zijn beantwoording van Gods oproep. In zijn geval was het verzoek heel speciaal: “*Verlaat je land, je familie en het huis van je vader voor een land dat Ik je zal laten zien*” (Gen 12, 1). Na hem kwamen anderen: Mozes, Samuel, Elias en de andere profeten ... Allemaal hoorden ze Gods stem die hen op een of andere manier uitnodigde ‘verder te gaan’, hun land te verlaten en een nieuw leven te beginnen in zijn aanwezigheid. Net als bij Abraham beloofde God ieder van hen dat ze grote dingen zouden doen in hun leven: “*Ik zal van u een groot volk maken, en Ik zal u zegenen, en uw naam groot maken, zodat u een zegen zult zijn*” (Gen 12, 2). Bovendien noemde Hij elk van hen bij zijn naam; daarom, behalve verslag te doen van Gods acties, noemt het Oude Testament de namen van degenen die aan Gods oproep gehoor gaven. De brief aan de Hebreëën overlaadt hen met lof (vgl. Heb 11, 1-40).

Toen God zijn Zoon naar de wereld stuurde, veranderde de dynamiek van zijn oproep. De geroepenen hoorden niet alleen Gods

stem, ze zagen ook een menselijk gezicht: Jezus van Nazaret. God riep ook hen om een nieuw leven te beginnen en een onuitwisbaar stempel op de geschiedenis te drukken. We kennen hun namen: Maria Magdalena, Petrus, Johannes, Andreas ... En we herinneren ons hen met dankbaarheid.

En dan? Het lijkt erop dat God zich met de Hemelvaart van Jezus terugtrekt uit de menselijke geschiedenis. Maar niet alleen blijft Hij handelen, de reikwijdte van zijn handelen is alleen maar toegenomen. Bij zijn verblijf op aarde koos Hij slechts een klein groepje mensen. Maar in de laatste tweeduizend jaar heeft God de plannen van duizenden en duizenden mannen en vrouwen veranderd en nieuwe horizons geopend die zij zelf nooit hadden kunnen bedenken. We kennen de namen van velen van hen, want zij zijn door de Kerk aangewezen als heiligen. Bovendien is er een gigantische menigte van mannen en vrouwen uit alle rassen en stammen en volken en talen (Apg 7, 9), onbekende heiligen, die de ware 'hoofdpersonen van de geschiedenis' zijn.²¹

Hier en nu vervolgt God zijn zoektocht en klopt op ieders deur. De heilige Jozefmaria overwoog graag deze tekst van de profeet Jesaja: *Ik heb u verlost, u geroepen bij uw naam: gij zijt van Mij* (Jes 43, 1). Hij zei dat voor hem mediteren over deze woorden "zo zoet als honing van de raat"²² was, want ze maakten zijn hart duidelijk hoeveel God van hem hield; op een persoonlijke en unieke manier.

Deze woorden kunnen ook voor ons zoet zijn als honing van de raat; ze tonen ons hoe belangrijk ons leven voor God is. Hij rekent op iedereen en nodigt iedere man en vrouw uit Hem te volgen. De droom van iedere christen is dat zijn naam in Gods hart geschreven staat. En dat is een droom die binnen het bereik ligt van ieder die zijn roep beantwoordt.

“Kijk omhoog naar de hemel en tel de sterren, als je kunt”

Misschien lijkt het overdreven op deze manier naar ons leven te kijken, als een voortzetting van de levens van de grote heiligen. We kennen immers maar al te goed onze zwakheid. Maar dat was niet anders voor Mozes, Jeremia en Elias, die allen hun slechte momenten kenden.²³ Jesaja zelf, bijvoorbeeld, zei ooit: *“Vergeefs heb ik mij moe gemaakt, mijn kracht heb ik voor niets en vruchteloos verbruikt”* (Jes 49, 4). Het is waar dat het soms lijkt alsof ons leven geen betekenis of waarde heeft, als je ziet hoe gemakkelijk onze inspanningen tevergeefs zijn. De vraag ‘*waarvoor wil ik leven*’ lijkt dan het onderspit te delven bij het ervaren van mislukking, lijden en dood.

God kent onze zwakheid als geen ander, en hoe die ons kan verontrusten. Toch kiest Hij ons. De profeet geeft niet toe aan onze klachten, maar herkent de stem van de Heer: *“Ik stel u aan om een licht voor de volken te zijn: mijn heil moet reiken tot in de uithoeken der aarde”* (Jes 49, 6). We zijn zwak, maar dat is niet de hele waarheid over ons leven. Zoals paus Franciscus heeft geschreven: *“Laten we onze zwakte erkennen, maar laat Jezus deze vasthouden en ons op missie sturen. We zijn zwak, maar we hebben een schat die ons groter kan maken en degenen die hem ontvangen beter en gelukkiger.”*²⁴

De goddelijke oproep is Gods grote genade: een teken dat Hij van ons houdt en dat we ertoe doen voor Hem. *“God rekent op jou om wie je bent, niet om wat je bezit. In zijn ogen zijn de kleding die je draagt of het type smartphone dat je gebruikt van geen enkele waarde. Het interesseert Hem niet of je stijl hebt of niet; Hij geeft om je, precies zoals je bent! In zijn ogen ben je waardevol, en je waarde is onschatbaar.”*²⁵ Met zijn oproep bevrijdt God ons. Hij stelt ons in staat te ontsnappen aan een burgerlijk leven gewijd aan

kleingeestige bevredigingen die onze dorst naar liefde nooit kunnen lessen. “Als we besluiten om tot God te zeggen: ‘Ik leg mijn vrijheid in uw handen’, worden we bevrijd van alle banden waarmee we vastzitten aan onnozelheden, lachwekkende bezigheden en pietluttige eierzucht.”²⁶ God bevrijdt onze vrijheid van haar bekrompenheid en opent haar in de richting van de grote horizon van zijn Liefde, waar elke man en vrouw een hoofdrol speelt.

“Onze roeping onthult de betekenis van ons leven. Het betekent overtuigd zijn, door geloof, van de zin van ons leven op aarde. Ons leven, het heden, het verleden en de toekomst, verkrijgt een nieuwe dimensie, een diepte die we niet eerder ervoeren. Alle gebeurtenissen en ontwikkelingen vallen nu binnen hun ware perspectief: we begrijpen waar God ons naartoe leidt en we voelen ons gedragen door deze taak die ons is toevertrouwd.”²⁷ Voor degenen die Gods roepstem horen en er gehoor aan geven, is geen daad te klein of onbelangrijk. Alles in ons leven is verrijkt door de belofte: *“Ik zal een groot volk van u maken”* (Gen 12, 2) – Ik zal grote dingen doen met jouw leven; je zult een verschil maken, je zult gelukkig zijn door het verspreiden van geluk. Dus “wanneer Hij ons om iets vraagt, biedt Hij ons in werkelijkheid een geschenk aan. Wij zijn niet degenen die Hem een plezier doen. Het is God die ons leven verlicht en met betekenis vervult.”²⁸

Tegelijkertijd stelt het licht van een roeping ons in staat te begrijpen dat het belang van ons leven niet wordt afgemeten aan de menselijke grootsheid van de dingen die we doen. Slechts een handjevol mensen schrijft geschiedenis. Goddelijke grootsheid wordt echter gemeten naar onze relatie tot het enige werkelijk geweldige plan: de Verlossing. “De meest beslissende keerpunten in de wereldgeschiedenis worden vast en zeker medebepaald door diegenen die nooit de geschiedenisboeken halen. En we zullen pas

weet hebben van die zielen aan wie we de beslissende keerpunten in ons persoonlijk leven te danken hebben, op de dag dat al het verborgene onthuld wordt.”²⁹

“De verlossing vindt plaats – nu!”³⁰ Hoe kunnen wij daaraan meewerken? Op duizend-en-een verschillende manieren, wetende dat God ons met zijn licht terzijde staat, zodat we kunnen ontdekken wat voor ons de concrete manier is om met Hem mee te werken. “God rekent op onze vrijheid niet alleen bij de beantwoording aan de roeping, maar ook bij de vormgeving ervan.”³¹ Bij die beantwoording speelt naast onze vrijheid ook de genade van bijstand een rol. Zodra we op weg gaan, zal God ons helpen zien wat zijn droom voor ons leven is. Maar het is een droom die gaandeweg ‘gevormd wordt’, omdat hij ook afhangt van ons initiatief en onze creativiteit. De heilige Jozefmaria zei dat ons dromen gewoonlijk tekortschiet, want echte dromers houden rekening met God. Zo moedigde God Abraham aan om ‘groots te dromen’: “*Kijk omhoog naar de hemel en tel de sterren, als je kunt*” (Gen 15, 5).

Twee hoofdrolspelers

God stapt het leven van Abraham binnen en Hij wil daar verblijven om samen met Abraham diens levensweg te gaan: “*Ik zal zegenen die jou zegenen, maar wie jou versmaadt zal Ik vervloeken. Door jou zal zegen komen over alle geslachten op aarde*” (Gen 12, 3). Het verhaal van Abraham is er een met ‘twee hoofdrolspelers’. Het is de geschiedenis van Abraham en God, van God en Abraham. Zozeer zelfs dat God zich vanaf dit moment aan andere mannen en vrouwen voorstelt als *de God van Abraham*.³²

De oproep bestaat er boven alles in, te leven met Hem. Meer dan wat ook betekent het dat je probeert alles met God te doen, “alles uit Liefde!”³³ Hetzelfde gebeurde met de eerste leerlingen. Jezus koos

hen in de eerste plaats *om bij Hem te zijn*; pas daarna, zo voegt de Evangelist eraan toe, *om door Hem uitgezonden te worden om te prediken* (Mc 3, 14). Daarom moeten wij, als we Gods stem horen, het niet zien als een 'mission impossible', als iets dat enorm moeilijk is of opgelegd van boven. Als het een echte roeping van God is, zal het een uitnodiging zijn om deel te nemen aan zijn leven, zijn plan: een uitnodiging om in zijn Liefde te blijven (Joh 15, 9). En zo, vanuit Gods hart, vanuit een authentieke vriendschap met Jezus, kunnen we de hele wereld zijn Liefde brengen. Hij rekent op ons en is tegelijk bij ons. Of omgekeerd: Hij is bij ons en rekent tegelijk op ons.

Daarom kunnen we begrijpen waarom zij die Gods oproep ervaren en Hem volgen, proberen degenen aan te moedigen die op hun beurt hun roeping voelen. Het gebeurt wel vaker dat iemand in eerste instantie benauwd wordt. Dit is begrijpelijk in het licht van het onverwachte, het onbekende, de veel bredere horizon, de realiteit van een God die ons zoekt en ons overstijgt. Dit angstige gevoel is echter niet blijvend; het is een heel menselijke reactie die ons niet hoeft te verbazen. Het zou jammer zijn als we ons erdoor laten verlammen; in plaats daarvan kunnen we beter die angst onder ogen zien en de moed hebben om die rustig te analyseren. Grote beslissingen in het leven, projecten die een duurzame impact hebben, worden bijna altijd voorafgegaan door een fase van angst en onzekerheid, die wordt overwonnen door kalm over de dingen na te denken, en ja, ook door een flinke dosis moed.

De heilige Johannes Paulus II begon zijn pontificaat met een uitnodiging die tot heden geldt: "Open de deuren voor Christus ... Wees niet bang!"³⁴ Benedictus XVI herinnerde bij zijn verkiezing juist aan deze woorden, erop wijzend dat "de paus het tegen iedereen had, vooral tegen de jongeren". En hij vroeg zich af: "Zijn wij misschien allemaal op een of andere manier bang? Als we

Christus volledig in ons leven binnenlaten, als we onszelf helemaal voor Hem openstellen, zijn we dan bang dat Hij iets van ons zal afpakken? Zijn we misschien bang iets belangrijks op te geven, iets unieks, iets dat het leven zo mooi maakt? Riskeren we dan niet dat we onze vrijheid inperken of verliezen?"³⁵

En Benedictus XVI vervolgde: "De Heilige Vader wilde ons verzekeren: Nee! Als we Christus in ons leven toelaten, verliezen we niets, niets, absoluut niets van wat het leven vrij, mooi en groots maakt. Nee! Alleen in deze vriendschap staan de deuren van het leven wijd open. Alleen in deze vriendschap wordt het grote potentieel van het menselijk bestaan echt onthuld. Alleen in deze vriendschap ervaren we schoonheid en bevrijding."³⁶ En, zich verenigend met dat advies van Johannes Paulus II, concludeerde hij: "En dus zeg ik jullie, vandaag ... op basis van een lange persoonlijke levenservaring, lieve jongeren: wees niet bang voor Christus! Hij pakt niets af en geeft je alles. Als we onszelf aan Hem geven, ontvangen we het honderdvoudig terug. Ja, open, open de deuren wijd voor Christus – en je vindt het ware leven."³⁷ Ook paus Franciscus herinnert ons er vaak aan: "Hij vraagt je achter te laten wat je hart bezwaart, jezelf leeg te maken van spullen om ruimte te maken voor Hem."³⁸ Zo zullen we hetzelfde ervaren als de heiligen: God neemt niets weg, maar vervult ons hart met een vrede en vreugde die de wereld ons niet kan schenken.

Door deze weg te volgen, maakt de angst uiteindelijk plaats voor een diepe dankbaarheid: *Ik zeg dank aan Hem die mij sterkt, Christus onze Heer, dat Hij mij vertrouwen heeft geschonken door mij in dienst te nemen. Hoewel ik eertijds een godslasteraar was, een vervolger en geweldenaar. Maar mij is barmhartigheid bewezen* (1 Tim 1, 12-13). Het feit dat wij allen een eigen roeping hebben, laat zien hoe Gods genade niet gehinderd wordt door onze zwakheden en zonden. Hij

toont zichzelf aan ons als *Miserando atque eligendo*, wat het bisschoppelijke motto is van paus Franciscus. Immers voor God is het een en hetzelfde: ons te kiezen (*eligendo*) én barmhartig met ons te zijn (*miserando*), waarbij Hij onze kleinheid over het hoofd ziet.

Zoals Abraham, de heilige Paulus en alle vrienden van Jezus, weten we dat we niet alleen door God worden geroepen en vergezeld, maar dat we ook verzekerd zijn van zijn hulp. *Ik ben er zeker van dat Hij die het goede werk in u begonnen is, het zal voltooien tegen de dag van Christus Jezus* (Fil 1, 6). We weten dat onze moeilijkheden, hoewel soms ernstig, niet het laatste woord hebben. De heilige Jozefmaria verzekerde de eerste gelovigen van het Opus Dei: “Wanneer God onze Heer een onderneming opzet ten behoeve van de mensheid, denkt Hij eerst aan de mensen die hij als instrument zal gebruiken ... en geeft hun de nodige genaden.”³⁹

Gods oproep is daarom een uitnodiging op Hem te vertrouwen. Alleen dat vertrouwen stelt ons in staat om te leven zonder slaafs afhankelijk te zijn van eigen kracht en talenten, omdat we onszelf openen voor het wonder te kunnen leven vanuit *zijn* kracht en talenten. Net zoals we bij het beklimmen van een hoge bergtop vertrouwen op degene boven ons, met wie we misschien wel hetzelfde touw delen. Degene die ons voorgaat, laat ons zien waar we onze voeten moeten neerzetten en helpt ons in situaties waarin we, als we alleen zouden zijn, overvallen zouden kunnen worden door paniek of duizeligheid. Onze pelgrimsreis door het leven lijkt dus op het beklimmen van een bergtop, met dit verschil dat wij ons vertrouwen nu niet stellen op iemand zoals wijzelf, zelfs niet op onze beste vriend, maar we stellen ons vertrouwen op God, want *zelfs als wij ontrouw zijn, blijft Hij trouw; zichzelf verloochenen kan Hij niet* (2 Tim 2, 13).

Je zult een weg banen

Toen trok Abram weg, zoals Jahwe hem had opgedragen (Gen 12, 4). Zo begon de levensfase die zijn bestaan voor altijd zou veranderen. Vanaf dat moment werd zijn leven geleid door opeenvolgende oproepen van God: om van hier naar daar te gaan, om te vluchten voor kwaadwillende mensen, om te geloven in de mogelijkheid een zoon te hebben, die daadwerkelijk te krijgen ... en bereid te zijn die te offeren. Bij het beantwoorden aan Gods roepstem, is Abraham altijd vrij gebleven. Op dezelfde manier wordt het leven van degenen die God volgen gekenmerkt door nabijheid en gemeenschap met God en door een echte, volledige en blijvende vrijheid.

Als we 'ja' zeggen op Gods oproep, krijgt onze vrijheid niet alleen een nieuwe horizon en haar volledige betekenis: 'iets groots dat liefde is', zoals de heilige Jozefmaria heeft gezegd⁴⁰ – maar moeten we ook voortdurend onze vrijheid blijven uitoefenen. Onszelf aan God geven is niet hetzelfde als op een soort 'loopband' stappen die ons helemaal tot aan het einde van onze dagen brengt, zonder dat wij daar zelf nog iets bijzonders voor hoeven te doen; en ook niet als het plannen van een treinreis in de app, zodat de route op voorhand bekend is en er voor ons als reiziger geen verrassingen meer zijn.

Het is eerder zo dat we tijdens ons hele leven zullen merken dat we, om trouw te zijn aan die eerste oproep, telkens nieuwe, soms moeilijke, beslissingen moeten nemen. En we zullen ons realiseren dat Gods roeping ons aanspoort om elke dag te *groeien* in vrijheid. Want willen we een hoge vlucht kunnen nemen, dan hebben we – zoals bij elke liefde – vleugels nodig die niet onder de modder zitten, en een groot verantwoordelijkheidsgevoel voor ons eigen leven, dat zo vaak in beslag wordt genomen door onbenulligheden. Kortom, de grootsheid van Gods uitnodiging vraagt om een vrijheid die net zo *groots* is: die is verruimd door onze beantwoording aan de genade en

onze groei in de deugden, die ons in staat stellen ons ware 'ik' steeds meer te verwezenlijken.

In de eerste jaren van het Werk, vertelde de heilige Jozefmaria graag aan de jongeren die hem bezochten, dat alles nog voor hen lag, net als de weg die ze hadden af te leggen. Ze waren geroepen om op weg te gaan, over de hele wereld, volgens de aanwijzingen van de Heer: "Er zijn voor jullie evenwel geen gebaande wegen ... Die moeten jullie zelf banen, dwars door de bergen, met je eigen voetstappen."⁴¹ Met deze woorden verwees hij naar de *open* aard van iedere roeping, die ontdekt en gekoesterd moet worden.

Nu, net als toen, betekent het beantwoorden aan Gods oproep in zekere zin een weg banen met onze eigen voetstappen. God geeft ons nooit een plan dat tot in alle details is uitgewerkt. Hij deed dit noch met Abraham of Mozes, noch met de apostelen. Bij zijn Hemelvaart zei hij hun alleen: "*Gaat uit over de hele wereld en verkondigt het evangelie aan heel de schepping*" (Mc 16, 15). Hoe moesten ze dat doen? En waar dan? Dit alles zou slechts geleidelijk aan duidelijk worden. Ook in ons geval zal de weg duidelijker worden naarmate ons leven vordert. Het bijzondere verbond tussen Gods genade en onze vrijheid is het fundament waarop we onze levensweg kunnen bouwen. Gedurende ons leven is de roeping "de geschiedenis van een *onuitsprekelijke dialoog tussen God en de mens*, tussen de liefde van God die roept en de vrijheid van het individu dat daar liefdevol op antwoordt"⁴². Ons leven krijgt vorm door enerzijds ons luisteren naar de goddelijke ingevingen en anderzijds onze creativiteit om die naar best vermogen uit te voeren.

Onze Lieve Vrouw is een voorbeeld voor ons door haar jawoord aan God in Nazaret en haar voortdurend alert zijn op en gehoorzamen aan Gods wil gedurende haar hele leven. En toch bestond het geloof voor haar, net als voor ons, uit zowel licht als

schaduw: *Maria bewaarde al deze woorden in haar hart en overwoog ze bij zichzelf* (Lc 2, 19). Maar met haar Zoon naast zich, ontdekte onze Moeder op elk moment wat God van haar wilde. Daarom is Maria het symbool van de volmaakte leerling van Christus. We vertrouwen ons aan haar toe, opdat zij de Ster is die onze stappen begeleidt.

Nicolás Álvarez de las Asturias

3. Onze ware naam

Het eerste Bijbelboek begint met een verslag van God de Schepper, die schepselen tot leven wekt met niet meer dan zijn woord: *Toen sprak God: "Er moet licht zijn! ... Er moet een uitspannel zijn tussen de wateren ... Het land moet zich tooien met jong gras, zaadvormend gewas en vruchtbomen ... Het land moet levende wezens voortbrengen van allerlei soort: tamme dieren, kruipende dieren en wilde beesten van allerlei soort"* (Gen 1, 3-24). Maar wanneer het moment komt om de mens te scheppen, gebeurt er iets anders. In plaats van eenvoudigweg een nieuwe soort te creëren, schept God een wezen naar zijn eigen beeld, een wezen dat als persoon in het leven wordt geroepen en van God een eigen naam krijgt, en tot wie God dan spreekt als persoon tot persoon.

Als we van dit scheppingsverslag naar het laatste Bijbelboek gaan, ontdekken we iets verrassends. Naast de naam die we van God ontvangen wanneer Hij ons schept, zullen we aan het eind van ons leven een nieuwe naam krijgen. *"Wie overwint, hem zal Ik geven van het verborgen manna; en Ik zal hem een wit steentje geven met daarop gegrift een nieuwe naam, die niemand kent dan hij die hem ontvangt"* (Apk 2, 17). Hoe moeten we deze nieuwe naam begrijpen die ons aan het einde van ons leven zal worden gegeven? We worden hier geconfronteerd met het mysterie van de roeping – een persoonlijk mysterie dat zich ontvouwt als we verder gaan op onze weg naar het ware leven.

Vrij en nog niet af

Een roos, een eik of een paard hoeven geen beslissing te nemen om te worden wat ze zijn: ze bestaan gewoon. Ze groeien en bereiken hun volheid en verdwijnen uiteindelijk. Met de mens is dat anders. Naarmate we groeien, en vooral tijdens de adolescentie, komen we tot het besef dat we niet iemand van dertien uit een dozijn mogen

zijn. Iets spoort ons aan om iemand te zijn die uniek is, met een voor- en een achternaam, een aparte en onherhaalbare persoon. We voelen dat we in de wereld zijn om iets te bereiken, en dat we met ons leven deze wereld tot een betere plek kunnen maken. Te weten wat we zijn of hoe de dingen zijn, is niet genoeg; we voelen ons veeleer aangespoord te dromen over *wie* we willen zijn en hoe we willen dat onze wereld is.

Sommige mensen zullen dit naïef vinden, een gebrek aan realiteitszin dat vroeg of laat moet worden overwonnen. Niettemin heeft deze drang om te dromen echt betrekking op ons diepste zelf. Voor een christen is het verlangen van de mens om zichzelf te zijn, met een voor- en achternaam, een uiting van hoe God ons heeft willen scheppen: als een wezen dat onherhaalbaar is. En aan dit liefdevolle ontwerp beantwoordt ons vermogen om te dromen. Hij heeft de wereld geschapen en in de handen van onze eerste ouders gelegd, *om haar te bewerken en te beheren* (Gen 2, 15). Hij wilde rekenen op ons werk om deze wereld in stand te houden en in al haar schoonheid te laten schitteren, zodat we er ‘hartstochtelijk’ van kunnen houden, zoals de heilige Jozefmaria graag zei.⁴³

God doet hetzelfde wanneer Hij ons de gave van het leven schenkt. Hij nodigt ons uit om onze persoonlijkheid te ontwikkelen en laat deze inspanning aan ons over. Daarom wil Hij dat we onze persoonlijke vrijheid, ons initiatief en al onze vaardigheden activeren. “God wil iets van je. God hoopt op je”, zei paus Franciscus in een toespraak op een Wereldjongerendag. “Hij moedigt je aan om te dromen. Hij wil je laten inzien dat met jou de wereld anders kan zijn. Want het is een feit dat de wereld nooit anders zal zijn, tenzij je het beste van jezelf geeft. Dit is voor jou een uitdaging.”⁴⁴

Hij roept je bij je naam

Simon vergezelde zijn broer Andreas om naar de Doper te luisteren. De reis van Galilea naar Judea was lang, maar het was de moeite waard. Daar leek iets geweldigs te gebeuren. Eeuwen waren voorbijgegaan sinds God een profeet naar zijn volk had gezonden en nu leek er in Johannes echt een nieuwe profeet onder hen te zijn verschenen. Tijdens zijn verblijf aan de oevers van de Jordaan ontmoet Andreas Jezus en brengt een hele middag met Hem door. Wanneer hij terugkeert naar zijn broer Simon, vertelt hij hem: *“We hebben de Messias ... gevonden.” En hij bracht hem bij Jezus* (Joh 1, 41-42). Wat moet Simon onderweg gedacht hebben? Is het mogelijk dat de Messias, degene die door God is gezonden, eindelijk is gekomen? Zou de wereld waarin ze leefden op het punt staan te veranderen, zoals de Schrift had voorspeld? Toen ze de Leraar naderden, keek Jezus hem aan en zei: *“Gij zijt Simon, de zoon van Johannes; gij zult Kefas – dat betekent: Rots – genoemd worden”* (Joh 1, 42). Voordat de wereld kon veranderen, moest het leven van Simon zelf veranderen.

De Evangelies tonen ons het leven van Simon Petrus als een voortdurende ontdekking van de ware identiteit van Jezus, en van de zending die hem door de Meester wordt toevertrouwd. Kort na zijn terugkeer in Galilea, na die dagen die hij met de Doper doorgebracht had, komt Jezus opnieuw naar Simon Petrus en vraagt hem om een eindje van wal te steken zodat hij vanuit de boot kan prediken. Simon moet een beetje terughoudend geweest zijn om dat te doen, aangezien ze juist de hele nacht gevist hadden zonder iets te vangen. Toen Jezus zijn toespraak had beëindigd, zei Hij tot Simon: *“Vaar nu naar het diepe en gooi uw netten uit voor de vangst”* (Lc 5, 4). Het moet Simon absurd zijn voorgekomen, omdat ze die nacht vele uren vruchteloos hadden gezwoegd, en iedereen weet dat vissen in het heldere daglicht de netten niet inzwemmen. Maar Simon gehoorzaamt en hij ziet zijn netten vollopen met vis. Wie is deze man in zijn boot echt? En bij het zien daarvan viel Simon Petrus

Jezus te voet en zei: *“Heer, ga weg van mij, want ik ben een zondig mens”* (Lc 5, 8). Jezus echter sprak tot Simon: *“Wees niet bevreesd, voortaan zal je mensen vangen”* (Lc 5, 10).

Wie is Simon? Een visser uit Galilea, zoals de mannen uit zijn familie altijd al waren geweest? Hij had dit werk jaren gedaan en was er heel goed in geworden. Hij dacht dat dit zijn identiteit was. Maar Jezus werpt een onverwacht licht op zijn leven. De nabijheid van onze Heer openbaart zijn ware zelf: een zondaar, maar een zondaar die God heeft uitgekozen, en op wie God wil vertrouwen. Toen Petrus en zijn broer deze goddelijke oproep hoorden, *brachten ze de boten aan land en lieten alles achter om Hem te volgen* (Lc 5, 11). Benedictus XVI heeft over deze evangeliescène nagedacht: *“Petrus kon zich nog niet voorstellen dat hij op een dag in Rome zou aankomen en daar voor de Heer een ‘visser van mensen’ zou worden. Hij neemt deze verrassende oproep aan om mee te doen aan dit grote avontuur. Hij is edelmoedig; en al erkent hij zijn grenzen, hij gelooft in degene die hem roept en volgt de droom van zijn hart. Hij zegt ‘ja’, een moedig en genereus ‘ja’ en wordt een volgeling van Jezus.”*⁴⁵

Later is onze Heer specifiek over de zending die zijn leven zal bepalen: *“Op mijn beurt zeg Ik u: gij zijt Petrus; en op deze steenrots zal Ik mijn Kerk bouwen en de poorten van de hel zullen haar niet overweldigen”* (Mt 16, 18). Gods reddingsplan voor ons, zijn oproep om ons leven met Hem te delen, heeft dezelfde omvormende kracht als zijn scheppingsplan. Net zoals de schepping van de mens een persoonlijke roeping inhoudt, zo heeft ook elke persoonlijke oproep van God een scheppende kracht, die in staat is de realiteit te veranderen. Dit is zo radicaal dat het betekent dat we een nieuwe naam krijgen, een nieuw leven. Wie herinnert zich vandaag de dag nog een visser die tweeduizend jaar geleden aan de oevers van een

meer in het Midden-Oosten leefde? En toch ... hoeveel mensen zijn er niet die Petrus vereren, een door Christus geroepen apostel en "het zichtbare fundament van zijn Kerk"⁴⁶!

De verborgen schat

De missie die Jezus ons aanbiedt, kan ons leven veranderen door het te vervullen met Gods licht. Daarom is het besef dat God me zou kunnen roepen heel aantrekkelijk. Tegelijkertijd is het diep verontrustend. Want het lijkt soms dat als we geroepen worden, als God op ons rekt, we onze vrijheid kwijt zijn. Nu kunnen we geen andere weg in het leven meer kiezen! De enig mogelijke weg is de weg die Hij voor mij wil.

Nadenken over de geschiedenis van Petrus' leven kan ons hierbij helpen. Verloor hij wel zijn vrijheid toen hij besloot om alles achter te laten om Jezus te volgen? Was dit niet de meest vrije en 'bevrijdende' beslissing van zijn leven? Soms zien we de vrijheid vooral als het vermogen om te kiezen zonder door iets beperkt te worden. In die benadering wordt de vrijheid echter gereduceerd tot specifieke keuzes die ons maar even verder helpen: de keuze of ik een hamburger of een salade wil eten, voetbal of basketbal wil spelen, naar dit lied of naar dat lied wil luisteren.

Er zijn echter andere soorten keuzes die ons leven een geheel nieuwe richting geven, waardoor het vrijer en vreugdevoller wordt. Dit gebeurt wanneer we ons hele leven op het spel zetten en beslissen wie we willen zijn. De vrijheid wordt dan gezien in haar ware licht, in haar 'bevrijdend' vermogen. Het gaat dan niet langer om tijdelijke beslissingen, maar om beslissingen die ons hele leven beïnvloeden. Bijvoorbeeld wanneer iemand besluit om te trouwen met iemand die wordt gezien als 'de grootste schat ter wereld'. Of, vergelijkbaar, wanneer een jongere besluit om arts te worden,

wetende dat deze keuze veel inspanning en opoffering zal vragen. Jezelf aan een ander geven of een missie op je nemen, houdt in dat je afstand doet van alle andere huwelijkskandidaten, van alle andere mogelijke missies. Dit heeft uiteraard gevolgen voor toekomstige keuzes. Niettemin wordt deze stap door hen die deze zetten, niet ervaren als het opgeven van een deel van hun keuzevrijheid, maar als een jezelf engageren voor een liefde of doel dat je leven met betekenis vervult. En dus is de naam van die personen na verloop van tijd niet langer alleen de naam die ze bij hun doop ontvingen; het is nu ook 'de echtgenoot of de vrouw van X' of 'dokter Y'. Hun naam, hun identiteit neemt een duidelijkere vorm aan en hun leven krijgt een duidelijkere betekenis en richting.

Jezus biedt ons een keuze van precies dit type. Hij heeft ons geschapen met bepaalde gaven en kwaliteiten die onze wijze van *zijn* vormgeven. Later, in de loop van ons leven, stelt Hij ons een 'schat' voor, een missie die 'verborgen' is in onze ziel. *"Het Rijk der hemelen gelijkt op een schat, verborgen in een akker. Toen iemand hem vond, verborg hij hem weer, en in zijn blijdschap ging hij alles te gelde maken wat hij bezat en kocht die akker"* (Mt 13, 44). In werkelijkheid is Hijzelf de schat – zijn onvoorwaardelijke liefde; en de missie is dezelfde als die Hij van zijn Vader ontving. Als ik die schat heb ontdekt, hoef ik niet verder te zoeken. Ik kan hem met mijn hele leven omarmen en elk facet ervan door Hem laten vormgeven. Zoals de apostel Petrus, de Rots waarop de Kerk is gegrondvest; zoals Paulus, de apostel van de heidenen; zoals Maria, de dienstmaagd des Heren, de Moeder van de Verlosser.

Het omarmen van deze zending – Jezus in ons leven verwelkomen en Hem volgen – brengt ons ertoe om al het andere opzij te schuiven. Want niets kan ons zozeer bevrijden als de waarheid over onszelf: *"De waarheid zal u vrijmaken"* (Joh 8, 32). Zo kunnen we met de

heilige Paulus zeggen: *Maar wat winst voor mij was ben ik om Christus gaan beschouwen als verlies, want mijn heer Jezus Christus kennen gaat alles te boven. Om Hem heb ik alles prijsgegeven. Om Christus houd ik zelfs alles voor vuilnis, als het erom gaat Hem te winnen en één te zijn met Hem* (Fil 3, 7-9).

Misschien kan de ontdekking hoe dicht Jezus bij ons is en dat Hij op ons wil rekenen, ons in het begin wat verontrusten. Maar als we erbij stilstaan, zien we dat wat Hij van ons vraagt, perfect past bij wie we zijn, bij onze aanleg en ervaring. Het lijkt alsof we hiervoor in de wieg zijn gelegd. De nieuwe naam wordt dan gezien als iets dat er al was vanaf de schepping van de wereld. Hiervoor heeft God ons gemaakt. En toch kan het ons wellicht te veel lijken. “Deze schat, deze zending ... voor mij? Heeft God zijn ogen echt op mij gericht?”

Al mijn gaven en talenten aanspreken

God roept ons niet slechts op één specifiek moment in ons leven; Hij doet dat voortdurend. Op dezelfde manier duurt ons antwoord ons hele leven lang, waarbij we elke dag met een steeds hernieuwde liefde reageren op zijn roep om meer liefde. “Sinds je ‘ja’ tegen Hem hebt gezegd, verandert in verloop van tijd je horizon van kleur: iedere dag wordt hij mooier, wijder en stralender. Maar je moet doorgaan met ‘ja’ te zeggen.”⁴⁷

De heilige Petrus heeft vele malen ‘ja’ tegen God gezegd: zoals die gelegenheid waarbij vele volgelingen verontwaardigd weggingen, toen ze Hem hoorden spreken over het Brood des Levens (vgl. Joh 6, 60-71); of toen Jezus erop stond Petrus’ voeten te wassen, wat absurd leek (vgl. Joh 13, 6-10). Petrus bleef bij Jezus en beleed steeds opnieuw zijn geloof. Desondanks was er veel dat hij niet begreep van Jezus. Hij bleef dromen over een glorievolle manifestatie van onze Heer aan de wereld, als Hij zichzelf zou tonen in zijn

zegevierende kracht en over de hele wereld beroemd zou worden. Het kostte hem jaren om te beseffen dat dit niet Gods manier van doen was. Hij ervoer het verdriet dat hij Jezus drie keer had verloochend. Hij moest zijn eigen zwakheid onder ogen zien. Ten slotte begreep hij het, omdat hij zijn ogen nooit van Jezus had afgewend. “De Heer heeft Petrus bekeerd, die Hem driemaal had verloochend, zonder ook maar één verwijt: door een blik vol liefde.”⁴⁸ Want de roeping is uiteindelijk een uitnodiging om naar Jezus te kijken, om zich door Hem te laten aankijken, zijn leven te delen en ernaar te streven Hem na te volgen. En dit leidt tot een zelfgave, vervuld van liefde, een leven lang.

De roeping van Petrus kreeg zijn definitieve vorm die dag aan de oever van het Meer van Galilea, toen hij de verrezen Jezus ontmoette. Hij kreeg de gelegenheid om vergeving te vragen en hij besepte hoeveel hij met zijn arme hart van Hem hield, en dat zei hij Hem opnieuw. De goddelijke Meester antwoordde: *“Weid mijn schapen”* (Joh 21, 17); en toen zei Hij tegen Petrus: *“Volg Mij”* (Joh 21, 19). Dit vatte alles samen, want Petrus had al ontdekt dat het volgen van onze Heer betekende Hem tot het einde toe lief te hebben, op een prachtige weg van zelfgave en dienstbaarheid aan iedereen: het is een weg, geen doel. Dezelfde weg die we elke dag van ons leven moeten afleggen, naast Jezus.

Een vervuld leven

Petrus stierf als martelaar in Rome. De traditie plaatst de plek van zijn martelaarschap door kruisiging, op de heuvel van het Vaticaan. Toen hij het vonnis hoorde, zou hij zeker op zijn hele leven hebben teruggekeken. Zijn dagen als jongeman, met zijn sterke en vastberaden temperament, zijn werk als visser in Galilea. Dan zijn ontmoeting met Jezus en alle geweldige gebeurtenissen vanaf dat moment! Zoveel vreugde en lijden. Zoveel mensen die in zijn leven

waren gekomen. Zoveel liefde. Ja, zijn leven was beslist enorm veranderd. En het was het allemaal waard geweest.

Bij de ontmoeting met Simon aan de oevers van de Jordaan zag onze Heer niet alleen een volwassen man met bepaalde kenmerken. Hij zag in hem Petrus: de *rots* waarop Hij zijn Kerk zou bouwen. En als Hij naar óns kijkt, ziet Hij al het goede dat we in ons eigen leven zullen doen. Hij ziet onze talenten, onze wereld, onze geschiedenis en Hij biedt ons de mogelijkheid Hem te helpen, ondanks onze kleinheid. Hij vraagt ons niet om het onmogelijke, maar gewoon dat we Hem volgen.

Onze kwaliteiten zijn wat ze zijn, niet meer en niet minder, en deze manier van zijn maakt ons geschikt om onze Heer te volgen en Hem in de Kerk te dienen. Met zijn hulp zijn we geroepen om de beste manier te vinden om dit te doen. Ieder van ons met de gaven die God ons heeft gegeven; de gaven die wij bezitten verschillen naargelang de bijzondere genade die ieder van ons is geschonken. Laten we ze gebruiken: *Hebt gij de gave van de profetie ontvangen, gebruik die in overeenstemming met het geloof. Hebt gij de gave van dienst of van lering ontvangen, legt u dan toe op dienstbetoon of onderricht. Wie een opwekkend woord heeft, moet anderen bemoedigen. Wie iets heeft uit te delen, schenke het weg met mildheid. Als ge leidinggeeft, doet het met ijver, als ge barmhartigheid bewijst, doe het met blijmoedigheid* (Rom 12, 6-8).

Petrus zag ervan af die zelfverzekerde visser uit Betsaïda te zijn. En God maakte van hem vervolgens een middelaar – met Christus – tussen hemel en aarde. Zijn levensverhaal heeft zich de afgelopen eeuwen vele malen herhaald, tot op de dag van vandaag. De eerste jonge mensen die toetraden tot het Opus Dei, legden hun talenten in Gods handen en brachten een overvloed aan vruchten voort die ze zich nooit hadden kunnen voorstellen. Zoals de heilige Jozefmaria hun verzekerde: “Droom en je zult zien dat je dromen nog

tekortschieten.” Of zoals paus Franciscus zei tegen jongeren die deelnamen aan een gebedswake: “Moge de Heer jullie dromen zegenen.”⁴⁹

Jezus’ oproep haalt het beste in ons naar boven, om het in dienst te stellen van anderen, om het tot vervulling te brengen. We zien dit bij Petrus en wij willen net als hij gericht zijn op de roepstem van de Heer, vandaag en elke dag van ons leven. Ook wij hebben ontdekt hoeveel Hij van ons houdt en op ons rekent. En zo zal Hij ons, wanneer we ooit oog in oog met Hem zullen staan, een wit steentje geven, met daarop gegrift *“een nieuwe naam, die niemand kent dan hij die hem ontvangt”* (Apg 2, 17). En dan ... zullen we onze ware naam leren kennen.

Lucas Buch

II ANTWOORD

“Mij geschiedde naar uw woord”

4. Hoe ontdekken we onze roeping?

De zon is ondergegaan in Judea. Nicodemus komt naar Jezus toe, op zoek naar antwoorden op de onrust in zijn hart. Terwijl hun gezichten worden verlicht door de flikkerende lamp, opent zijn gesprek met Jezus voor hem een nieuwe en mysterieuze wereld. De antwoorden van de Nazarener op zijn vragen doen hem versteld staan. Jezus vertelt hem: *“De wind waait waar hij wil en je hoort het geluid ervan, maar je weet niet waar hij vandaan komt of waar hij heen gaat; zo is het bij ieder die uit de Geest geboren is”* (Joh 3, 8). Een roeping, elke roeping, is een mysterie en het ontdekken ervan is een geschenk van de Geest.

Het boek Spreuken zegt: *Drie dingen zijn mij al te wonderbaarlijk; vier dingen begrijp ik niet: de weg van een arend door de lucht, de weg van een slang over de rots, de weg van een schip dwars door de zee en de weg van een man naar een jong meisje* (Spr 30, 18-19). Sterker nog, wie kan zonder Gods hulp de werking van de genade in een ziel ontcijferen, het doel ervan identificeren en de betekenis en de bestemming van een leven ontdekken? Wie zou, zonder zich te laten leiden door de gaven van de Heilige Geest, in staat zijn te weten waar deze goddelijke adem in de ziel ‘vandaan komt en waar hij naartoe gaat’, deze goddelijke adem, die vaak hoorbaar is in de vorm van verlangens, onzekerheden, vermoedens en beloften? Dat is iets wat ons volledig overstijgt. Daarom is het eerste wat we nodig hebben om een glimp op te vangen van onze persoonlijke roeping: nederigheid, op onze knieën vallen voor het onuitsprekelijke, ons hart openstellen voor de werking van de Heilige Geest, die altijd in staat is ons te verrassen.

Om onze eigen roeping te ontdekken, of iemand anders daarbij te helpen, is het dus niet mogelijk om “kant-en-klare formules aan te

bieden, of starre methoden of regels”⁵⁰. Dat zou hetzelfde zijn als proberen “een spoorweg aan te leggen op de altijd unieke weg van de Heilige Geest”⁵¹, die waait waar hij wil. Kardinaal Ratzinger werd ooit gevraagd: “Hoeveel wegen leiden naar God?” Met ontwapenende eenvoud antwoordde hij: “Net zoveel wegen als er mensen zijn.”⁵² Er zijn evenveel roepingsverhalen als er mannen en vrouwen zijn. Hierna zullen we ingaan op enkele van de meest gebruikelijke kenmerken van de roeping. Als we ze herkennen, kunnen ze ons helpen om onze eigen roeping te ontdekken.

Een rusteloos hart

Nicodemus voelt onrust in zijn hart. Hij heeft Jezus horen prediken en is ontroerd door zijn woorden. Toch hebben sommige van zijn leerstellingen hem geschokt. Hij heeft zijn wonderen met verbazing aanschouwd, ja, maar hij is verontrust door het gezag waarmee Jezus de kooplieden uit de tempel verjaagt, die Hij *“het huis van mijn Vader”* noemt (vgl. Joh 2, 16). Wie durft er zo te spreken? Van de andere kant kan hij nauwelijks een geheime hoop onderdrukken: zou dit de Messias kunnen zijn? Maar hij zit nog vol onzekerheden en twijfels. Hij kan het niet opbrengen om Jezus openlijk te volgen, hoewel hij antwoorden zoekt. En daarom gaat hij ’s nachts naar Hem toe: *“Rabbi, wij weten dat Gij van Godswege als leraar gekomen zijt, want niemand kan die tekenen doen die Gij verricht, als God niet met hem is”* (Joh 3, 2). Zijn hart is onrustig.

Hetzelfde gebeurt met andere personages in het Evangelie, zoals die jongeman die op een dag naar Jezus komt en Hem vraagt: *“Meester, wat voor goeds moet ik doen om het eeuwige leven te verwerven?”* (Mt 19, 16). Hij is niet tevreden met zijn leven. Zijn hart is onrustig. Hij voelt dat hij tot meer in staat is. Jezus zegt dat hij gelijk heeft dat hij zoekende is: *“Eén ding ontbreekt u ...”* (Mc 10, 21). We kunnen hier ook denken aan de apostelen Andreas en Johannes.

Als Jezus ziet dat zij Hem volgen, vraagt Hij: “*Wat verlangt Gij?*” (Joh 1, 38). Al deze mensen waren ‘zoekenden’. Zij wachtten op een wonderbaarlijke wending in hun leven die het tot een avontuur zou maken. Hun hart was open en hongerig naar meer, vol dromen en verlangens. Rusteloos.

Een jongeman vroeg eens aan de heilige Jozefmaria hoe je de roeping tot het Werk kon merken. Hij antwoordde: “Het is geen kwestie van gevoel, mijn zoon, hoewel je het merkt wanneer God je roept. Je hart is niet rustig, onvoldaan ... Je bent niet gelukkig met jezelf.”⁵³ Vaak begint in het proces van het onderscheiden van je roeping alles met die onrust in je hart.

Een liefdevolle aanwezigheid

Maar wat is die rusteloosheid precies? Waar komt ze vandaan? In de scène van de jongeman die zich wendt tot onze Heer, zegt de heilige Marcus dat Jezus hem liefdevol aankeek (Mc 10, 21). Hij doet hetzelfde met ons. Op de een of andere manier voelen we in onze ziel de ‘aanwezigheid’ van een bijzondere liefde die ons uitkiest voor een unieke zending. God is aanwezig in ons hart en zoekt de ‘ontmoeting’, gemeenschap. Dit doel moet echter nog worden bereikt, en vandaar onze rusteloosheid.

Deze liefdevolle aanwezigheid van God in de ziel kan zich op verschillende manieren manifesteren: de honger naar meer intimiteit met Hem; het verlangen om door je eigen leven Gods dorst naar zielen te bevredigen; het verlangen om de Kerk, Gods familie in de wereld, op te bouwen; het verlangen naar een leven waarin onze talenten werkelijk vrucht dragen; de droom om al dat leed overal te kunnen verzachten; het bewustzijn van de vele ontvangen gaven: “Waarom heb ik zoveel ontvangen en anderen zo weinig?”

Gods roeping kan ook geopenbaard worden door schijnbare toevalligheden die ons hart beroeren en er een spoor achterlaten. Bij het nadenken over zijn eigen leven zei de heilige Jozefmaria: “Onze Heer heeft mij ondanks mijzelf voorbereid en schijnbaar onschuldige dingen gebruikt om die goddelijke rusteloosheid in mijn ziel te doen postvatten. Daarom begreep ik heel goed die zo menselijke en goddelijke liefde van de heilige Theresia van het Kindje Jezus, die ontroerd was toen ze bladerend door een boek plotseling een afbeelding zag van een gewonde hand van de Verlosser. Zulke dingen overkwamen mij ook: dingen die mij ontroerden.”⁵⁴

Soms ontdek je deze liefdevolle aanwezigheid door mensen of manieren om het evangelie te beleven die een blijvende goddelijke indruk in onze ziel hebben achtergelaten. Want, hoewel het soms een onverwachte gebeurtenis of ontmoeting is die ons leven verandert, onze roeping krijgt meestal vorm door wat we tot op dat moment hebben meegemaakt. Tot slot kunnen soms woorden uit de Heilige Schrift ons hart verwonden en er een liefdevolle geur in achterlaten die ons hele leven lang blijft hangen. Dat is wat er bijvoorbeeld gebeurd is met de heilige Moeder Teresa van Calcutta, door een van de woorden van Jezus aan het kruis: “*Ik heb dorst*” (Joh 19, 28); of met de heilige Franciscus Xaverius, voor wie deze vraag doorslaggevend was: “*Wat voor nut heeft het voor de mens heel de wereld te winnen, als dit ten koste gaat van eigen leven?*” (Mt 16, 26).

Maar het meest kenmerkend voor deze onrust in het hart is misschien wel dat die gekenmerkt wordt door wat we een ‘antipathieke sympathie’ zouden kunnen noemen. Zoals de heilige Paulus VI heeft gezegd, komt Gods roeping tot ons als “een stem die tegelijk verontrustend en geruststellend is, een zachtaardige en dwingende stem, een vervelende en toch liefdevolle stem”⁵⁵. De roep trekt ons aan en stoot ons af; hij spoort ons aan ons over te

geven aan de goddelijke liefde, terwijl het risico onze vrijheid te verliezen ons beangstigt. “We verzetten ons ertegen om ‘ja’ te zeggen tegen God; we willen en tegelijkertijd willen we ook niet.”⁵⁶

Het verbinden van de losse stippen in ons gebed

Zijn onrust zet Nicodemus ertoe aan om naar Jezus te gaan. De beminnelijke figuur van onze Heer is zijn hart al binnengekomen; hij is al begonnen Hem lief te hebben, maar hij moet met Hem spreken. In de dialoog die volgt, opent de Meester nieuwe horizons voor hem: *“Voorwaar, voorwaar. Ik zeg u: als iemand niet wedergeboren wordt, kan hij het Rijk Gods niet zien”* en Hij nodigt hem uit tot een nieuw leven, tot een nieuw begin; om geboren te worden *“uit water en de Geest”* (Joh 3, 5). Nicodemus begrijpt de woorden van onze Heer niet en vraagt in alle eenvoud: *“Hoe kan dat geschieden?”* (Joh 3, 9). In deze ontmoeting van aangezicht tot aangezicht begint hij te beseffen wie hij voor Jezus is en wie Jezus voor hem zou moeten zijn.

Om de rusteloosheid van het hart een relevante betekenis te geven in het onderscheiden van iemands roeping, moet die worden ‘gelezen’, gewaardeerd en geïnterpreteerd in het gebed, in de dialoog met God: *“Waarom gebeurt dit nu, Heer? Wat probeert U mij te vertellen? Waarom heeft mijn hart deze wensen en verlangens? Waarom ben ik hier zo ontredderd door en zijn de mensen om mij heen niet geraakt? Waarom houdt U zoveel van mij? Hoe kan ik het beste gebruik maken van de geschenken die U mij gegeven hebt?”* Alleen als we op deze wijze bidden, kunnen we een glimp opvangen van de liefdevolle zorg van God – zijn Voorzienigheid – in de gebeurtenissen in ons leven, in de mensen die we hebben ontmoet, en zelfs in de manier waarop ons karakter is gevormd, met onze interesses en aanleg. Het is alsof God op ons levenspad ‘stippen heeft getekend’, die nu pas, door ze te verenigen in het gebed, de vorm van een herkenbaar beeld aannemen.

Benedictus XVI heeft het aldus uitgelegd: “Het geheim van de roeping ligt in de relatie met God, in het gebed dat zich juist in de innerlijke stilte ontwikkelt, in het vermogen om waar te nemen dat God dichtbij is. En dat geldt zowel vóór de beslissing, dat wil zeggen op het moment van de beslissing en aan het begin van de weg, als erna, als je trouw wilt zijn en wilt volharden op de weg.”⁵⁷ Dus voor iemand die zich afvraagt wat zijn roeping is, is het eerste en belangrijkste om in het gebed dicht bij Jezus te komen en je leven te leren zien door zijn ogen. Misschien zul je dan ervaren wat er gebeurd is met de blinde wiens ogen Jezus met speeksel gezalfd heeft. Aanvankelijk is zijn blik wazig, en de mensen lijken op wandelende bomen. Maar hij laat onze Heer begaan en ziet uiteindelijk alles helder (vgl. Mc 8, 22-25).

De ontsteker, de ‘trigger’

Twee jaar na die nachtelijke ontmoeting met Jezus vindt er een gebeurtenis plaats die Nicodemus zal dwingen een definitief standpunt in te nemen en zich openlijk als een leerling van onze Heer bekend te maken. Op aandringen van de hogepriesters en farizeeën, kruisigt Pilatus Jezus van Nazaret. Jozef van Arimatea krijgt toestemming om zijn lichaam af te nemen en te begraven. De heilige Johannes vertelt: *Nicodemus, die Hem vroeger 's nachts bezocht had, kwam ook ...* (Joh 19, 39) Het Kruis van onze Heer, zijn leerlingen die Hem in de steek hebben gelaten en misschien het voorbeeld van de trouw van Jozef van Arimatea, dagen Nicodemus persoonlijk uit en dwingen hem een beslissing te nemen: “Anderen doen dit; en ik, wat ga ik voor Jezus doen?”

Een detonator is een klein gevoelig explosief, meestal geactiveerd door een lont of elektrische vonk, dat het krachtigere en minder gevoelige hoofdexplosief tot ontploffing brengt. Bij het zoeken naar de roeping is er vaak een gebeurtenis die fungeert als een ontsteker

of 'trigger' voor alle onrust in ons hart, die er een precieze betekenis aan geeft en de weg wijst, en ons ertoe aanzet om die te volgen. Deze gebeurtenis kan van zeer verschillende aard zijn en de emotionele lading kan in grootte verschillen. Het belangrijkste is dat die gebeurtenis, net als de rusteloosheid in het hart, moet worden 'gelezen' en geïnterpreteerd in het gebed.

De trigger kan een goddelijke beweging in de ziel zijn, of een onverwachte ontmoeting met het bovennatuurlijke, zoals gebeurde met paus Franciscus toen hij bijna zeventien was. Het was september en hij stond op het punt enkele vrienden te ontmoeten om uit te gaan en zich te vermaken. Hij besloot eerst even in zijn parochiekerk binnen te gaan. Daar zag hij een hem onbekende priester, raakte onder de indruk van diens gebedshouding, en besloot bij hem te biechten. "Tijdens die biecht gebeurde er iets vreemds, ik weet niet wat het was, maar mijn leven veranderde op slag. Zeg maar dat ik op een onbewaakt ogenblik verrast werd." Zo herinnerde hij het zich na een halve eeuw. En hij interpreteerde het zo: "Het was de verrassing, de overrompeling van een ontmoeting. Ik realiseerde me dat ik werd opgewacht. (...) Sinds dat moment is God voor mij degene die ons vóór is. Wij zoeken Hem, maar Hij zocht ons al. Wij willen Hem vinden, maar Hij heeft ons al gevonden."⁵⁸

Soms is de trigger het voorbeeld van de overgave van een goede vriend: "Mijn vriend heeft zichzelf aan God gegeven; wat doe ik?" Of het kan zijn hartelijke uitnodiging zijn om hem op een bepaalde weg te vergezellen, zoals "*Kom dan kijken*", de woorden waarmee Filippus Natanaël uitnodigde (Joh 1, 46). Of het kan zelfs een schijnbaar onbeduidende gebeurtenis zijn, maar wel een gebeurtenis die een betekenis heeft voor een rusteloos hart. God weet zelfs de kleinste dingen te gebruiken om onze ziel te beroeren. Dat is wat er

met de heilige Jozefmaria gebeurde toen, na een hevige sneeuwval, Gods Liefde hem tegemoet kwam.

In plaats van een plotselinge ‘ontploffing’ gaat dit proces echter vaak gepaard met een langzame rijping van het geloof en de liefde in het gebed. Geleidelijk aan, bijna zonder het te beseffen, bereikt een mens met het licht van God morele zekerheid over zijn of haar roeping en komt hij of zij onder impuls van de genade tot een beslissing. Dit proces wordt meesterlijk beschreven door de zalige John Henry Newman als hij het heeft over zijn eigen bekering: “Zekerheid is er natuurlijk van het ene op het andere moment, maar twijfel is een ontwikkeling; ik was nog niet tot zekerheid gekomen. Zekerheid is een reflex: het is weten dat je het weet. Ik geloof dat ik dat niet had, tot vlak voor mijn opname in de katholieke Kerk. Nogmaals, een praktische, werkelijke twijfel is er ook ineens, maar wie kan dat gemakkelijk voor zichzelf vaststellen? Wie kan het exacte moment bepalen waarop de schalen van de ‘balans van het oordeel’ de andere kant uitgaan? En wanneer dat wat een grote mate van waarschijnlijkheid was ten gunste van een geloofsovertuiging, verandert in een gegronde twijfel ertegen?”⁵⁹ Het proces van rijping tot je besluit om je te geven, dat geleidelijk aan en zonder een plotselinge ‘schok’ plaatsvindt, is in de praktijk meestal veel zekerder dan wat wordt uitgelokt door de felle flits van een extern teken, die ons gemakkelijk kan verblinden en verwarren.

Hoe dan ook, wanneer we dit ‘keerpunt’ in ons leven beleven, beginnen we niet alleen onze weg duidelijk te zien, maar wordt ook onze wil bewogen om deze in te slaan. Zoals de heilige Jozefmaria schreef: “Als u mij zou vragen hoe de goddelijke roeping wordt ervaren, hoe men zich daarvan bewust wordt, zou ik zeggen dat het een nieuwe kijk op het leven is. Het is alsof er een nieuw licht in ons schijnt, een mysterieuze impuls.”⁶⁰ De roeping bestaat uit licht en

impuls. Licht in onze geest, verlicht door het geloof, om ons leven te 'lezen'; impulsen in ons hart, met de liefde van God in het achterhoofd, om de uitnodiging van onze Heer te willen volgen, ook als die aan onze kant gepaard gaat met die 'antipathieke sympathie' die we kunnen voelen voor de dingen van God. Daarom moet ieder mens niet alleen vragen om "licht om zijn weg te zien", maar ook om "de kracht om zich te willen verenigen met de goddelijke wil"⁶¹.

De hulp van geestelijke begeleiding

We weten niet of Nicodemus, voor of na het bezoeken van Jezus, andere leerlingen om advies heeft gevraagd. Misschien was het wel Jozef van Arimatea die hem aanmoedigde om Jezus openlijk te volgen, zonder bang te zijn voor de andere Farizeeën. Misschien is hij degene die hem naar zijn definitieve ontmoeting met Jezus heeft geleid. Dat is immers precies wat geestelijke begeleiding of leiding inhoudt: het kunnen vertrouwen op de raad van iemand die met ons meeloopt, iemand die probeert te leven in harmonie met God, die ons goed kent en het beste voor ons wil.

Het is waar dat de roeping altijd iets is tussen God en mij. Niemand kan voor mij mijn roeping zien. Niemand kan voor mij beslissen. God richt zich tot *mij*, nodigt *mij* uit en geeft *mij* de vrijheid om te antwoorden en zijn genade om deze weg te volgen. Toch is het in dit proces van onderscheiden en beslissen een grote hulp om te kunnen vertrouwen op een deskundige gids; onder andere om door hem te laten bevestigen dat ik de vereiste objectieve kwaliteiten bezit om deze weg in te slaan – en om er zeker van te zijn dat ik de beslissing om mezelf aan God te geven neem vanuit een oprechte intentie. Van de andere kant, zoals de *Catechismus* leert, kan een goede geestelijk leidsman ook een leraar van het gebed worden⁶²: iemand die ons helpt om in ons gebed de verlangens van ons hart en de gebeurtenissen in ons leven te lezen, te laten rijpen en te

interpreteren. Ook op deze wijze kunnen we geholpen worden onze eigen roeping te verstaan. Ten slotte is een geestelijk leidsman iemand die ons misschien op een dag zal kunnen vertellen wat de heilige Johannes tot de heilige Petrus zei, toen hij in de verte die mens zag die vanaf de oever tot hen sprak: *“Het is de Heer!”* (Joh 21, 7).

In ieder geval is het onderscheiden van de eigen roeping in grote mate een persoonlijke weg, en dat geldt ook voor de uiteindelijke beslissing. God zelf laat ons vrij. Zelfs na de ‘trigger’. Daarom duikt er, als de eerste stap eenmaal is gezet, toch gemakkelijk weer twijfel op. God houdt nooit op ons te vergezellen, maar Hij blijft op een zekere afstand. Het is waar dat Hij alles gedaan heeft en zal blijven doen, maar nu wil Hij dat we zelf de laatste stap zetten, in volle vrijheid, met de vrijheid die eigen is aan de liefde. Hij wil geen slaven, maar kinderen. En daarom blijft Hij op een discrete afstand, zonder zich aan ons geweten op te dringen; we zouden bijna kunnen zeggen: als ‘waarnemer’. Hij houdt ons in de gaten en wacht geduldig en nederig op onze beslissing.

“Zie, gij zult zwanger worden en een zoon ter wereld brengen” (Lc 1, 31). Op het moment van stilte dat volgde op de aankondiging van de aartsengel Gabriël, leek de hele wereld zijn adem in te houden. De goddelijke boodschap was afgeleverd. De stem van God was al jaren in het hart van de Maagd te horen. Maar nu zweeg God. En Hij wachtte. Alles hing af van het vrije antwoord van dat jonge meisje in Nazaret. En Maria zei: *“Zie, de dienstmaagd des Heren; mij geschiede naar uw woord”* (Lc 1, 38). Jaren later, aan de voet van het kruis, zal Maria uit de handen van Nicodemus het levenloze lichaam van haar Zoon ontvangen. Wat een enorme indruk moet het op deze nieuwe leerling hebben gemaakt om te zien dat de Moeder van Jezus ook nu, te midden van zo’n immens verdriet, de wegen van God liefdevol

aanvaardt: “Mij geschiede naar uw woord.” Hoe zou je niet alles willen geven voor een liefde die zo groot is?

José Brage

5. Opdat de muziek gehoord wordt: de roeping tot het Opus Dei

Toen Jezus over het Koninkrijk Gods sprak, wist Hij dat het iets heel anders was dan wat degenen die naar Hem luisterden zich konden voorstellen – heel anders ook dan wat wij ons vandaag de dag zouden kunnen voorstellen. Daarom maakte Hij, in plaats van een omschrijving te geven, gebruik van gelijkenissen: verhalen en beelden die ons uitnodigen om dieper op een mysterie in te gaan. Zo vergelijkt Jezus het koninkrijk van God met een mosterdzaadje: *“Wanneer dat gezaaid wordt in de grond, is het wel het allerkleinste zaadje op aarde; maar eenmaal gezaaid, schiet het op en wordt groter dan alle tuingewassen, en het krijgt grote takken, zodat de vogels in zijn schaduw kunnen nestelen”* (Mc 4, 31-32). Het is een korreltje dat in de grond verdwijnt en vergeten wordt, maar dat nooit stopt met groeien, terwijl de wereld zijn schijnbaar eigen koers vervolgt. Het groeit zelfs 's nachts, wanneer niemand ervoor zorgt of er aandacht aan besteedt.

In oktober 1928 leidde God de heilige Jozefmaria tot de ontdekking van een zaadje in zijn ziel dat alleen Hij daar had kunnen planten: een korreltje bedoeld om te groeien in het grote veld van de Kerk. In een notitie van enkele maanden later, schetst hij de ‘genetische code’ van dit zaad: *“Gewone christenen. Deeg dat gedeseemd wordt. Het onze moet gewoon, normaal zijn. De middelen: dagelijks werk. Allen heilig! Overgave in stilte.”*⁶³ Vanaf de dag dat God hem de opdracht gaf om voor dit zaad te zorgen, was de verwezenlijking ervan, zijn enige zorg. En wat toen slechts een belofte was, een hoop, is vandaag de dag een lommerrijke boom die onderdak biedt aan vele zielen en die veel levens verrijkt.

Het normale van heilig willen worden

Paus Franciscus vertelt ons: “Elke heilige is een boodschap die de Heilige Geest aan de rijkdom van Jezus Christus ontleent en aan zijn volk geeft.”⁶⁴ De heilige Jozefmaria ontving een boodschap die hij in zijn eigen leven belichaamde. Hijzelf werd de boodschap en zijn leven en zijn woorden begonnen veel mensen uit te dagen: “Zorg dat je leven niet onvruchtbaar blijft. – Wees nuttig. – Laat iets blijvends na. – Laat het licht van je geloof en je liefde stralen ... Steek alle wegen van de aarde in brand met het vuur van Christus, dat je in je hart draagt.”⁶⁵

José Luis Múzquiz, één van de eerste leden van het Opus Dei die tot priester werd gewijd, merkte al snel dat hij dit vuur van binnen droeg. De eerste keer dat hij met de heilige Jozefmaria sprak, hoorde hij iets dat waarschijnlijk niemand eerder had gezegd: “in je werk een apostel zijn”. En ook: “De enige echte liefde is de liefde van God; de andere zijn kleine liefdes.” Deze woorden maakten diepe indruk op hem: “Het was duidelijk dat ze uit het diepst van zijn ziel kwamen, uit een op God verliefde ziel. Mijn eigen mentale schema’s werden compleet doorbroken.”⁶⁶

In een dankzeggingsmis voor de zaligverklaring van deze op God verliefde ziel zei de toenmalige kardinaal Ratzinger met zijn karakteristieke eenvoud en diepgang: “De betekenis van het woord ‘heilig’ heeft in de loop van de tijd een gevaarlijke vernauwing ondergaan, en deze is zeker nog steeds van invloed. Het doet ons denken aan de heiligen wier beelden en schilderijen we op de altaren zien, aan wonderen en heldhaftige deugden, en het suggereert dat heiligheid enkel voor uitverkorenen is, tot wie wij niet kunnen behoren. Zo laten we de heiligheid over aan de enkelingen, aan een onbekend aantal, en stellen ons tevreden met te zijn wie we zijn. Te midden van deze spirituele apathie, deed Jozefmaria Escrivá een oproep en riep: Nee! Heiligheid is niets buitengewoons, maar eerder

gewoon. Het is wat normaal is voor elke gedoopte. Heiligheid betekent niet het soort heldendom dat onmogelijk te imiteren is; het heeft veeleer duizend verschillende vormen en kan overal, in elke baan, werkelijkheid worden. Het is normaal.”⁶⁷

Het natuurlijkste voor een christen is dus het verlangen naar heiligheid. De stichter van het Opus Dei schreef, toen hij nog een jonge priester was: “De heiligen waren geen abnormale wezens of interessante gevallen voor psychiaters. Zij waren en zijn normaal; van vlees en bloed, zoals jij. – En zij hebben gezegevierd.”⁶⁸ De roeping tot het Opus Dei houdt een bewustzijn in van de ‘normaliteit’ van het streven naar heiligheid, met het verlangen om een ‘vertolker’ te worden van deze eenvoudige boodschap, van deze muziek.

De ‘muziekpartituur’ voor deze boodschap bestaat al: het leven en de prediking van de heilige Jozefmaria; de verkondiging van de universele oproep tot heiligheid door het Tweede Vaticaans Concilie⁶⁹; het Leergezag van de recente pausen, die deze leer hebben benadrukt, en bovenal de evangeliën.⁷⁰ Nu moet deze muziek nog in alle uithoeken van de wereld gehoord worden, met de oneindige variaties die nog werkelijkheid moeten worden: het individuele leven van zoveel christenen.

Zo dichtbij dat we met Hem leven

Met deze nieuwe inspiratie schonk God aan de Kerk een spiritualiteit die ‘ontworpen’ is om te worden beleefd in allerlei dagelijkse werkelijkheden en om te worden belichaamd door de meest uiteenlopende mensen tijdens de uitoefening van hun werk en in het gewone dagelijkse leven. “In de verte, daar, aan de horizon, schijnt de hemel één te worden met de aarde. Vergeet niet dat de plaats waar aarde en hemel werkelijk één worden, jouw hart is, dat

van een kind van God.”⁷¹ En hoewel de roeping tot het Opus Dei aanspoort initiatieven te ontplooien met het verlangen de wereld een beetje beter te maken, gaat het er niet om iets bepaalds *te gaan doen*, of om *nog meer te doen* dan we al deden. Het leidt er vooral toe om de dingen op een andere manier te doen: samen met God, met Hem alles delen. “Mijn kinderen, onze roeping is Christus te volgen. En om Hem zo nauw te volgen dat we met Hem leven, zoals de eerste Twaalf, zo dicht bij Hem dat we ons met Hem identificeren, dat we zijn leven leiden, totdat er een moment komt, als we het niet hebben verhinderd, dat we met de heilige Paulus kunnen zeggen: ‘Ikzelf leef niet meer, Christus is het die leeft in mij (Gal 2, 20).’ ”⁷²

Een van de eerste surnumerairs herinnert zich zijn verbazing toen de stichter van het Werk hem zei: “God roept je naar het pad van de beschouwing.” Voor een gehuwde met kinderen, die hard moest werken om zijn gezin te onderhouden, was dit “een ware ontdekking”⁷³. En aan iemand anders raadde de heilige Jozefmaria aan: “Praat met onze Heer; zeg hem: ‘Ik ben moe, Heer. Ik ben aan het eind van mijn Latijn. Heer, dit gaat niet goed. Hoe zou U het doen?’ ”⁷⁴ Dit is wat beschouwing te midden van de wereld inhoudt: met liefde naar de echte wereld kijken, terwijl je ook naar God kijkt, in een ononderbroken dialoog. De heilige Jozefmaria vatte deze mooie uitdaging samen in een treffende zin: “Naarmate we meer in de wereld zijn, zullen we meer in God opgaan.”⁷⁵ En deze verbondenheid, deze diepe vriendschap met Hem, staat aan de wieg van twee kenmerken die, hoewel ze niet exclusief zijn voor de roeping tot het Werk, bijzonder belangrijk zijn voor degenen die God tot deze weg roept: de roeping om apostelen te zijn, om Christus bekend te maken; en de missie om de wereld om te vormen en te verzoenen met God door middel van zijn of haar werk.

Voordat we hier dieper op ingaan, dient zich als vanzelf de volgende vraag aan: als we uitgaan van wat de heilige Jozefmaria altijd heeft volgehouden, en wat de paus ons onlangs in herinnering bracht, namelijk dat de heiligheid bedoeld is voor iedereen en dat de Heer alle christenen erop uitstuurt om het evangelie bekend te maken, wat is er dan specifiek aan de roeping tot het Opus Dei als antwoord op de oproep om God te vinden midden in de wereld?

Dit is vrij gemakkelijk uit te leggen, als we in gedachten houden dat de verschillende roepingen binnen de Kerk een specifieke manier en een afgebakende weg zijn van de algemene christelijke roeping die ieder van ons ontvangen heeft bij zijn doopsel. “De overgave of toewijding aan God en de naasten die de christelijke roeping vereist, wordt in de roeping tot het Opus Dei *overgenomen en gekanaliseerd*. Het enige specifieke dat toegevoegd wordt, is juist het *kanaal*: dat deze toewijding wordt beleefd als lid van een concrete instelling van de Kerk (het Opus Dei), met een specifieke spiritualiteit en specifieke middelen voor vorming en apostolaat.”⁷⁶ Deze middelen zijn erop gericht om God en de medemens te dienen door middel van het werk en de gewone, dagelijkse realiteit. Met andere woorden: zij die de roeping tot het Opus Dei ontdekken en omarmen, besluiten hun leven te geven voor anderen (de essentie van het christelijk leven) waarbij ze rekening houden met een eigen weg waarop ze die uitdaging aangaan, met de hulp van God en een grote familie. En daarom zijn zij bereid te doen wat in hun vermogen ligt om hun innerlijk leven te voeden met dit charisma, hun intellect te verlichten en hun persoonlijkheid te verrijken, zodat ze God werkelijk in hun leven vinden en deze wonderbaarlijke ontdekking met anderen kunnen delen.

De goddelijke ingeving die hij op 2 oktober 1928 ontving, en andere die daarop volgden, toonden de heilige Jozefmaria dat hij zijn leven

moest wijden aan het bevorderen van het besef onder gewone christenen met uiteenlopende werkzaamheden, dat wij als christenen allen geroepen zijn tot heiligheid en apostolaat. En om dit te verwezenlijken, moest hij een instelling (het Opus Dei) oprichten die bestaat uit gewone gelovigen, die met behulp van de genade met hun leven getuigen van de grootsheid en haalbaarheid van die roeping, ondanks de eigen tekortkomingen.

Voor iedereen met een groot hart

Op de weg van Betanië naar Jeruzalem, wordt Jezus hongerig. Hij kijkt of er iets te eten is en stopt bij een vijgenboom (Mt 21, 18). "Jezus nadert de vijgenboom: Hij nadert jou, Hij nadert mij. Jezus die hongert en dorst naar zielen. Hij riep vanaf het kruis: '*Sitio!*', Ik heb dorst (Joh 19, 28). Dorst naar ons, naar onze liefde, en naar al die zielen die we naar Hem moeten brengen langs de weg van het Kruis: de weg naar de onsterfelijkheid en de heerlijkheid van de Hemel."⁷⁷

Door de roeping tot het Werk worden wij als het ware 'aangestoken' door deze honger en dorst van God. Toen de heilige Jozefmaria zich inspande om het eerste studentenhuus van het Opus Dei van de grond te krijgen, raadden sommigen hem aan niet zo'n haast te hebben. Tijdens een bezinning noteerde hij: "Haast. Het is geen haast. Het is Jezus die aanspoort."⁷⁸ Net als de heilige Paulus werd hij gedreven door de liefde van Christus (vgl. 2 Kor 5, 14). En met eenzelfde serene urgentie wil God dat we het hart van elke man en vrouw aanspreken: "Word wakker: je wordt bemind!"⁷⁹ Doe dat op een gewone, natuurlijke manier, bemin en laat je beminnen, help, dien, geef je kennis door, leer, deel uitdagingen en projecten, problemen en zorgen, schep vriendschapsbanden. Daar waar we werken, waar we rusten, waar we winkelen, kunnen we zuurdesem, zout en licht zijn voor de wereld.

God roept geen ‘superhelden’ voor zijn Werk. Hij roept gewone mensen, mensen met een groot, edelmoedig hart, waarin plaats is voor iedereen. In een document uit die eerste jaren schreef de heilige Jozefmaria over wie Gods roeping tot het Werk zou kunnen ontvangen: “Er is geen plaats in het Werk voor wie egoïstisch, laf, indiscreet, pessimistisch, lauw, dwaas, lui, timide of frivool is. Er is wel plaats voor zieken, de uitverkorenen van God, en voor iedereen met een groot hart, ook al zouden hun zwakheden nog groter zijn.”⁸⁰ Kortom, degenen die ontdekken dat God hen tot het Opus Dei roept, mogen hun gebreken, beperkingen en tekortkomingen hebben; als zij maar vol zijn van grote idealen, het verlangen om lief te hebben en anderen aan te steken met Gods liefde.

De wereld liefhebben zoals God haar liefheeft

“Zozeer immers heeft God de wereld liefgehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon heeft gegeven, opdat al wie in Hem gelooft niet verloren zal gaan, maar eeuwig leven zal hebben” (Joh 3, 16). God houdt hartstochtelijk van zijn geschapen wereld, die zijn geboorteplaats is en zeker geen hindernis voor heiligheid. De kern van de boodschap van het Opus Dei zit in deze overtuiging: we kunnen heilig worden, niet *ondanks* het feit dat we in de wereld leven, maar juist *dankzij* dit feit, door nauw bij haar betrokken te zijn. Want de wereld – deze mysterieuze combinatie van grootsheid en ellende, liefde en haat, rancune en vergeving, oorlog en vrede – *verlangt vurig naar de openbaring van Gods kinderen* (Rom 8, 19).

Wanneer we het hebben over de relatie van de mensheid tot de wereld, gebruikt Genesis twee werkwoorden: ‘beheren’ en ‘bewerken’ (vgl. Gen 2, 15). Door het eerste werkwoord, maakt God ons verantwoordelijk voor de wereld, en maakt Hij duidelijk dat we er niet op een despotische manier gebruik van mogen maken. Met het tweede werkwoord, dat zowel ‘bewerken’ (meestal de aarde) als

‘cultus aanbieden’ betekent (vgl. Num 8, 11), verbindt God het werk met de eredienst. Door te werken ontplooiën wij onszelf en bieden we God welgevallige offers van lof, omdat we de wereld liefhebben zoals Hij die liefheeft. Daarom betekent het heiligen van ons werk uiteindelijk dat we de wereld mooier maken en dat we er ruimte maken voor God.

De Schepper zelf heeft de wereld willen behoeden en bewerken, met zijn mensenhanden. Eeuwenlang werden de jaren van het verborgen leven van onze Heer in de werkplaats van Nazaret gezien als jaren van duisternis, zonder glans. Maar in het licht van de geest van het Werk worden ze “stralende jaren die onze dagen verlichten en er betekenis aan geven”⁸¹. Daarom moedigde de heilige Jozefmaria zijn dochters en zonen aan om vaak na te denken over deze verborgen jaren van werk, die ons herinneren aan de ‘verborgen en stille’ groei van de graankorrel. Zo is Jezus opgegroeid – en Hijzelf zal zich later vergelijken met de graankorrel (vgl. Joh 12, 24) – in de werkplaats van Jozef en zijn Moeder, in die werkplaats die ook een thuis was.

Het bescheiden leven van de Heilige Familie toont ons dat werk dat vanuit menselijk perspectief weinig aanzien geniet, in Gods ogen wél zeer waardevol kan zijn, als het wordt verricht met liefde en zorg, vol ijver om de ander te dienen. Daarom “betekent ‘het werk heiligen’ niet tijdens het werk *iets heiligs doen*, maar *het werk zelf heiligen*.”⁸² Op die wijze “fungeert werk dat menselijk gezien goed gedaan wordt, als een genezende ‘oogzalf’, waardoor je in alle dingen God kunt ontdekken. En dit juist in onze tijd, waarin het materialisme er op uit is om werk te veranderen in een soort waas, die de mensen verblindt en hen verhindert om God te zien.”⁸³

Om vrucht te dragen, moet het graan zich in de grond verstoppert en verdwijnen. Zo zag de stichter van het Opus Dei zijn eigen leven:

“Ik moet me verbergen en verdwijnen, zodat alleen Jezus straalt.”⁸⁴
En God wil dat ook de andere mannen en vrouwen die Hij tot het Opus Dei roept, en zal blijven roepen, hun leven zo zien. Zoals de eerste christenen: gewone, normale mensen die, als ze door hun levenswijze opzien baarden, dat niet deden om applaus te oogsten, maar om God te laten schitteren. Mensen die bovenal “leefden vanuit Christus en Hem bij anderen bekend maakten: zaaiers van vrede en vreugde; de vrede en de vreugde die Jezus ons heeft gebracht.”⁸⁵

Eduardo Camino

Carlos Ayxelà

6. Je leven geven voor je vrienden: de roeping tot het celibaat

En God schiep de mens als zijn beeld; als het beeld van God schiep Hij hem; man en vrouw schiep Hij hen (Gen 1, 27). Dit is het eerste scheppingsverhaal in Genesis over de oorsprong van man en vrouw: God scheidt hen tegelijkertijd. Beiden bezitten dezelfde waardigheid, omdat ze zijn evenbeeld zijn. Het tweede verhaal richt zich opnieuw op deze gebeurtenis (Gen 2, 7-25), maar dan in slow motion. God scheidt eerst de man en plaatst hem in de tuin van Eden. De schoonheid van de nieuw geschapen wereld schittert hem tegemoet: de hemel, het zeewater, de berggrivieren en bomen van allerlei soort. Het is een buitengewoon tafereel, maar Adam voelt zich eenzaam.

Om zijn eenzaamheid te verhelpen, scheidt de Heer een hele reeks levende wezens om het paradijs te bevolken: de vogels in de lucht, de vissen in de zeeën, de dieren op het land. Toch blijkt dit alles nog steeds onvoldoende voor de man. Dan besluit God hem een helper te geven die bij hem past (Gen 2, 18), en uit één van zijn ribben scheidt hij de vrouw. Eindelijk ontwaart Adam ogen die zijn blik beantwoorden: *“Eindelijk been van mijn gebeente en vlees van mijn vlees! Mannin zal zij heten, want uit een man is zij genomen”* (Gen 2, 23). Deze ontmoeting vervult hem met vreugde, maar werpt vooral licht op zijn identiteit: het onthult op een nieuwe manier wie hij is. Het ontbrak hem aan iets, dat alleen een andere persoon hem kon geven.

“Het is niet goed voor de mens om alleen te zijn”

Deze pagina's in Genesis beschrijven fundamentele waarheden over de mens in de vorm van een verhaal en in symbolische taal, en niet direct in de vorm van een theoretische beschouwing. De eenzaamheid van Adam heeft een diepe antropologische betekenis. De heilige Johannes Paulus II zei dat elke man en vrouw deelheeft

aan deze 'oorspronkelijke eenzaamheid' en vroeg of laat die eenzaamheid in zijn of haar leven zal ervaren.⁸⁶ Als God zegt dat het niet goed is dat de mens alleen blijft (Gen 2, 18), verwijst dit eigenlijk naar hen beide⁸⁷: zowel de man als de vrouw hebben hulp nodig om aan die eenzaamheid te ontsnappen, en ze hebben een levensweg nodig, om met elkaar tot de volheid te komen. Dat is het huwelijk.

Toen Jezus de Farizeeën er eeuwen later aan herinnerde hoe het 'in het begin' was, verwees Hij juist naar bovengenoemde passage uit de Bijbel (vgl. Mt 19, 1-12). Het christelijk huwelijk is een roeping van God, waarbij man en vrouw uitgenodigd worden om Hem gezamenlijk tegemoet te gaan. En niet alleen gezamenlijk, maar ook *de een door middel van de ander*. Voor een gehuwd persoon is de eigen echtgenoot of echtgenote de essentiële weg naar God – een weg waar het vlees verandert in een plaats die ruimte biedt aan gemeenschap en liefdevolle zelfgave en die vraagt om de eigen en elkaars heiliging. De echtelijke liefde is zo een ontmoeting van lichamen en zielen die de menselijke genegenheid zowel verdiept als omvormt: door de echtelijke liefde krijgt de menselijke genegenheid, dankzij de genade van het sacrament, een bovennatuurlijke dimensie.

De liefde tussen een man en een vrouw wijst naar iets buiten henzelf. Als ze waarachtig is, is het altijd een *weg naar God* en geen doel op zichzelf. Het doel blijft de volmaaktheid die alleen in Hem te vinden is. Het is dan ook niet verwonderlijk dat ook een getrouwde persoon die 'oorspronkelijke eenzaamheid' wel eens kan ervaren. Toch betekent deze gewaarwording niet, zoals soms wordt verondersteld, dat de liefde over is en dat er een ander liefdesverhaal moet beginnen, want ook dat verhaal zal niet vervullend blijken te zijn. Het is eerder een *teken* dat het menselijk hart een dorst heeft die alleen door Gods oneindige liefde volledig gelest kan worden.

De psychologie van wie zich nooit alleen weet

In diezelfde dialoog over het huwelijk gaat Jezus, na het in herinnering brengen van de leer in Genesis, nog een stap verder. De wederzijdse zelfgave van man en vrouw is een prachtige weg naar God. Toch is het niet de enige mogelijke weg. Onze Heer spreekt over hen die, door een bijzondere gave, *“zichzelf onhuwbaar hebben gemaakt omwille van het Rijk der hemelen”* (Mt 19, 12). Hijzelf heeft deze weg afgelegd: Jezus bleef celibatair.

Gedurende zijn leven was een bemiddeling tussen God en Hemzelf niet van toepassing: *“Ik en de Vader, Wij zijn één”* (Joh 10, 30); *“Ik ben in de Vader en de Vader is in Mij”* (Joh 14, 11). In dat licht leidde Jezus zijn leven en Hijzelf is de Weg geworden voor wie op dezelfde manier wil liefhebben, een manier van liefhebben *“die alleen zijn betekenis heeft vanuit God”*⁸⁸.

De geschiedenis van de Kerk is gevuld met verhalen van mensen die de oproep van Jezus om celibatair te leven hebben verwelkomd. Deze oproep is niet voor alle christenen bedoeld. Degenen die vanaf de eerste eeuwen de roep tot het celibaat beantwoordden, minachtten het huwelijk niet. Misschien had die levensweg hen wel evenveel aangetrokken als de weg die zij besloten te gaan. *“Bovendien zullen jullie niet ontkennen”*, zegt de heilige Jozefmaria, *“dat slechts onder degenen die de menselijke liefde in zijn hele diepte begrijpen en waarderen, begrip kan ontstaan voor dat andere verheven goed, waarover Jezus spreekt (vgl. Mt 19, 11). Ik bedoel deze zuivere genadegave van God, die de mens aanzet zijn lichaam en ziel aan de Heer te geven en Hem, zonder tussenkomst van een aardse liefde, een ongedeeld hart aan te bieden.”*⁸⁹ God laat hen die tot het celibaat geroepen zijn, ontdekken wat *de bron en het doel* van

elke authentieke liefde is. De Liefde waar het Hart van Jezus vol van is, is over zijn Kerk uitgestort en bereikt op een speciale manier de persoon die celibatair leeft.

Het celibaat weerspiegelt de belangeloze liefde van Degene die altijd de eerste stap zet (vgl. 1 Joh 4, 19). Hoewel celibataire personen een deel van hun vrijheid lijken in te leveren wanneer ze afzien van de mogelijkheid om een gezin te stichten, verruimen ze in werkelijkheid die vrijheid. Het zich volledig toevertrouwen aan God, de bereidheid om *“huis, broers of zusters, vader of moeder, vrouw, kinderen of akkers”* voor Hem te verlaten (Mt 19, 29), maakt hen op een bijzondere manier *“vrij om lief te hebben”*⁹⁰. Net als een getrouwd persoon, moeten ze waken over hun hart, opdat de liefde die ze in zich dragen zich niet van God afwendt en opdat ze die aan anderen kunnen geven. Hun zelfgave is niet gericht op de eigen echtgenote dan wel echtgenoot, maar op Christus, die hen de wereld instuurt om *“het kloppen van zijn allerbeminlijkst Hart”*⁹¹ bekend te maken en door te geven aan de mensen in hun omgeving.

Dit was Jezus' leven. Hij voelde zich niet eenzaam, omdat Hij wist dat Hij altijd vergezeld werd door zijn Vader: *“Vader, Ik dank U dat U Mij hebt gehoord. Ik weet dat U Mij altijd hoort”* (Joh 11, 41-42). Maar voor ons blijft het risico van eenzaamheid bestaan. Als Christus werkelijk het hart van een mens vervult, voelt deze zich niet meer alleen. Vandaar dat de heilige Jozefmaria zegt dat God hem *“het psychologisch gevoel heeft gegeven nooit alleen te zijn, noch menselijk noch bovennatuurlijk”*⁹². Met woorden die zijn eigen ervaring weerspiegelen, schrijft hij: *“Het menselijk hart is begiftigd met een enorme uitzettingscoëfficiënt. Als het liefheeft, opent het zich in een *crescendo* van genegenheid dat alle barrières overwint. Indien je de Heer bemint, dan zal er geen schepsel zijn dat geen plaats vindt in jouw hart.”*⁹³

Johannes, een celibatair hart

Bij het Laatste Avondmaal, een paar uur voor het offeren van zijn leven, opent Jezus zijn Hart voor de apostelen: “Geen grotere liefde kan iemand hebben, dan deze, dat hij zijn leven geeft voor zijn vrienden” (Joh 15, 13). Deze woorden, die zijn liefde voor de hele mensheid uitdrukken, zijn ook een oproep. Onze Heer geeft deze door aan de apostelen: “Ik heb jullie vrienden genoemd” (Joh 15, 15). Zij zijn, zoals alle mannen en vrouwen, ontvangers van zijn liefde *tot het einde toe* (Joh 13, 1). Maar ze zijn ook op een *bijzondere* manier vrienden. ‘De Vriend’⁹⁴ nodigt hen uit om net als Hij hun leven te geven voor hun vrienden. Deze woorden liggen ongetwijfeld aan de oorsprong van elke christelijke roeping, maar ze hebben altijd op een bijzondere manier geklonken in het hart van hen die Christus hebben gevolgd door alles achter te laten.

Het kruis zal de plaats worden van de grootste manifestatie van Liefde. In dit sublieme tafereel wordt ons, samen met Maria en de heilige vrouwen, de figuur van de apostel Johannes duidelijk getoond. “Maar toen het erop aankwam namen ze allemaal de vlucht, behalve Johannes, die Hem echt en met daden liefhad. Alleen die jongeman, de jongste van de apostelen, bleef bij het kruis. De liefde van de anderen was niet sterk als de dood.”⁹⁵ Vanaf het begin van de adolescentie resoneerde de liefde voor Jezus in zijn hart. Hoe dierbaar was voor hem de herinnering aan de dag waarop hij onze Heer voor het eerst ontmoette: “De ogen van Johannes ontmoeten die van Christus. Hij volgt Hem en vraagt: ‘Leraar, waar woont u?’ En hij ging met Hem mee, en bracht de hele dag door met de Leraar. Jaren later vertelt hij het met een betoverende openhartigheid, als een puber die een dagboek bijhoudt, die zijn hart uitstort en zelfs het exacte uur vastlegt: *hora autem erat quasi decima ...* (het was ongeveer het tiende uur). Hij herinnert zich het precieze moment waarop

Christus naar hem keek, toen Christus hem aantrok, toen hij Christus niet kon weerstaan, toen hij verliefd werd op Christus.”⁹⁶

We kunnen ons voorstellen hoe Jezus aan het kruis ontroerd is geworden bij het zien van de jonge discipel die bij het avondmaal tegen zijn borst had geleund (Joh 21, 20). Misschien was hij niet verbaasd zijn Moeder te zien: op de een of andere manier was ze altijd aan zijn zijde gebleven. Naast haar ontwaart de Heer een vriend: Johannes. Te midden van alle angst ontmoeten hun ogen elkaar. Wat een immense vreugde moet het voor Jezus zijn geweest! En het Evangelie zegt ons dat precies dan, als onze Heer hem naast zijn Moeder ziet staan, Johannes deel mag gaan uitmaken van de unieke relatie die er tussen Hem en Maria bestond: *Toen Jezus zijn moeder zag en naast haar de leerling die Hij liefhad, zei Hij tot zijn moeder: “Vrouw, zie daar uw zoon!” Vervolgens zei Hij tot de leerling: “Zie daar uw moeder!”* (Joh 19, 26-27).

Jaren later zou Johannes schrijven: *We hebben lief, omdat Hij ons het eerst heeft liefgehad* (1 Joh 4, 19). Deze verrassende uitspraak kwam voort uit zijn persoonlijke ervaring. Johannes wist dat hij zeer geliefd was door Jezus. Deze realiteit heeft zijn hele leven doordrongen en een nieuwe betekenis gegeven: deze liefde aan de hele wereld brengen. “De apostel Johannes”, zei de heilige John Henry Newman, “had het onuitsprekelijke voorrecht om *Christus’ vriend* te zijn. Hierdoor heeft hij geleerd om ook zelf anderen lief te hebben; eerst was zijn genegenheid geconcentreerd, daarna heeft ze zich wijd uitgezet. Bovendien had hij de plechtige en troostende taak om na Zijn vertrek voor de Moeder van de Heer, de Heilige Maagd Maria, te zorgen. Zien we hier niet de verborgen bronnen voor zijn bijzondere liefde jegens zijn broeders en zusters? Is hij – die van de Verlosser een speciale liefde ontving en ook de zending om zoon van Maria te worden – niet een herinnering en een model (voor zover de

mens dat kan zijn) van diepe, beschouwende, vurige, serene en onbegrensde liefde?"⁹⁷

Harten wakker schudden

Je hele hart geven aan God is niet slechts het resultaat van een persoonlijke beslissing: het is *een geschenk*, het geschenk van het celibaat. En zo is het kenmerk van het celibaat niet het ontbreken van iets, maar een ontdekking: "Zijn Liefde ... is elke liefde waard!"⁹⁸ Het hart voelt een onvoorwaardelijke Liefde aan, en wil zich op een onvoorwaardelijke en exclusieve manier aan die Liefde overgeven. En niet alleen om het zelf te ervaren, maar ook om het aan vele anderen *door te geven*. Zoals de heilige Johannes, die niet alleen de liefde van Jezus genoot, maar er ook voor zorgde dat deze Liefde zich over de hele wereld zou verspreiden. Voor de geliefde leerling was dit het natuurlijke gevolg: *Als God ons zozeer heeft liefgehad, moeten ook wij elkaar liefhebben* (1 Joh 4, 11).

Soms wordt het celibaat vooral geassocieerd met meer tijd ter beschikking hebben, alsof de volledige overgave een kwestie van 'efficiency' zou zijn: om bepaalde apostolaatswerken vooruit te brengen, of om vrij te zijn van andere verplichtingen. Dit getuigt van een beperkte visie. Het celibaat is niet het resultaat van praktische overwegingen over de beschikbaarheid voor evangelisatie, maar een roeping van Christus. Het is een uitnodiging om te leven volgens de levensstijl van zijn Hart: om lief te hebben zoals Christus, om te vergeven zoals Christus, om te werken zoals Christus; meer nog, om Christus zelf te zijn — *ipse Christus* — voor alle zielen. Daarom zijn de louter pragmatische redenen en de verwijzing naar een grotere beschikbaarheid niet voldoende. Zo'n grotere beschikbaarheid van tijd zou gemakkelijk ook een vorm van egoïsme kunnen worden, omdat het bevrijdt van offers en inspanningen die in het huwelijk

nodig zijn om elkaar te aanvaarden en te verdragen, en dat leidt dan weer tot een geestelijke verarming of verharding van het hart.”⁹⁹

Het celibaat is daarom niet ‘de eenzaamheid van de ivoren toren’, maar een roeping om harten te begeleiden en wakker te schudden. Hoeveel mensen zijn er niet in de wereld die zich onbelangrijk voelen, die denken dat hun leven van geen waarde is of die soms in vreemd gedrag vervallen, omdat ze diep van binnen op zoek zijn naar een beetje liefde! Zij die de gave van het celibaat ontvangen, zijn geroepen om alle mensen te benaderen en Gods liefde aan hen te openbaren en hen te herinneren aan hun oneindige waarde. Zo is het celibatair hart op dezelfde manier vruchtbaar als het vruchtbare en verlossende Hart van Jezus. Het streeft ernaar om in ieder mens het goede te ontdekken, zoals onze Heer dat ontdekte bij wie Hem opzochten. Het ziet niet een zondaar, een melaatse, een verachtelijke tollenaar, maar een wonderlijk schepsel van onschatbare waarde dat door God geliefd wordt en geroepen.

Al hebben degenen die celibatair leven geen eigen kinderen, toch zijn ze op deze manier in staat een diepgaand en reëel ouderschap te beleven. Ze zijn vader of moeder van veel kinderen, want “vaderschap betekent leven geven aan anderen”¹⁰⁰. Ze zijn in de wereld om voor anderen *te zorgen* en om hen, met hun leven en troostende woorden, te laten zien dat alleen God hun dorst kan lessen. “Onze wereld, die volledig positivistisch is geworden en waarin God hoogstens een rol speelt als hypothese, maar niet als een concrete realiteit, heeft behoefte aan een zo concreet en radicaal mogelijk Godsvertrouwen. Het heeft het getuigenis nodig van personen voor wie God de grond is waarop je je leven bouwt. Daarom is het celibaat juist nu in onze hedendaagse wereld zo belangrijk, ook al wordt de vervulling ervan in onze tijd voortdurend bedreigd en in twijfel getrokken.”¹⁰¹

Een gave die voortdurend moet groeien

De goddelijke gave van het celibaat is geen betovering die een onmiddellijke en permanente verandering teweegbrengt. God geeft het eerder als een zaadje dat geleidelijk in *goede grond* moet groeien. Zoals elke roeping is het celibaat een geschenk en een opdracht. Het is een weg. Daarom is het besluit om celibatair te leven voor het Koninkrijk der Hemelen niet voldoende: het hart wordt er niet automatisch door omgevormd. Er is een voortdurende inspanning nodig om het onkruid te wieden, om te waken voor insecten en parasieten. Altijd werkt de goddelijke genade in op de natuur, zonder deze te ontkennen of haar plaats in te nemen. Met andere woorden: God houdt rekening met onze vrijheid en onze persoonlijke geschiedenis. En juist daar, in die mengeling van modder en genade, groeit in stilte de mooie gave van een maagdelijk hart; het groeit ... of het gaat verloren.

Net als de jongste zoon in de gelijkenis, kunnen degenen die geroepen zijn tot een grotere intimiteit met God, zich op een dag verveeld en leeg voelen. Die jongeman besloot naar een ver land te vertrekken (vgl. Lc 15, 13), omdat hij in het huis van zijn vader een innerlijke leegte voelde. Pas toen hij diep was gezakt, gingen hem de ogen open en beseftte hij in welke staat van slavernij hij terechtgekomen was. Het is opmerkelijk dat, volgens de evangelietekst, de reden voor zijn terugkeer niet bepaald geestelijk was. Hij had honger, lichamelijke honger. Hij miste het voedzame brood van zijn vaders huis. Toen hij uiteindelijk terugkeerde, wachtte zijn vader hem op, "*snelde op hem toe, viel hem om de hals en kuste hem hartelijk*" (Lc 15, 20). De zoon had zich voorbereid op een formeel oordeel (vgl. Lc 15, 18-19); in plaats daarvan treft hem een liefdevolle omhelzing. Hij ontdekt – misschien wel duidelijker dan ooit – zijn diepste identiteit: hij is de *zoon* van zo'n goede Vader.

Op andere momenten kan het gevoel van verveling een meer verraderlijke vorm aannemen: wie in het huis van de vader blijft, voelt zich misschien meer dienaar dan zoon, zoals de oudste broer in de gelijkenis, die “thuis woonde, maar niet vrij was, omdat zijn hart ergens anders was”¹⁰². In beide gevallen is de manier om aan het verdriet te ontsnappen, de ogen te richten op de Vader en zijn liefde voor ons. God bevredigt de honger van de ziel met het Brood van de Eucharistie, waarin we Degene vinden die één van ons is geworden, zodat we hem als Vriend kunnen liefhebben. Daar kunnen we ons verzadigen, en het hart brandend houden met een liefde die *zo sterk is als de dood* (Hoogl. 8, 6).

Johannes stond naast het kruis van Jezus en was ook aanwezig bij zijn Hemelvaart, “die dag waarop een schijnbaar afscheid in werkelijkheid het begin vormde van een nieuwe nabijheid”¹⁰³. Jezus moest zich lichamelijk scheiden van zijn leerlingen, die Hij tot het einde toe had liefgehad, om hen en ieder die in Hem zou gaan geloven nog intiemer lief te kunnen hebben. Dat is het geheim van een celibatair hart: afstand doen van een liefde op deze aarde om de hele wereld te vullen met het licht van zijn Liefde.

Carlos Vilar

7. De liefde beantwoordend: de roeping tot het huwelijk

Toen de heilige Jozefmaria al bijna een eeuw geleden over de roeping tot het huwelijk begon te spreken, veroorzaakte het verenigen van deze twee begrippen (roeping en huwelijk) hilariteit, zo niet verbijstering: alsof hij het had over een vogel zonder vleugels of een vierkant wiel. “Moet je lachen omdat ik je zeg dat je ‘roeping voor het huwelijk’ hebt? – Welnu, die heb je: een echte roeping.”¹⁰⁴ Voor de mentaliteit van toen, en soms ook nog voor die van nu betekende ‘roeping hebben’ het gewone leven achterlaten om God en de Kerk te kunnen dienen. Op de een of andere manier het gewone verlaten, wat voor het grootste deel van de mensen neerkomt op het hebben van een gezin, kinderen, huis, werk, boodschappen, rekeningen, de was, onverwachte dingen, gelach, ruzie tussen broers of zusjes, haast en restjes in de koelkast.

Al deze dingen, zo divers en onvoorspelbaar als het leven zelf, passen niet alleen in dat ‘vierkante wiel’ van de roeping tot het huwelijk, maar zijn daar de best mogelijke vertaling van. De “betekenis van het huwelijk als roeping”¹⁰⁵ gaat juist uit van de overtuiging dat God het gewone gezinsleven zegent en daarin wil wonen. – *Gij die in heiligheid troont, Gij die van Israël de roem zijt* (Ps 22, 4), zegt de psalm die Jezus aan het kruis bidt. God, de Heilige, wil leven te midden van de *allergewoonste* levens van de gezinnen. Levens die geroepen zijn om door hun onderlinge genegenheid te veranderen in lofprijzingen aan God: in de hemel, ook met alle ‘fabrieksfouten’ van deze tijdelijke verblijfplaats die het leven is. Daarom: “Laat geen dag voorbijgaan zonder een groot of klein geheim. Moge jouw leven een dagelijkse ontdekking zijn. Geef voor

iedere droge broodkruimel die God jou geeft Hem de mooiste diamant van jouw ziel.”¹⁰⁶

Moge jij een goede reis hebben

Die jongeman lachte toen hij over roeping voor het huwelijk hoorde spreken, maar het zette hem wel aan het denken. De ‘provocatie’ ging overigens vergezeld van een raad: “Beveel jezelf bij de heilige Rafaël aan, opdat hij je kuis tot aan het einde van de weg leidt, zoals hij ook Tobias geleid heeft.”¹⁰⁷ De heilige Jozefmaria verwees daarmee naar het enige relaas in de Bijbel dat over deze aartsengel spreekt, voor wie hij een bijzondere liefde had; zozeer dat hij hem al heel vroeg zijn apostolaat met de jeugd toevertrouwde.¹⁰⁸ “Het boek Tobit is betoverend”¹⁰⁹, zei hij eens. Hoewel het hele boek over een reis vertelt, worden we in feite ondergedompeld in het leven van twee gezinnen en zijn we getuige van de vorming van een derde. En zelfs de reis zelf ademt deze huiselijke sfeer, met een detail dat kunstenaars in de loop der eeuwen niet onopgemerkt is gebleven. Dit boek is de enige plaats in de Heilige Schrift waarin een hondje voorkomt, dat Tobias en de heilige Rafaël van het begin tot het einde van hun reis vergezelt (vgl. Tob 5, 17; 11, 4).

Wanneer Tobias weggaat zegen zijn vader hem met deze woorden: *“Dat God, die in de hemel woont, jullie langs de goede weg geleide en moge zijn engel jullie vergezellen”* (Tob 5, 17). De heilige Jozefmaria parafraseerde deze woorden wanneer hij degenen die op reis gingen zijn zegen gaf: “Moge de Heer op jouw weg zijn en zijn engel je begeleiden”.¹¹⁰ En ‘reis’ – de echte, doorslaggevende reis – is de weg door het leven, waarover degenen die zich in het huwelijk aan elkaar geven, samen verdergaan, als antwoord op een droom van God die teruggaat tot de oorsprong van de wereld.¹¹¹ Hoe noodzakelijk is het dus dat wij jongeren wijzen op “de schoonheid van de roeping om een christelijk gezin te stichten”¹¹², dat ze die roeping ontdekken –

en na vele jaren huwelijk misschien wel herontdekken –, want deze oproep tot heiligheid is niet tweederangs, maar eersteklas.

Wanneer het leven werkelijk begint

Onze persoonlijke roeping ontwaakt met een eenvoudige ontdekking, die echter vol gevolgen is: de overtuiging dat de zin, de waarheid van ons leven niet bestaat uit leven voor onszelf, voor onze eigen dingen, maar uit leven voor anderen. Je ontdekt dat je in je leven veel liefde hebt ontvangen en dat je juist daartoe geroepen bent: liefde geven. En dat je alleen zó echt jezelf zult vinden. Liefde geven: niet alleen in onze vrije momenten, als het ware om ons geweten te sussen, maar de liefde maken tot hét project van ons leven, tot het zwaartepunt van al wat we ondernemen.

Vóór en na zijn huwelijk met Sarah ontvangt de jonge Tobias verschillende raadgevingen in die richting: ze roepen het meest nobele in hem naar boven. Zijn vader Tobit, die hem met het oog op zijn toekomst op reis stuurt om geld op te halen (vgl. Tob 4, 20-21), zorgt er op de eerste plaats voor hem zijn belangrijkste erfenis door te geven: dat waaraan hij in zijn leven de meeste waarde heeft gehecht: *“Minacht je moeder niet, maar houd haar in ere zolang je leeft. Wees haar ter wille en bedroef haar niet. (...) Houd je verre, mijn zoon, van alle ontucht. (...) Besteed al wat je overhebt zonder bedenken aan aalmoezen. (...) Prijs onder alle omstandigheden God de Heer en vraag Hem dat je altijd de rechte weg mag bewandelen. Zo geraakt al wat je onderneemt tot een goed einde”* (Tob 4, 3-19). Weken later begint Tobias, net getrouwd, aan de terugweg naar het huis van zijn ouders, en zijn nieuwe schoonmoeder Edna neemt zo afscheid van hem: *“Voor het oog van de Heer vertrouw ik je mijn dochter toe; doe haar geen verdriet aan. Ga in vrede, zoon. Vanaf nu ben ik jouw moeder en Sarah jouw vrouw”* (Tob 10, 13). *“Doe haar geen verdriet aan.”* God roept de echtgenoten op elkaar te beschermen, voor elkaar te zorgen, zich

aan elkaar weg te schenken: hier ligt de wortel van het geheim van hun persoonlijke verwezenlijking, die juist daarom niet alleen maar *zelf*verwezenlijking kan zijn. Leven, in de diepste zin van het woord, betekent leven geven. Zo heeft Jezus geleefd: *“Ik ben gekomen opdat zij leven zouden bezitten en wel in overvloed”* (Joh 10, 10). Zo hebben ook sint Jozef en de heilige Maagd geleefd, met de meest eenvoudige, tedere en fijngevoelige liefde die er ooit op aarde zal hebben bestaan, door voor elkaar te zorgen en vooral voor het mensgeworden Leven. En dat is de wijze waarop God wil dat wij als zijn leerlingen leven, om daar waar we zijn, zijn vreugde, zijn *levensvreugde*, uit te stralen. Dat is de kern van de zin van de christelijke zending.

“Onze steden”, zegt paus Franciscus, “zijn woestijnen geworden door gebrek aan liefde, doordat mensen er te weinig glimlachen. Afleidingen genoeg, en veel, veel dingen om tijd te verspillen, om mensen te laten lachen, maar de liefde ontbreekt. En het gaat vooral om het gezin, het gezin! Die vader en die moeder die werken, hun kinderen ... De glimlach van een gezin is in staat om deze woestijnvorming van onze steden te overwinnen, en dit is de overwinning van de liefde van het gezin. Geen enkele economische en politieke techniek is in staat om deze bijdrage van de gezinnen te vervangen. Het Babel-project bouwt levenloze wolkenkrabbers, maar de Geest van God laat de woestijnen bloeien.”¹¹³

Leven betekent leven geven. Deze ontdekking, die al in de adolescentie gedaan kan worden maar soms pas heel laat komt, markeert de ware overgang van de kindertijd naar de menselijke volwassenheid. Je zou kunnen zeggen dat iemand dan pas werkelijk een persoon begint te zijn; dat het leven dan pas werkelijk begint. Want “leven is verlangen naar meer, steeds meer; verlangen, niet naar eten, maar naar dromen; de droom, dat is het teken dat er leven is; leven is beminnen. Beminnen tot het punt dat je jezelf kunt geven

voor de beminde. Jezelf kunnen vergeten, dat is jezelf zijn; voor iets kunnen sterven, dat is leven. Degene die alleen aan zichzelf denkt, is niemand, hij is leeg; degene die niet in staat is de betekenis van het sterven aan te voelen, is al dood. Alleen degene die dat kan aanvoelen, degene die zichzelf kan vergeten, degene die zichzelf kan geven, degene die liefheeft ... kort gezegd, *díe leeft*.”¹¹⁴

De reikwijdte van een ‘ja’

Zo beschouwd is de roeping tot het huwelijk iets heel anders dan “een streven naar eigen voldoening, of louter een middel om egoïstisch de eigen persoonlijkheid te verwezenlijken”¹¹⁵. Het lijdt geen twijfel dat de persoonlijkheid zich pas echt ontvouwt als men in staat is zich aan een andere persoon te geven. Het huwelijksleven is weliswaar een bron van vele geneugten en vreugden, maar iedereen begrijpt dat het ook problemen, eisen en teleurstellingen met zich meebrengt. Niemand ontsnapt daaraan en toch, hoe gemakkelijk is het te willen ‘ontsnappen’ aan die minder mooie kant van de liefde: hoe gemakkelijk is het om de kruimels van het droge brood te minachten.

Het volgende contrast kan helpen dat te overwegen. Enerzijds is er de onberispelijke perfectie van bepaalde huwelijksfeesten die tot in de puntjes zijn geregeld om die unieke gebeurtenis in twee mensenlevens zoveel mogelijk luister bij te zetten, en misschien ook om het sociale prestige van de families te vergroten. Anderzijds is er de ontgoocheling en verwaarlozing die, met het verstrijken van de maanden en de jaren, gemakkelijk kunnen binnensluipen; de confrontatie met de minder mooie kanten van het gezinsleven in de dagelijkse gang van zaken: wanneer er problemen ontstaan, wanneer elkaars gebreken aan het licht treden en beiden niet in staat blijken om met elkaar te praten, om naar elkaar te luisteren, om wonden te helen, elkaar genegenheid te betonen. De ‘betekenis van de roeping

tot het huwelijk', waardoor ze zich ooit geroepen wisten om het beste van zichzelf te geven en een goede vader of moeder, echtgenoot of echtgenote te zijn, kan dan vertroebeld worden. En wat is dat dan triest: een gezin dat God gelukkig wil zien, zelfs te midden van de moeilijkheden, blijft halverwege steken, omdat men het alleen nog maar met elkaar 'uithoudt'. De nieuwheid die in de wereld geboren wilde worden en een plaats wilde vinden in hun wederzijdse liefde, in hun huisgezin ... die nieuwheid, het ware leven, lijkt dan ergens anders te zijn. En toch is ze dichtbij, want ook al is de oorspronkelijke nieuwheid verbleekt, zoals met alle nieuwheid gebeurt, ze vraagt gewoon om een beetje liefde en aandacht.

Als een man en een vrouw met elkaar trouwen, antwoorden ze op de vraag of ze instemmen met de trouwbelofte met 'ja'. Toch wordt het werkelijke antwoord pas met de loop der jaren uitgesproken: het antwoord moet handen en voeten krijgen, het moet rijpen in het 'voor altijd' van het wederzijdse jawoord. "Je antwoordt altijd met je hele leven op de belangrijkste vragen. Het maakt niet uit wat je zegt, het maakt niet uit met welke woorden en argumenten je jezelf probeert te verdedigen. Uiteindelijk beantwoord je alle vragen met de feiten van je leven (...): Wie ben je precies? ... Wat wilde je eigenlijk? (...) Uiteindelijk antwoord je met je hele leven."¹¹⁶ En dit 'ja' van het hele leven, steeds opnieuw veroverd, wordt steeds dieper en authentieker: het vormt de onvermijdelijke naïviteit van het begin om in een lucide onschuld, maar zonder cynisme; in een 'ja lieveling' dat *weet*, maar toch *liefheeft*.

De diepte van dit 'ja', waaraan niet mag worden verzaakt als men de liefde werkelijk wil vinden, is ook de reden waarom de Kerk – tegen de stroom in – benadrukt dat het huwelijk vraagt om een goede voorbereiding, die niet samengaat met voorhuwelijkse

omgang, en waarom ze van de echtgenoten vraagt om open te staan voor nieuw leven. Ook al levert dit de Kerk de kritiek op dat ze ouderwets en streng is, toch dringt ze met geduld aan, omdat ze weet dat God haar roept om de persoonlijke liefde te bewaken.¹¹⁷ Hiermee verdedigt de Kerk geen abstracte waarheid, als uit een handboek: veeleer beschermt ze de concrete waarheid over het leven, over het gezin. Ze beschermt de onderlinge relaties tegen een ronduit dodelijke ziekte: ... het egoïsme, een vergif dat subtiel binnensluipt en zich in het begin voordoeft als een romantisch en triomfantelijk gevoel, totdat het plotseling, misschien pas na jaren, zijn masker laat vallen en het een beklemmende kooi blijkt te zijn, vooral als het beide echtgenoten in zijn greep heeft gekregen. Iemand die zonder nadenken tegen zichzelf zegt dat hij zo veel mogelijk van zijn lichaam wil genieten en van degene die met hem mee wil doen, lijkt inderdaad heel grootmoedig en vol levensvreugde. Het is een manier om het leven te zien waarin we een echo van Genesis horen: de jeugd is een smakelijke vrucht ... waarom zou ik die niet eten? Waarom zou God mijn mond die zoetheid willen onthouden? (vgl. Gen 3, 2.6) Jonge christenen zijn niet van steen: ze voelen dezelfde aantrekkingskracht, maar ze vermoeden iets van een luchtspiegeling; ze willen dieper zien. Met hun inspanning om hun liefde zuiver te houden, of om de onschuld die ze misschien verloren hebben terug te krijgen, zijn ze bereid om te beminnen zonder de ander als bezit te beschouwen, om lief te hebben zonder de ander te gebruiken. Op een of andere manier vragen ze zich af: "Met wie ga ik dit verlangen om te leven, dat ik in mij voel kloppen, delen? Is dit echt de juiste persoon? Gaan we echt van elkaar houden, of willen we elkaar alleen maar bezitten?" Ze weten dat ze met hun lichaam ook hun hart, hun persoon, hun vrijheid zullen geven. Ze weten dat dit alles alleen maar past binnen een 'ja voor altijd'; ze weten dat ieder van hen niets minder waard is

dan een 'onvoorwaardelijk ja zonder einde'; en dat ze, als deze beslissing ontbreekt, niet voorbereid zijn om dat geschenk te geven, en de ander niet om het te ontvangen. Het zou een geschenk zijn dat hen van binnen leeg zou laten, ook als ze dat pas met het verstrijken van de tijd ontdekken.

Deze onderliggende 'logica' ligt ook besloten in de roeping tot het celibaat, op grond waarvan iemand God ook met zijn lichaam liefheeft, doordat hij dat elke dag opnieuw aan Hem geeft. Ja, huwelijk en celibaat werpen licht op elkaar en hebben elkaar nodig, want allebei stralen de logica uit van een gave die alleen begrepen kan worden vanuit God, vanuit het beeld van zichzelf dat God in ons heeft gelegd. Daardoor weten we dat we een geschenk zijn, zien we ook in anderen een geschenk en weten we ons geroepen om 'leven te geven': aan ouders, aan kinderen, aan grootouders, aan iedereen.

Wanneer Jezus deze diepte van de liefde openbaart, staan zijn leerlingen zó perplex, dat Hij hun wel moet zeggen: *"Niet allen begrijpen dit, maar alleen zij aan wie het gegeven is"* (Mt 19, 11). Hoewel ze soms onbegrip om zich heen ervaren, mogen jonge mensen en christelijke ouders weten, dat veel mensen hen diep van binnen bewonderen, hoewel ze soms niet goed weten waarom. Ze bewonderen hen omdat ze door hun oprechte liefde de vreugde en de vrijheid van Gods liefde uitstralen, die *met onuitsprekelijke verzuchtingen* (Rom, 8, 26) kloppen in het hart van iedere man en vrouw.

Een hart dat niet wil lijden

De naam Rafaël betekent 'God geneest', dat wil zeggen, 'God zorgt ervoor'. De tussenkomst van de aartsengel in de gemeenschappelijke geschiedenis van Tobit, Anna, Tobias en Sarah maakt een realiteit

zichtbaar die meestal niet waarneembaar is: Gods bescherming van de gezinnen, het belang dat Hij hecht aan hun geluk (vgl. Tob 12, 11-15). God wil dicht bij ons zijn, al laten we Hem soms niet toe, omdat we Hem niet echt bij ons in de buurt willen hebben. In het verhaal van de verloren zoon die *“naar een ver land”* ging (Lc 15, 13) herkennen we niet alleen individuele geschiedenissen, maar ook sociale en culturele: een wereld die zich van God verwijdt en zo een vijandige omgeving wordt, waarin veel gezinnen lijden, en soms schipbreuk lijden. Toch wordt God, net als de vader in de parabel, het nooit moe om te wachten en vindt Hij ten slotte altijd een manier om deze soms tragische feiten een plaats te geven en wil Hij elke persoon steeds weer terugvinden, ook al zijn er veel wonden te genezen.

Het boek Tobit laat ons ook zien hoe de nabijheid en zorg van God voor de gezinnen niet betekent dat deze gevrijwaard blijven van iedere interne of externe moeilijkheid. Tobit bijvoorbeeld is een integere, zelfs heldhaftige man, maar toch laat God toe dat hij blind wordt (vgl. Tob 2, 10). Zijn vrouw moet dan voor het gezinsinkomen zorgen en zo gebeurt het dat men haar een keer bij de betaling een bokje cadeau doet. Tobit, misschien vanwege zijn handicap in een beetje verbitterde bui, gelooft dat zijn vrouw het heeft gestolen en ontketent zo ongewild een huiselijke storm. Hij vertelt het ons in de eerste persoon: *Ik geloofde haar niet en beval haar het bokje aan de eigenaar terug te geven. Ik schaamde me over haar. Maar zij wierp me tegen: “Waar blijf jij met je aalmoezen en je goede werken? Nu komt je ware aard aan het licht”* (Tob 2, 14). Tegenover de hardheid van dit antwoord is Tobits ziel vol droefheid; hij begint dan tussen de snikken door te bidden en vraagt God zijn levensadem terug te nemen (vgl. Tob 3, 1-6). Toch blijft Tobit ernaar streven om zijn vrouw gelukkig te maken, ook al slaagt hij daar niet altijd in. Dus bijvoorbeeld als Tobias al op de terugweg is, gelukkig getrouwd en

met het geld dat zijn vader hem had opgedragen terug te vragen, vreest zijn moeder Anna, die vanaf het begin tegen het idee van de reis was, het ergste: “De jongen is zeker verongelukt. Mijn kind leeft niet meer. (...) Hoe heb ik het over mijn hart kunnen krijgen, mijn kind, jou te laten gaan, jou, het licht van mijn ogen!” Tobit, die ook bezorgd is, probeert haar te kalmeren: “Wees nu maar stil, maak je geen zorgen, hij maakt het goed. Ze hebben vast vertraging opgelopen. Maar zijn metgezel is te vertrouwen en een familielid van ons. Maak je niet ongerust, hij zal gauw komen.” Zijn redenen treffen echter geen doel. “Zwijg toch, je hoeft me niets wijs te maken. Mijn zoon is dood”, antwoordt Anna. Toch blijft ze, met het hart van een moeder, in het geheim wachten op zijn terugkeer: “Dag in dag uit keek ze uit over de weg waarover haar zoon was weggegaan. Ze luisterde naar niemand. Wanneer de zon onderging, keerde ze terug naar huis en bracht ze de nachten door zonder te kunnen slapen, rouwend en biddend” (vgl. Tob 10, 1-7).

Het is ontroerend te zien dat na duizenden jaren de dagelijkse problemen van de gezinnen niet heel veel anders zijn geworden. Onbegrip, gebrek aan communicatie, doodsangsten vanwege de kinderen ... “Wie echter denkt dat het met de liefde en het geluk gedaan is als er moeilijkheden komen, heeft een armzalige voorstelling van het huwelijk en van de menselijke liefde.”¹¹⁸ De verliefdheid van het begin – deze kracht die ertoe leidt graag een gezin te willen vormen – heeft de neiging om bijna alle gebreken van de ander niet te willen zien. Maar een paar weken samenwonen zijn genoeg om te beseffen dat niemand volmaakt het huwelijk instapt, en daarom is het huwelijksleven een reis van bekering op een tandem, in een team. Zolang man en vrouw elkaar elke dag maar een nieuwe kans blijven geven, zullen de harten van beiden steeds mooier worden, ook al blijven sommige van hun beperkingen bestaan, of worden deze zelfs duidelijker.

Een oud lied zegt: “Een hart dat niet wil lijden, blijft zijn hele leven zonder liefde.”¹¹⁹ Inderdaad, “liefhebben *is* kwetsbaar zijn, hoe dan ook. Heb iets of iemand lief en je kunt er zeker van zijn dat je hart doorstoken en wellicht gebroken zal worden. Als je het beslist intact wil houden zul je het aan niemand uit handen mogen geven, zelfs niet aan een dier. Omwikkel het maar zorgvuldig met hobby’s en met kleine gemakken; blijf verder overal buiten; berg het veilig op in het doosje of de doodskist van je egoïsme.”¹²⁰

Zeker, die houding is niet die van echtparen als Tobias en Sarah, die in hun eerste huwelijksnacht door toedoen van een boze geest met de dood werden bedreigd (vgl. Tob 6, 14-15; 7, 11). Dat neemt niet weg dat de duivel van het egoïsme – die dodelijke ziekte – steeds weer probeert om gezinnen in zijn greep te krijgen door hen ertoe te verleiden “enorme bergen te maken” van wat niet meer zijn dan “onbelangrijke kleine meningsverschillen”.¹²¹

Daarom is het zo belangrijk dat man en vrouw duidelijk zeggen wat ze bedoelen, juist als het om ernstige zaken gaat, om te vermijden dat elk van hen zich steeds meer achter een muur gaat ingraven: om steeds opnieuw de gevoelens op te wekken die de liefde mogelijk maken. De heilige Jozefmaria zegt dat voor echtgenoten “woordenwisselingen, zolang ze niet te vaak voorkomen, ook een uiting van liefde en bijna een noodzaak zijn”¹²². Water moet stromen, want als het stilstaat wordt het troebel. Hoe belangrijk is het daarom ook dat ouders “de tijd nemen om iets met hun kinderen te ondernemen en met hen te praten. (...) Om het stukje waarheid of de hele waarheid te zien die achter hun opstandigheid kan zitten.”¹²³ Praten dus, en samenleven: man en vrouw, ouders en kinderen.

En vooral praten met God, opdat Hij ons licht kan geven: *Een lamp voor mijn voet is uw woord, een schijnend licht op mijn pad* (Ps 119, 105). Hoewel het Bijbelverhaal ons niet de meningsverschillen tussen Tobias en Sarah laat zien, kunnen we ons voorstellen dat ze die wel gehad hebben, zoals Tobit en Anna, en zoals alle gezinnen. Maar we kunnen ons ook voorstellen dat ze tot het einde van hun leven heel hecht zijn geweest, want we zien hun huwelijk geboren worden en groeien in intimiteit met God. *“Gezegend zijt gij, God van onze vaders, en gezegend uw naam voor altijd”*, bidden zij in hun huwelijksnacht, *“betoon ons uw barmhartigheid en laat ons samen oud worden”* (Tob 8, 5.7).

De heilige Johannes Paulus II, “de paus van het gezin”¹²⁴, heeft eens de echtelijke liefde in het Hooglied vergeleken met de liefde van Tobias en Sarah. De geliefden in het Hooglied, zei hij, “verklaren elkaar in vurige bewoordingen hun menselijke liefde. De jonge echtgenoten in het boek Tobit vragen God dat ze aan zijn liefde weten te beantwoorden.”¹²⁵ Door deze twee portretten van huwelijksliefde op elkaar te betrekken, stelt de paus de vraag welk van de twee die het beste weergeeft. Het antwoord is eenvoudig: beide. Op de dag dat twee harten elkaar ontmoeten, krijgt hun roeping een fris en jong gezicht, zoals dat van de echtgenoten in het Hooglied. Maar dat gezicht herkrijgt zijn jeugdigheid elke keer dat beiden in de loop van het leven opnieuw hun roeping om *aan de liefde te beantwoorden* aanvaarden. En dan, ja dan is die liefde zo sterk als de dood.¹²⁶

Carlos Ayxela

8. Meer moeders en vaders dan ooit tevoren: de roeping van de kinderen

De moeder van Jacobus en Johannes wil graag met Jezus spreken. Ze knielt vol vertrouwen voor Hem neer en zegt dat ze Hem om iets wil vragen. Jezus antwoordt: *“Wat verlangt ge?”* Ze gaat recht naar de kern van de zaak: *“Laat deze twee jongens van mij in uw koninkrijk zitten, één aan uw rechter- en één aan uw linkerhand.”* (Mt 20, 21). Jezus heeft wellicht geglimlacht om dit vrijmoedige verzoek van de moeder. Maar weldra zal Hij haar zonen veel meer schenken dan ze ooit had kunnen dromen. Hij zal hun een verblijf in zijn hart schenken en een universele en eeuwige zending.

De Kerk, die toen nog maar net begon, beleeft vandaag een nieuwe apostolische impuls. Door de recente pausen roept onze Heer haar op tot een *“steeds hernieuwde evangelisatie”*¹²⁷; een van de belangrijkste thema's in de overgang van het tweede naar het derde millennium. En het gezin speelt in dit avontuur een actieve rol. Moeders, vaders en grootouders zijn de hoofdrolspelers: zij bevinden zich in de frontlinie van de evangelisatie. Want het gezin *“is de eerste plaats waar de Liefde van God aanwezig is in ons leven, boven alles wat we kunnen doen of laten”*¹²⁸.

In het gezin leren we bidden, met woorden die we ons hele leven zullen blijven gebruiken; in het gezin krijgt de manier waarop we naar de wereld, naar mensen en dingen kijken gestalte in ons leven.¹²⁹ Het huisgezin is dus geroepen de juiste omgeving te zijn, de goede grond waar God zijn zaad kan planten, zodat wie het woord hoort en begrijpt, vrucht zal dragen, honderd-, zestig-, of dertigvoudig (vgl. Mt 13, 23).

Ouders van heiligen

De heilige Jozefmaria was een jonge priester toen onze Heer hem het immense panorama van heiligheid liet zien dat het Opus Dei geroepen was om in de wereld te zaaien. Hij zag zijn missie als een taak die hij niet kon uitstellen en vroeg zijn geestelijk leidsman om hem te laten groeien in gebed en boetedoening. Om deze eisen te rechtvaardigen schreef hij hem: “Kijk, God vraagt me dat en bovendien moet ik een heilige en vader zijn, een leraar en gids van heiligen.”¹³⁰ We zouden deze woorden op de een of andere manier kunnen toepassen op elke moeder of vader van een gezin, want heiligheid is slechts authentiek als ze wordt gedeeld en de mensen om haar heen verlicht. Daarom is, als we streven naar ware heiligheid, ieder van ons geroepen om een heilige en vader of moeder, een leraar en gids van heiligen te worden.

Al heel vroeg sprak de heilige Jozefmaria over een “roeping voor het huwelijk”¹³¹. Hij wist dat deze uitdrukking verrassend was, maar hij was ervan overtuigd dat het huwelijk een ware weg naar heiligheid is en dat de huwelijksliefde heel eigen is aan God. Hij gebruikte altijd een gewaagde uitspraak: “Ik zegen deze liefde met beide handen. En als men mij vraagt: waarom met twee handen, is mijn antwoord meteen: omdat ik er geen vier heb!”¹³²

De missie van de ouders beperkt zich niet tot het verwelkomen van de kinderen die God hen geeft. Ze duurt hun hele leven en heeft de hemel als horizon. Al kan de genegenheid van de ouders voor hun kinderen soms breekbaar en onvolmaakt lijken, de band van het vaderschap en het moederschap is in feite zo diepgeworteld dat het een grenzeloze zelfgave mogelijk maakt: elke moeder zou graag de plaats innemen van haar zieke kind dat in een ziekenhuisbed ligt.

De Heilige Schrift staat vol moeders en vaders die zich bevoorrecht en trots voelen op de kinderen die God hun heeft gegeven. Abraham en Sara, de moeder van Mozes, Hanna, de moeder van Samuel, de

moeder van de zeven Makkabese broeders, de Kanaänitische vrouw die Jezus voor haar dochter aanklampt, de weduwe van Naïn, Elisabet en Zacharias, en heel in het bijzonder Onze Lieve Vrouw en de heilige Jozef. Dit zijn voorsprekers aan wie wij de zorg voor onze gezinnen kunnen toevertrouwen, zodat zij de hoofdrolspelers van een nieuwe generatie heiligen kunnen worden.

We zijn ons er terdege van bewust dat het moederschap en het vaderschap nauw verbonden zijn met het kruis en het lijden. Naast grote vreugde en voldoening brengt het proces van opgroeien en volwassen worden van de kinderen veel moeilijkheden met zich mee, zowel kleinere als minder kleine: slapeloze nachten, opstandigheid in de adolescentie, moeilijkheden bij het vinden van werk, de keuze van de persoon met wie ze hun leven willen delen, enzovoort.

Het is bijzonder pijnlijk om te zien hoe kinderen soms verkeerde beslissingen nemen of van de Kerk verwijderd raken. De ouders hebben echt geprobeerd hen op te voeden in het geloof; ze hebben moeite gedaan om hun te laten zien hoe aantrekkelijk het christelijke leven is. En misschien vragen ze zich dan af: wat hebben wij verkeerd gedaan? Het is niet verwonderlijk dat deze vraag zich voordoet, hoewel ze zich er niet door moeten laten verontrusten. Het is waar dat het de ouders zijn die de grootste verantwoordelijkheid dragen voor de opvoeding van hun kinderen, maar zij zijn niet de enigen die hen beïnvloeden. De omgeving biedt kinderen vaak andere perspectieven op het leven, die aantrekkelijker en overtuigender lijken of die de wereld van het geloof ver van hen af en onwerkelijk doen lijken. En bovenal hebben kinderen hun eigen vrijheid om te beslissen welke weg ze willen volgen.

Soms kan het gewoon gebeuren dat kinderen afstand moeten nemen om met nieuwe waardering te herontdekken wat ze van hun

ouders hebben meegekregen. In de tussentijd moeten ouders geduld hebben. Hoewel hun kinderen een verkeerde weg zijn ingeslagen, moeten zij hen nog steeds accepteren zoals ze zijn en hun liefde aan hen kenbaar maken, en elke onnodige druk, die hen uiteindelijk nog verder van hen vandaan zou kunnen drijven, vermijden. “Vaak is er niets anders te doen dan afwachten, bidden en wachten met geduld, zachtmoedigheid, grootmoedigheid en barmhartigheid.”¹³³ Het voorbeeld van de vader in de gelijkenis van de verloren zoon is in dit opzicht zeer leerzaam (vgl. Lc 15, 11-32). Hij zag veel verder dan zijn zoon; en daarom wist hij, hoewel hij zich bewust was van de fouten die zijn zoon had gemaakt, dat hij moest wachten.

In ieder geval is het voor een moeder of vader niet altijd gemakkelijk om de vrijheid van hun opgroeiende kinderen te accepteren, ook omdat sommige beslissingen, hoewel op zichzelf goed, anders zijn dan wat de ouders zouden willen. Ouders kunnen zichzelf beginnen te zien als onbeduidende toeschouwers van het leven van hun kinderen, die hen tot nu toe voor bijna alles nodig hadden. Het lijkt misschien paradoxaal, maar juist dan hebben kinderen hun ouders meer dan ooit nodig. Dezelfde mensen die hen leerden eten en lopen, kunnen hen tijdens de groei van hun vrijheid blijven begeleiden, terwijl ze toch hun eigen weg in het leven gaan. De ouders worden nu geroepen om leermeesters en gidsen te zijn.

Leermeesters van heiligen

Een leermeester is iemand die een wetenschap, kunst of ambacht doceert. Ouders zijn, vaak zonder het te beseffen, echte leermeesters. Bijna door osmose geven ze hun kinderen veel dingen door die ze hun hele leven lang bij zullen blijven. En ze moeten hen vooral onderrichten in de belangrijkste kunst: die van beminnen en bemind te worden. En daarbij is één van de moeilijkste lessen die van de vrijheid.

Om te beginnen moeten ouders hen helpen een aantal veronderstellingen te overwinnen die vandaag de dag onomstreden kunnen lijken – zoals de opvatting dat vrijheid betekent: ‘doen waar je zin in hebt en je verzetten tegen elke regel’.¹³⁴ De ware uitdaging die voor hen ligt is echter om met geduld, langs de weg der geleidelijkheid, in hun kinderen een voorkeur voor het doen van het goede op te wekken. Dan zullen kinderen zien dat het niet alleen maar moeilijk is te doen wat hun ouders hun vertellen, maar ook het vermogen ontwikkelen om ‘zich in het goede te verheugen’.¹³⁵ Terwijl ze opgroeien waarderen kinderen soms niet alles wat hun wordt geleerd. En het is waar dat ouders vaak ook moeten leren hoe ze hun kinderen beter kunnen opvoeden: niemand wordt geboren met kennis van het vader- of moederschap. Desalniettemin zullen kinderen, ondanks mogelijke tekortkomingen in de opvoeding, na verloop van tijd een diepere waardering krijgen voor wat ze thuis geleerd hebben. Zoals de heilige Jozefmaria zei over een raad die zijn moeder hem ooit gaf: “Vele jaren later heb ik beseft dat er in die woorden een diepe reden lag.”¹³⁶

Kinderen ontdekken uiteindelijk vroeg of laat hoeveel hun ouders van hen hebben gehouden en hoe goed ze hun de sleutels tot het leven hebben gegeven. De epiloog van Dostojewski’s grote roman *De gebroeders Karamazov* verwoordt dit op welsprekende wijze:

“Er is in het leven niets nobelers, sterkers, gezonders en nuttigers dan een goede herinnering, vooral wanneer het een herinnering aan de kindertijd is, aan het ouderlijk huis. Mensen praten veel met je over je opleiding, maar een goed, achtenswaardig geheugen, bewaard uit de kindertijd, is misschien wel het beste onderwijs. Als een mens in het leven veel van dit soort herinneringen met zich meedraagt, is hij veilig tot het einde van zijn dagen, en zelfs als er in

ons hart nog maar één goede herinnering over is, kan die op een dag onze redding zijn.”¹³⁷

Ouders weten dat het hun missie is om te zaaien en te wachten tot hun voortdurende inspanningen vruchten afwerpen, hoewel ze die misschien nooit zullen zien.

Gidsen van heiligen

Een gids is iemand die anderen leidt en ze leert om een weg te volgen of hun eigen weg te gaan. Om dit te kunnen doen moet men het terrein goed kennen en degenen die die weg voor de eerste keer afleggen begeleiden. Goede gidsen en leermeesters vormen de intelligentie en weten hoe ze het hart moeten verwarmen. Salomé, de vrouw van Zebedeüs, begeleidde haar zonen op de weg van Christus, plaatste hen voor degene die hun leven zin en vreugde kon geven; en zij was aanwezig aan de voet van het kruis. Alleen Johannes voegde zich daar bij haar, maar Jacobus zal uiteindelijk de eerste apostel zijn die zijn leven voor Jezus geeft. Zij was ook aanwezig bij het graf op zondagochtend, samen met Maria Magdalena. En Johannes volgde haar kort daarna.

Iedere gids heeft soms te maken met een gecompliceerde en uitdagende reis. Op onze levensreis is het beantwoorden van Gods roeping één van de stappen. Een belangrijk onderdeel van de zending van de ouders is het begeleiden van hun kinderen in het herkennen van hun roeping. Het is begrijpelijk dat ze bang zijn voor deze stap. Maar dat mag een gids niet verlammen. De heilige Jozefmaria vertelde een groep jongeren: “Angst? In mijn hart staan enkele woorden van de heilige Johannes gegrift, uit zijn eerste brief, hoofdstuk 4: *Qui autem timet, non est perfectus in caritate* (1 Joh 4, 18). Wie bang is, weet niet hoe hij moet liefhebben. En jullie weten allemaal hoe je moet liefhebben, dus je hebt geen angst. Angst

waarvoor? Je weet hoe je moet liefhebben; daarom ben je niet bang. Voorwaarts.”¹³⁸

Zeker, de grootste zorg van een moeder of vader is het geluk van hun kinderen. Maar vaak hebben ze zelf al een idee van de vorm die dat geluk moet aannemen. Soms dromen ouders van een professionele toekomst die helemaal niet overeenkomt met de echte talenten van hun kinderen. Of ze hopen dat hun kinderen goede mensen worden, maar ‘zonder te overdrijven’. Misschien vergeten ze op deze manier het radicale, soms onthutsende, maar essentiële karakter van het Evangelie. Daarom, en des te meer als ze een consequent christelijke opvoeding hebben gekregen, is het onvermijdelijk dat “elk kind ons zal verrassen met projecten die voortkomen uit die vrijheid, en die ons uitdagen om onze vaste patronen te heroverwegen. Dat is een goede zaak. Opvoeding heeft tot taak een verantwoord gebruik van de vrijheid aan te moedigen.”¹³⁹

Ouders kennen hun kinderen heel goed, beter dan wie ook. En omdat ze het beste voor hen willen, is het logisch en goed, dat ze zich afvragen of hun levenskeuzes hen gelukkig maken, en dat ze de toekomst van hun kinderen beschouwen met het oog op hun menselijk welzijn en dat ze hen proberen te beschermen en te helpen.¹⁴⁰ Daarom hebben de ouders, wanneer hun kinderen een mogelijke roeping van God beginnen te herkennen, de prachtige taak van een behoedzame gids. Toen de heilige Jozefmaria met zijn vader over zijn roeping sprak, adviseerde deze: “Denk er nog eens goed over na.” Maar direct daarna voegde hij daaraan toe: “Ik zal je niets in de weg leggen.”¹⁴¹ Daarom moeten ouders die hun kinderen realistische en wijze adviezen proberen te geven als zij staan voor een geestelijke beslissing, leren hun vrijheid te respecteren en een

glimp op te vangen van de werking van Gods genade in hun hart, om niet – onbedoeld – een obstakel te worden voor Gods plannen.

Van de andere kant realiseren kinderen zich vaak niet hoe groot de ‘schok’ van hun roeping voor hun ouders kan zijn. De heilige Jozefmaria zei dat de enige keer dat hij zijn vader zag huilen, was toen hij hem vertelde dat hij priester wilde worden.¹⁴² Van de kant van de ouders is er veel edelmoedigheid nodig om hun kinderen te kunnen begeleiden op een levensweg die verschilt van wat zij zelf hoopten. Het is niet vreemd dat het hun moeilijk valt om deze plannen op te geven. Maar God vraagt van ouders niets minder: dit lijden, dat zeer menselijk is, kan met Gods genade ook zeer goddelijk zijn.

Deze ‘schokken’ kunnen ook het moment zijn om te overwegen, zoals de heilige Jozefmaria altijd zei, dat de leden van het Werk hun roeping om God met heel hun hart lief te hebben voor negentig procent aan hun ouders te danken hebben.¹⁴³ God weet wel wat een offer het kan zijn voor ouders om deze beslissing met genegenheid en vrijheid te accepteren. Niemand dan Hij, die zijn eigen Zoon heeft gegeven om ons te redden, kan dit beter begrijpen.

Ouders die genereus de roeping van hun kinderen aanvaardden, zonder ze tegen te houden, trekken voor veel mensen overvloedige zegeningen uit de hemel aan. Door de eeuwen heen is dit vaak gebeurd. Toen Jezus Johannes en Jacobus riep om Hem te volgen en alles achter zich te laten, waren zij met hun vader de netten aan het repareren. Zebedeüs bleef aan de netten werken, misschien een beetje overstuur, maar hij liet ze gaan. Het heeft hem waarschijnlijk enige tijd gekost om te beseffen dat het God zelf was die in zijn familie kwam. Maar hoe groot zal uiteindelijk niet zijn vreugde zijn geweest om zijn zonen gelukkig te zien in deze nieuwe ‘visserij’, in de ‘zee zonder oevers’ van het apostolaat.

Meer nodig dan ooit

Wanneer een dochter of zoon een belangrijke beslissing neemt in haar of zijn leven, zijn de ouders meer dan ooit nodig. Moeders en vaders zijn vaak in staat, zelfs op grote afstand, bij hun kinderen schaduwen van verdriet te herkennen, zoals ze ook authentieke vreugde kunnen aanvoelen. Daarom kunnen ze hen op onvervangbare wijze helpen om gelukkig en trouw te zijn.

Om deze nieuwe taak te kunnen vervullen, is misschien wel het eerste wat ze moeten doen: het geschenk dat ze hebben ontvangen erkennen. Door dit in Gods aanwezigheid te overwegen, kunnen ze ontdekken dat “het voor ouders geen offer is als God hun kinderen vraagt. Ook is het voor wie Hij roept geen offer Hem te volgen. Het is juist een geweldige eer, een grote en heilige trots, een teken van uitverkiezing en een bewijs van de grote liefde die God op een bepaald moment doet ervaren, maar die van eeuwigheid in zijn geest was.”¹⁴⁴ Zij zijn degenen die deze roeping, die een voortzetting is van de gave van het leven, mogelijk hebben gemaakt. Daarom zei de heilige Jozefmaria tegen de ouders: “Ik feliciteer u, want Jezus heeft deze stukken van uw hart – helemaal – voor zichzelf alleen genomen ... voor zichzelf alleen!”¹⁴⁵

Het gebed van de ouders wordt voor de Heer van groot belang. Hoeveel voorbeelden van deze prachtige voorspraak kunnen we niet in de Bijbel en in de geschiedenis vinden! Het vertrouwen en het aandringen van de heilige Monica op de bekering van haar zoon Augustinus is misschien wel het bekendste voorbeeld, maar in werkelijkheid zijn de verhalen ontelbaar. Achter elke roeping “schuilt altijd het sterke en intense gebed van iemand: een grootmoeder, een grootvader, een moeder, een vader, een gemeenschap ... De roepingen worden geboren in het gebed en uit het gebed en alleen door het gebed kunnen ze volharden en vrucht

dragen.”¹⁴⁶ Als de weg van de roeping eenmaal is ingeslagen, hangt de volharding tot het einde grotendeels af van het gebed van hen die deze persoon het meest liefhebben.

En naast het gebed is ook nabijheid van groot belang. Als kinderen zien dat hun ouders betrokken zijn bij hun nieuwe zending in het leven, komt dat hun trouw enorm ten goede. Vaak hebben ouders, zonder dit uitdrukkelijk te zeggen, een groot verlangen om een handje te helpen en waar te nemen hoe gelukkig hun dochter of zoon op deze weg van zelfgave is. Ze hebben er behoefte aan de vruchtbaarheid van deze levens als het ware te kunnen ‘aanraken’. Soms zullen het de kinderen zelf zijn die hen op een innemende manier om advies, hulp of gebed vragen. Hoeveel verhalen zijn er niet van vaders en moeders die hun roeping tot heiligheid ontdekken door de roeping van hun kinderen!

De vrucht van Jacobus en Johannes’ leven van overgave is onmetelijk. Maar we kunnen wel zeggen dat deze twee zuilen van de Kerk het grootste deel van hun roeping aan hun moeder en vader te danken hebben. Jacobus heeft de Liefde van God naar de uiteinden van de aarde gebracht en Johannes heeft haar verkondigd met woorden die deel uitmaken van de mooiste pagina’s die ooit over die Liefde zijn geschreven. Ieder van ons die het geloof heeft ontvangen dankzij hun overgave, zou een diepe dankbaarheid moeten voelen jegens hun ouders, die leefden aan de oevers van het Meer van Galilea. De namen van Zebedeüs en Salomé zullen tot het einde der tijden worden uitgesproken, samen met die van de apostelen.

“Neemt en eet hiervan, gij allen, want dit is mijn Lichaam, dat voor u gegeven wordt.”¹⁴⁷ Moeders en vaders die God werkelijk liefhebben en die hebben gezien hoe een kind van hen zich volledig aan Hem heeft gegeven, begrijpen op een heel bijzondere manier de

woorden van onze Heer in de consecratie van de Mis. Op de een of andere manier ervaren zij die in hun eigen leven. Ze hebben hun kind gegeven om anderen te voeden en te doen leven. Zo wordt hun moederschap en vaderschap op de een of andere manier door hun kinderen 'vermenigvuldigd'. Door dit nieuwe *ja* te geven, verenigen zij zich met het werk van de Verlossing, dat culmineert in het *ja* van Christus in het Lijden en dat in een nederig huis begon met het *ja* van Maria.

Diego Zalbidea

9. Hoe maak ik de juiste keuze? We zijn in de Kerk samen op weg

De apostelen blijven in gedachten verzonken nadat ze de ontmoeting van Jezus met de rijke jongeman hebben gadegeslagen: die jongeman *ging ontdaan heen* (Mt 19, 22 e.v.). Waarschijnlijk zijn ze van slag door de gekwetste blik van Jezus: *“Het is moeilijk voor een rijke man om het koninkrijk van de hemel binnen te gaan.”* Net als bij andere gelegenheden maakt Petrus zichzelf tot woordvoerder van het gemeenschappelijk gevoel: *“Heer, we hebben alles achter ons gelaten en zijn U gevolgd. Wat zal er van ons worden?”* In dezelfde lijn en met het vertrouwen van een goede vriend, richtte de heilige Jozefmaria zich tot onze Heer in een voor het Werk moeilijk moment: *“Wat zal er van ons worden? ... Wat gaat u nu met ons doen? U kunt degenen die hun vertrouwen in U hebben gesteld niet in de steek laten!”*¹⁴⁸

Wat zal er van mij worden?

Het begin van een roeping, zoals het begin van elke weg, brengt meestal een element van onzekerheid met zich mee. Wanneer God onrust in ons hart toelaat en we aanvoelen dat een bepaalde weg voor ons de juiste is, is het niet meer dan normaal dat we ons afvragen: ga ik de goede kant op?

Wat zit er achter deze twijfel? Ten eerste is deze angst heel normaal. Angst voor ons leven en onze eigen beslissingen: we weten niet wat de toekomst ons zal brengen, waar dit pad ons naartoe leidt, want we hebben het nooit eerder bewandeld. Deze twijfel is ook een teken van onze wens de juiste beslissing te nemen; we willen dat ons leven waardevol is, dat het iets blijvends achterlaat. Bovendien vraagt elke grote en mooie inspanning het beste van ons, en we willen ons niet overhaasten. Maar de diepste reden is tegelijkertijd mysterieuzer én eenvoudiger: God zoekt ons en we willen samen met Hem leven.

Meestal zijn we niet zozeer bang voor God, maar voor onszelf. Onze eigen kwetsbaarheid tegenover zo'n immense Liefde maakt ons onzeker; we denken dat we niet in staat zullen zijn daaraan te beantwoorden.

Wanneer Petrus aan Jezus vraagt "Wat zal er van ons worden?"; wanneer de heilige Jozefmaria aan Jezus vraagt "Wat zal er van ons worden?"; en wanneer een christen aan Jezus vraagt "Wat zal er van mij worden als ik deze weg insla?", hoe reageert Christus dan? Zich richtend tot ons hart, met een stem vol vreugde en genegenheid, zegt Hij dat ieder van ons een weddenschap van God is en dat God zijn weddenschappen niet verliest. Het leven brengt avontuur, risico's, beperkingen, uitdagingen en inspanningen met zich mee. Het vraagt om het loslaten van onze kleine beheersbare wereld, waardoor wij de schoonheid kunnen ontdekken van een leven dat toegewijd is aan iets groters dan onszelf en dat ons verlangen naar geluk zal overtreffen. We kunnen ons de verlangende blik in Jezus' ogen voorstellen als Hij die woorden uitspreekt die in veel harten hun weerklank hebben gevonden en nog steeds vinden: *"Eenieder die zijn huis, broers of zusters, vader of moeder, vrouw, kinderen of akkers heeft prijsgegeven om mijn Naam, zal het honderdvoudig terugkrijgen en eeuwig leven ontvangen"* (Mt 19, 29). God is een gulle gever.

Toch kunnen we niet verwachten dat we een glasheldere openbaring krijgen, of een tot in detail uitgewerkt plan. God heeft iets voor ons in gedachten, maar Hij rekent ook op ons eigen initiatief. "Wanneer iemand onzekerheid ervaart over een specifieke roeping van God, dan is het zeker van belang om aan de Heilige Geest om licht te vragen: 'licht om de eigen roeping te zien'. Als zich geen objectieve belemmeringen voordoen volgens de betrokkene en de aangewezen personen die kunnen helpen bij het onderscheiden van een roeping, bijvoorbeeld de geestelijk leidsman of -vrouw, en

als de Voorzienigheid (...) die persoon op dat pad heeft gebracht, dan is het, naast het blijven vragen om 'licht om te zien', naar mijn idee van het grootste belang om God de kracht te vragen om het ook te willen. Die 'kracht om te willen' tilt onze vrijheid naar een hoger niveau en zal in verloop van tijd onze eeuwige roeping gestalte geven."¹⁴⁹

We staan er niet alleen voor: de Kerk vergezelt ons

In het proces van het onderscheiden van onze roeping zijn we nooit alleen, want elke roeping wordt geboren en krijgt vorm in de Kerk. Via onze Moeder de Kerk trekt God ons naar zich toe en roept Hij ons. En de Kerk zelf verwelkomt en vergezelt ons op weg naar God.

De Kerk trekt ons aan. In de loop van de geschiedenis maakt God gebruik van mensen die een diep spoor trekken met hun leven en die wegen van overgave uitstippelen voor anderen. Hun leven, hun idealen, hun leerstellingen inspireren ons en schudden ons wakker: ze halen ons uit ons egoïsme en sporen ons aan tot een rijker leven, een leven van liefde. Deze oproep maakt deel uit van Gods plan – van het handelen van de Heilige Geest die voor ons de weg bereidt.

De Kerk roept. God "vraagt geen toestemming om ons 'het leven ingewikkeld te maken'. Hij mengt zich in ons leven ... Zo begint het!"¹⁵⁰ En om dat te kunnen doen vertrouwt Hij erop dat zijn kinderen elkaar durven uitnodigen om serieus na te denken over de mogelijkheid hun leven aan Hem toe te wijden. Jezus vergeleek het hemels koninkrijk met een groot banket waar iedereen aan mag deelnemen, ook degenen die aanvankelijk niet uitgenodigd leken te zijn (vgl. Lc 14, 15-24). En in feite rekent God meestal op een *externe uitnodiging* om zijn stem te laten weerklinken in iemands hart.

Alle christelijke roepingen die liefdevol worden beantwoord, leiden tot heiligheid. Daarom is voor iedereen de beste roeping zijn of haar

eigen roeping. Daarbij is geen enkele weg a priori uitgesloten. De weg naar God via het huwelijk of het celibaat staat in beginsel voor iedereen open. Het leven plaatst ons meerdere keren op een kruispunt van wegen en onze keuzes bepalen geleidelijk de vorm van onze levensweg. Die keuzes hangen af van onze persoonlijke vrijheid: het is een keuze. Christus wil dat we vrij zijn: *“Wie mijn volgeling wil zijn”*... (Mt 16, 24); *“Wilt ge volmaakt zijn”*... (Mt 19, 21).

Maar wat brengt iemand ertoe om uit alle mogelijke roepingen er één te kiezen? Onze vrijheid zoekt verre, goddelijke horizons van liefde. De heilige Ignatius van Antiochië zei: *“Het christendom is geen kwestie van overtuigen, maar van grootsheid.”*¹⁵¹ Als wij die grootsheid in al haar schoonheid en eenvoud, in handelen en spreken uitdragen (vgl. Mc 10, 21), gaat daar op mensen (die bereid zijn zich te laten uitdagen door Christus) een grote aantrekkingskracht van uit. Iets in het eigen hart – heel intiem en diepgaand, en zelfs voor de persoon in kwestie een beetje vreemd en mysterieus – resoneert en raakt afgestemd op dit voorstel van een levensweg binnen de Kerk. Zoals de Griekse filosoof zei: *“Het gelijke wordt door het gelijke gekend.”*¹⁵² Het authentieke leven van andere christenen roept ons op om dicht bij Jezus te komen en Hem ons hart te geven. We zien een voorbeeld van heiligheid in mensen die dicht bij ons staan en we denken: *“Misschien is dat ook iets voor mij ...”*. Het is het *“kom dan kijken”* van het Evangelie, dat ons hier en nu uitdaagt (Joh 1, 46).

De Kerk verwelkomt en begeleidt. Het is niet noodzakelijk speciale tekenen te ervaren om het avontuur van een leven van dienstbaarheid en zelfgave aan te gaan: in het celibaat of in het huwelijk, als priester of als religieus. Het onderscheiden van iemands roeping gebeurt door te kijken naar de zuiverheid van intentie, de vaardigheden en de aanleg van de betreffende persoon.

Om een roeping te kunnen onderscheiden is dus de hulp van anderen nodig, vooral geestelijke begeleiding. Daarnaast is het nodig dat ook de bestuurders van de desbetreffende kerkelijke instelling er een uitspraak over doen. De missie van het verwelkomen van de kant van de Kerk houdt ook in dat we ervoor zorgen dat elke persoon zijn of haar juiste plaats vindt. Als we erover nadenken, is het eigenlijk een zegen van God dat er, als het gaat om het plannen van ons leven, mensen zijn die we kunnen vertrouwen en die zelf ons vertrouwen. Zij kunnen, met hun kennis van onze persoonlijke situatie, ons aanmoedigen of hun bedenkingen uiten.

Een authentieke roeping is altijd een win-win situatie. Het is het beste voor zowel wie geroepen is als voor de Kerk. Met zijn liefdevolle voorzienigheid volgt God onze Vader elke persoonlijke geschiedenis op de voet. De Heilige Geest heeft, ter ondersteuning van het individu, in de Kerk instellingen en wegen naar heiligheid in het leven geroepen. Het is ook de heilige Geest die concrete mensen op bepaalde momenten van hun leven ertoe beweegt om een instelling van de Kerk te verrijken met hun zelfgave.

Een geloofssprong: vertrouwen in God

Als Jezus ziet hoeveel mensen Hem volgen, vraagt Hij aan Filippus: *“Waar moeten wij brood kopen om deze mensen te laten eten?”* (Joh 6, 5). De apostelen beseffen heel goed dat ze niet in staat zijn om de honger van zoveel mensen te stillen. Ze hebben slechts *“vijf gerstebroden en twee vissen”*, die door een jongen zijn meegebracht. Jezus, die de broden aanneemt, zorgt voor voedsel voor iedereen, en er blijft zoveel over dat Hij tegen zijn leerlingen zegt: *“Verzamel de overgebleven resten, zodat er niets verloren gaat.”* Alleen Jezus kan ervoor zorgen dat niets in ons leven verloren gaat en dat het van dienst is voor de hele mensheid, mits we alles wat we hebben aan

Hem toevertrouwen. Dan verricht Hij wonderen, en de eersten die er baat bij hebben zijn wij zelf.

Als wij op God vertrouwen en de deur van ons leven voor Hem openen, dan krijgen we medelijden met de menigte die, als schapen zonder herder, naar Hem hongert. Dan gaan we beseffen dat Hij op ons vertrouwt om al deze mensen zijn Liefde te brengen en nemen we de stap eropuit te trekken, iets wat we uit onszelf niet hadden kunnen bedenken. We trekken eropuit in het besef dat het ons, met Gods hulp, zal lukken: door ons lot in zijn handen te leggen en volledig op Hem te vertrouwen. Aangezien God zich niet aan ons opdringt, is er een 'geloofssprong' nodig: "Waarom geef je je niet eens voor altijd over aan God ... metterdaad ... nu?"¹⁵³

Zeker, we moeten de zaken zorgvuldig overwegen. Dat is wat de Kerk het proces van onderscheiding noemt. Maar het is goed om in gedachten te houden dat "de onderscheiding niet een aanmatigende zelfanalyse is, een egoïstisch navelstaren, maar een echt buiten onszelf treden naar het mysterie van God toe, die ons helpt de zending te beleven waartoe Hij ons tot welzijn van onze broeders en zusters heeft geroepen."¹⁵⁴ Roeping houdt in dat we uit onze schulp, uit onze *comfort zone* kruipen en onze persoonlijke veiligheid achter ons laten.

Voor wie parachute gaat springen is het essentieel dat de parachute goed opengaat, zodat je veilig kunt landen. Maar de eerste stap is uit het vliegtuig springen met gesloten parachute. Op een vergelijkbare manier vereist de roeping het vertrouwen in God en het loslaten van persoonlijke zekerheden. De heilige Johannes Chrysostomus zei, verwijzend naar de drie Wijzen: "Toen de Wijzen in Perzië waren, zagen ze een ster. Toen ze hun land achterlieten, zagen ze de Zon van de Gerechtigheid. Hadden ze hun land niet met

vastberadenheid verlaten, dan hadden ze zelfs de ster niet meer kunnen zien.”¹⁵⁵

“Je weet dat je weg niet duidelijk is. – En je weet ook dat het komt, omdat je Jezus niet op de voet volgt en dus in het donker tast. – Waarop wacht je om tot een besluit te komen?”¹⁵⁶ Je kan alleen een pad volgen en daarnaar leven, als je ervoor kiest. En om de ster te kunnen zien, moet je op weg gaan. Gods plannen overstijgen ons, maar door op Hem te vertrouwen, zullen we tot veel meer in staat zijn dan we denken. In het begin lukt dat nog niet en moeten we nog groeien. En om te groeien moeten we geloven: *“Los van Mij kunt gij niets”* (Joh 15, 5), met Mij kunnen jullie alles.

Vandaar de vergissing van wie geen besluit durft te nemen en zijn jeugd doorbrengt met wachten op een alles verlichtende ingeving over de te volgen levensweg. Daar komt tegenwoordig nog een bijzonder obstakel bij: er worden zoveel selfies genomen en jongeren zien zichzelf op zoveel foto's terug, dat ze kunnen denken dat ze zichzelf al heel goed kennen. Toch moet je, om werkelijk je eigen identiteit te vinden, ontdekken *wat je nog niet ziet* in je eigen leven: het element van 'mysterie', de aanwezigheid van God en zijn liefde voor ieder mens. Volledig leven betekent het ontdekken van en het vertrouwen op dit mysterie, het accepteren van een logica en manier van redeneren die we niet volledig kunnen bevatten.

Gods verhalen ontplooien zich beetje bij beetje

De weg van het vertrouwen, dat alles op het spel zet, is de weg naar de verwezenlijking van onze grootste dromen, de dromen van God. Wanneer we ons als goede kinderen van God laten leiden door de Geest van God (vgl. Rom 8, 14), bereikt ons leven hoogten waarvan we nooit hadden kunnen dromen. Dit was de weg van de drie Wijzen; van Maria, een jong meisje dat de Moeder van God

wordt, en van Jozef, een timmerman, die vader wordt van God; van de Apostelen, die boven hun aanvankelijke fouten en twijfels uitstijgen om de pijlers te worden waarop de Kerk is gebouwd; en van zovele christenen die ons zijn voorgedaan en begeleiden. Wie had aan het begin van zijn leven ooit van dit mysterie kunnen dromen? Pas aan het einde wordt dit allemaal inzichtelijk. En dit is mogelijk voor wie in het begin zijn valse zekerheden achter zich durft te laten en in Gods sterke armen durft te springen.¹⁵⁷

Naarmate het proces van onderscheiding vordert en er zich een specifieke roeping met duidelijke kenmerken aftekent, wordt de noodzaak – voor wie vooruit wil – van de eerste geloofssprong duidelijk: het ‘ja’ zeggen. Alleen het jawoord kan de onderscheiding tot voltooiing brengen. Daartoe heeft de Kerk in haar eeuwenoude wijsheid een aantal fasen voorzien die na elkaar moeten worden doorlopen en zo bijdragen aan het proces van onderscheiding (denk aan een serie gesprekken of een cursus in de periode die voorafgaat aan het huwelijk, de diakenwijding die voorafgaat aan de priesterwijding en de tijdelijke geloften die voorafgaan aan de eeuwige geloften). Deze handelwijze schenkt het hart veel vrede en versterkt de beslissing om te vertrouwen op God, die degene is die de persoon heeft geleid naar een weg van zelfgave. Wij twijfelen niet aan God maar aan onszelf, en daarom vertrouwen we op Hem en op de Kerk.

Wij van onze kant moeten overwegen wie we zijn en wat we hebben, om alles aan te kunnen bieden, zoals we zien in de gelijkenis van de talenten (vgl. Mt 25, 14-30). We moeten niets voor onszelf achterhouden maar de ons gegeven talenten benutten. Dit is de sleutel tot een volwassen en oprecht besluit: de gesteltenis alles te willen geven, ons volledig in Gods handen te leggen, zonder iets voor onszelf achter te houden – in het besef dat deze zelfgave ons

vervult van een vrede en een vreugde die niet van onszelf afkomstig zijn. De sterke overtuiging onze weg te hebben gevonden, kan dan verder wortelschieten.

* * *

Bij het onderscheiden van haar roeping vraagt Maria de engel: *“Hoe zal dit geschieden, daar ik geen gemeenschap heb met een man?”* (Lc 1, 34 e.v.). De engel, die van Godswege tot haar spreekt, heeft zojuist de blijde boodschap overgebracht. Maria stelt geen voorwaarden, maar ze stelt een vraag om meer uitleg. En de engel verzekert haar: de Heilige Geest zal handelen, want wat ik u gezegd heb gaat uw begrip te boven, maar *“voor God is niets onmogelijk”*. Als zelfs onze Moeder Maria vragen heeft, dan is het helemaal niet verwonderlijk dat een christen die innerlijk bewogen wordt door Gods liefde, anderen om raad vraagt: wat moet ik doen om Hem mijn leven te geven? Wat denk je dat de beste weg voor mij is om gelukkig te worden? Wat een zegen dat wij anderen om raad mogen vragen! Zo kunnen we met een gerust hart ‘ja’ zeggen, in stralende vrijheid en vol vertrouwen op God, en daarbij ons hele wezen in zijn handen leggen: *“Mij geschiede naar Uw woord.”*

Pablo Marti

III TROUW

“Ik heb jullie bestemd om vrucht te dragen, en
jullie vruchten zullen blijvend zijn”

10. Wij zijn apostelen!

Het apostolische avontuur dat door Jezus in gang werd gezet, begon in Kafarnaüm. We weten dat minstens vier van de twaalf apostelen vissers uit die stad waren. “Toen de Heer hen riep waren de eerste apostelen bij hun oude boot de netten aan het boeten. De Heer zei hun Hem te volgen. En *statim*, onmiddellijk, *relictis omnibus*, lieten zij hun spullen, al hun spullen achter en volgden Hem!”¹⁵⁸

Jezus roept de eerste apostelen met woorden die de loop van de geschiedenis voorgoed hebben veranderd: “*Kom, volgt Mij; Ik zal maken, dat jij vissers van mensen wordt*” (Mc 1, 17). Hij geeft geen nadere uitleg. Ze zullen blijven vissen, maar vanaf nu zullen ze een ander soort ‘vis’ vangen. En ze zullen andere ‘zeeën’ leren kennen, maar de vaardigheden die ze door hun werk hebben geleerd, zullen hun nog steeds van pas komen. Dagen van gunstige wind en een overvloedige vangst wisselen zich af met minder opvallende dagen, zonder visvangst, of met zo’n kleine vangst, dat ze het gevoel hebben met lege handen naar de wal terug te keren. Maar de doorslaggevende factor is niet de hoeveelheid vis, of wat de mensen als een succes of een mislukking beschouwen; het belangrijkste is wat ze zijn geworden. Vanaf het begin wil Jezus dat ze zich bewust zijn van hun nieuwe identiteit, want Hij roept hen niet alleen op om *iets te doen* – wat een mooie en heel bijzondere taak is – maar ook om *iemand te zijn* met een missie: ‘mensenvissers te zijn’.

“Alles omwille van het evangelie”

Door te reageren op de oproep van God, wordt onze identiteit opnieuw vormgegeven: “Het is een nieuwe kijk op het leven”, zei de heilige Jozefmaria. Het besef dat Jezus zelf ons uitnodigt om in zijn zending te delen, doet ons ernaar verlangen “om onze edelste krachten te wijden aan een activiteit die door veelvuldig oefenen een

manier van leven wordt". Zo wordt "onze roeping – zonder dat we het beseffen – steeds meer een levenshouding, die zich kenmerkt door enthousiasme en vreugde en die vol hoop is zelfs in het uur van onze dood. Daarnaast geeft ze aan ons werk een missiekarakter."¹⁵⁹ Deze zending maakt ons gelukkig en het vormt onze manier van zijn en handelen, en van kijken naar de wereld.

Zoals mgr. Ocariz het treffend uitdrukte: "Wij *doen* geen apostolaat, wij *zijn* apostelen!"¹⁶⁰ De apostolische missie neemt geen specifieke tijd in beslag en speelt zich niet af op een bepaalde plaats: ze is aanwezig bij alles wat we doen. De heilige Jozefmaria kwam er van meet af aan bij de mensen van het Werk op terug: "Vergeet niet, mijn kinderen, dat wij geen zielen zijn die zich met andere zielen hebben verenigd om iets goeds te doen. Dat zou veel zijn ... en toch te weinig. Wij zijn apostelen die *een dwingende opdracht van Christus vervullen*."¹⁶¹

Wee mij als ik het evangelie niet verkondig!, roept de heilige Paulus uit (1 Kor 9, 16-23). Het is een overtuiging die uit het diepst van zijn ziel komt. Deze liefdevolle impuls is voor hem zowel een uitnodiging als een plicht: *Dat ik het evangelie predik, is voor mij geen reden om te roemen: ik kan niet anders ... het is een taak die mij is toevertrouwd. Wat is dan mijn verdienste? Dat ik het evangelie kosteloos verkondig en geen gebruik maak van het recht aan de prediking verbonden. Van allen onafhankelijk, heb ik mij tot dienaar van allen gemaakt, om er zoveel mogelijk voor Christus te winnen.* Paulus opent zijn hart voor ons: hij is de laatste van de apostelen, onwaardig en zonder verdienste, maar hij *is* een apostel. Er is dus geen enkele omstandigheid die voor hem niet apostolisch is: *Ik doe alles omwille van het evangelie.* Hij stelt zich aldus voor en zo wil hij ook beschouwd worden: *Paulus, dienstknecht van Christus Jezus, door Gods roeping apostel, bestemd voor de dienst van het evangelie* (Rom 1, 1).

Op een vergelijkbare manier is apostolaat voor een christen niet een 'klus' of 'een korter of langer durende bezigheid'. Het is een innerlijke noodzaak die voortkomt uit een hart dat "'één lichaam en één geest"¹⁶² in Christus is geworden, in vereniging met heel de Kerk. Apostel zijn "is geen eretitel en kan dat ook niet zijn: het vergt op een concrete en aangrijpende manier de inzet van ons hele leven"¹⁶³. Soms hebben we bemoediging en raad van andere mensen nodig bij onze pogingen om Christus bekend te maken. Maar omdat we weten dat onze roeping een geschenk van God is, moeten we Hem vragen dat het apostolaat net zo natuurlijk uit ons hart stroomt als water uit een fontein (vgl. Joh 4, 14).

Zout, licht en zuurdesem voor de wereld

Onze Heer maakte vaak gebruik van gelijkenissen om zijn leerlingen uit te leggen welke rol zij in de wereld zouden gaan vervullen. *"Gij zijt het zout der aarde ... Gij zijt het licht der wereld"* (vgl. Mt 5, 13-14). Bij een andere gelegenheid sprak Jezus met hen over gist, over hoe een kleine hoeveelheid de hele partij doet gisten (vgl. Mt 13, 33). Want zo moeten de apostelen van Jezus zijn: zout dat vreugde brengt, licht dat anderen begeleidt en zuurdesem die de hele massa doet rijzen. En zo zag de heilige Jozefmaria het apostolaat van zijn dochters en zonen voor zich: *"Jullie hebben een roeping van God om een bepaalde weg in te slaan: aanwezig zijn op alle kruispunten van de wereld, terwijl je zelf opgenomen bent in God. Zuurdesem zijn, zout zijn en licht zijn voor de wereld. Om te verlichten, om smaak te geven, om te laten gisten en te laten groeien."*¹⁶⁴

De gelovigen van het Opus Dei voeren, net als zoveel andere gewone christenen, hun apostolaat uit midden in de wereld, met natuurlijkheid en discretie. Hoewel dit soms tot misverstanden heeft geleid, proberen zij in hun leven deze gelijkenissen van de Heer ten

uitvoer te brengen. Zout is onzichtbaar als het goed vermengd wordt met het voedsel, het is een smaakversterker en zelfs producten van goede kwaliteit smaken flauw zonder zout. Hetzelfde geldt voor zuurdesem; het geeft het brood volume, zonder dat het wordt opgemerkt. De lamp wordt op haar beurt *“op de standaard geplaatst, zodat ze licht geeft”* en is er altijd *“voor allen”* (Mt 5, 15-16). Ze vestigt niet de aandacht op zichzelf, maar op wat ze verlicht. Een christen geniet van het samenzijn met anderen en van het delen van dromen en plannen. *“Wij, die zout en licht van Christus zijn, moeten ons ongemakkelijk voelen als we niet omringd zijn door mensen.”*¹⁶⁵ Deze openheid betekent tevens interactie met hen die niet denken zoals wij, vanuit de rustige gemoedstoestand om *“een afdruk van God”*¹⁶⁶ in hun hart achter te laten. We zullen dat doen op de manier die de Heilige Geest ons voorstelt: de ene keer door een kort gebed voor hen te zeggen, de andere keer met een vriendelijk woord of gebaar ...

De apostolische effectiviteit van ons leven kan niet worden uitgedrukt in cijfers. Veel vruchten zullen voor ons verborgen blijven tijdens dit leven. Wat wij van onze kant kunnen doen, is steeds opnieuw het verlangen koesteren dicht bij onze Heer te leven. *“Door het leven gaan als apostelen: met het licht en het zout van God. Zonder angst en met natuurlijkheid, met een dusdanig innerlijk leven en intieme vereniging met de Heer, dat we licht geven en bederf en duisternis voorkomen.”*¹⁶⁷ God zelf zal onze inspanningen vruchtbaar maken en we zullen geen tijd verliezen met ons zorgen te maken over onze tekortkomingen of externe moeilijkheden: dat mensen ons niet lijken te begrijpen, dat er kritiek komt, dat de weg vermoeiend is, dat tegen deze storm niet valt op te roeien ...

Uit eigen beweging

Als we de lijst van de twaalf apostelen nog eens doornemen, dan valt ons op hoe verschillend ze van elkaar waren; en sommigen van hen hadden een uitgesproken karakter. Hetzelfde geldt voor de mannen en vrouwen die door de Kerk heilig verklaard zijn. En we zien het ook terug in het leven van zoveel gewone mensen die onze Heer volgen met een discrete maar onophoudelijke zelfgave. Iedereen is anders, en tegelijkertijd is iedereen apostel, trouw en verliefd op de Heer.

Als we ons aan God geven, verliezen we onze persoonlijke gaven en kwaliteiten niet. Want “als de Heer aan jou denkt, aan wat Hij jou wil schenken, dan denkt Hij aan jou als aan een goede vriend. En als Hij een concrete genade voor jou heeft bedacht (...), dan zal niets ter wereld jou méér innerlijke vreugde en enthousiasme kunnen geven. Niet omdat dat geschenk een bijzonder of opvallend charisma is, maar omdat het precies op maat is gemaakt, naar de maat van jouw leven.”¹⁶⁸ Wie de Heer volgt, ervaart met het verstrijken van de jaren hoe de genade, in samenwerking met onze inspanning, ons innerlijk verandert, en hoe we met meer gemak anderen kunnen liefhebben en dienen. Dit is niet het gevolg van zichzelf een ideaal van volmaaktheid opleggen en het met pure wilskracht nastreven. Het is veeleer de invloed van Christus die de apostel in vuur en vlam zet.

Kort na zijn verkiezing tot prelaat werd mgr. Javier Echevarría gevraagd of hij een eigen leven had kunnen leiden, eerst naast de Stichter en daarna als zijn (tweede) opvolger: “Hebt u zichzelf kunnen zijn?” Zijn antwoord is heel ontroerend en weerspiegelt het standpunt van iemand die terugkijkt op zijn leven en ziet wat God daar heeft gedaan. “Ja, ik heb zeker mijn eigen leven geleefd. Ik zou nooit hebben gedroomd van zo’n vervuld leven als ik heb gehad. Als ik op mijn eigen manier had geleefd, dan zouden mijn horizons en mijn doelen veel beperkter zijn geweest ... Ik heb als man van mijn

tijd, als christen en priester, een zeer rijk persoonlijk leven gehad. Dat mijn hart open staat voor de hele wereld, dank ik aan het feit dat ik naast twee mannen heb geleefd (de heilige Jozefmaria en de zalige Álvaro) die hun christen zijn op een grootse manier hebben voorgeleefd.”¹⁶⁹

Iemand die door Christus gezonden is en Hem de koers van zijn leven laat bepalen, mag nooit vergeten dat God een antwoord verwacht dat *ten diepste vrij* is. Vrij in de eerste plaats van egoïsme, van trots en het verlangen om op te vallen. Maar ook vrij om zo al onze talenten, initiatieven en creativiteit in dienst van Hem te stellen. Zoals de heilige Jozefmaria zei: “Een van de duidelijkste kenmerken van de geest van het Opus Dei is zijn liefde voor vrijheid en voor begrip.”¹⁷⁰

Maar deze geest van vrijheid betekent niet: “doen waar je zin in hebt en je verzetten tegen elke regel”¹⁷¹ alsof alles wat niet van onszelf komt, een last is waarvan we ons moeten bevrijden. Het betekent veeleer handelen in dezelfde Geest als die van Jezus: “*Ik ben immers uit de hemel neergedaald, niet om mijn eigen wil te doen, maar de wil van Hem die Mij gezonden heeft*” (Joh 6, 38). Als we het apostolaat zouden beschouwen als een ‘activiteit’ als alle andere, lopen we het risico dat we de aanwijzingen van de coördinatoren van apostolische initiatieven ervaren als iets dat ons wordt opgelegd. Wie zich daarentegen *door Christus* gezonden weet, kan alleen maar dankbaar zijn dat God hem via anderen te hulp komt en nieuwe impulsen geeft. Leven in vrijheid van geest betekent de Heilige Geest toelaten ons te vormen en te leiden, in het besef dat Hij daarvoor ook gebruik maakt van degenen die Hij aan onze zijde heeft geplaatst.

Vrijheid van geest leidt ertoe dat we bij apostolische noden *uit eigen beweging* aan de slag gaan. Uit eigen beweging betekent: niet vanuit een passieve houding, maar vanuit de overtuiging dat God *dit* nu

van ons vraagt, omdat *dit* hoort bij ons apostel zijn. Zo kunnen we in de kleine omstandigheden van ons dagelijks leven voortdurend de ‘frisse wind’ van de Geest ervaren, die ons ertoe aanzet om ‘naar het diepe’ te varen (vgl. Lc 5, 4), om samen met Hem de wonderbaarlijke geschiedenis van Gods Liefde voor ons, voort te zetten.

Als onze missie ‘apostolaat doen’ was, zouden we in de verleiding kunnen komen om die opzij te zetten vanwege een veeleisend beroep of vanwege ziekte, en we zouden ons heil kunnen gaan zoeken in apostolische ‘vakanties’. Maar “wij zijn apostelen!”: het is ons leven! Het zou absurd zijn onze ijver om te evangeliseren thuis te laten, zodra we de straat op gaan. Zeker, de apostolische zending zal vaak inspanning vergen en moed om onze angsten te overwinnen. Toch hoeft deze innerlijke weerstand ons niet te verontrusten, want de Heilige Geest zorgt ervoor dat er in het hart van wie Hem zijn toegewijd een authentieke apostolische spontaniteit en creativiteit gaat groeien: naarmate wij ons onze missie eigen maken, biedt alles ons gelegenheid tot apostolaat.

We worden ons ervan “bewust dat we op wacht staan bij een buitenpost”¹⁷² in een constante “liefdeswake, alert, zonder slaap, vol inzet.”¹⁷³ Het is een ‘liefdeswake’, dus we hoeven niet angstig of nerveus te worden. We hebben een prachtige missie in handen die ons gelukkig maakt en geluk uitstraalt naar de mensen om ons heen. We werken in de wijngaard van de Heer en zijn er zeker van dat het zijn onderneming is. Als we ooit een gebrek aan vrede of te veel spanning ervaren, dan is het moment gekomen om naar Hem toe te gaan en te zeggen: ik doe dit voor U; help me om rustig te werken en in de zekerheid dat alles wordt gedaan door U.

Goddelijk licht dat warmte geeft

Wanneer, in de gelijkenis van de genodigden tot het bruiloftsfeest, de vader van het gezin verneemt dat sommige genodigden zich verontschuldigen, beveelt hij zijn knecht om *“de armen, gebrekkigen, blinden en kreupelen”* binnen te halen (Lc 14, 21). De feestzaal begint vol te lopen, maar er is nog altijd plaats voor gasten. Dan zegt hij tegen zijn knecht: *“Ga naar de wegen en de binnenpaden, en nodig de mensen dringend uit binnen te komen, want mijn huis moet vol worden”* (Lc 14, 23). *“Nodig dringend uit”*, *compelle intrare*: zo intens is het verlangen van de Heer.

De opdracht is zonneklaar, want de roeping tot het heil geldt iedereen. De heilige Jozefmaria interpreteerde deze woorden van de Heer als volgt: *“Het gaat niet om fysieke drang maar om een overvloed van licht en onderricht. Het is de geestelijke aansporing die uitgaat van jullie gebed en werk: een authentieke getuigenis van christelijk leven. Het zijn alle offers die jullie weten te brengen. Het is de glimlach die op jullie lippen huist, omdat jullie kind van God zijn: een kindschap dat jullie doordrenkt met een sereen geluk (ook al is het leven soms niet zonder tegenslagen) dat de anderen zien en benijden. Voeg daar je menselijke hoffelijkheid en vriendelijkheid aan toe, en dan hebben we de betekenis van *compelle intrare*.”*¹⁷⁴ Het gaat er dus niet om iemand te dwingen; het gaat eerder om het samengaan van gebed en vriendschap, getuigenis en offer ... gedeelde vreugde en een uitnodigende genegenheid.

God handelt *“door aantrekkingskracht”*¹⁷⁵: het ervaren van blijdschap en gezelligheid bij christenen, prikkelt de nieuwsgierigheid. Daarom is apostolaat als een hart dat overloopt van liefde. Een hart dat liefheeft, kan anderen aantrekken: *“We trekken iedereen aan met ons hart”*, zei de heilige Jozefmaria. *“Daarom vraag ik voor iedereen een heel groot hart: als we de zielen liefhebben, zullen we ze aantrekken.”*¹⁷⁶ Inderdaad, niets trekt zo

sterk aan als een authentieke liefde, vooral in een tijd waarin veel mensen de warmte van Gods Liefde niet meer kennen. Ware vriendschap is in feite “de manier van apostolaat doen die de heilige Jozefmaria in de evangelielieverhalen las”¹⁷⁷: Filippus nam Bartolomeüs mee; Andreas bracht Petrus mee; en het moeten wel goede vrienden zijn geweest die de verlamde in Kafarnaüm bij Jezus brachten.

“In een christen, in een kind van God, vormen vriendschap en liefde één geheel: een goddelijk licht dat warmte geeft.”¹⁷⁸ Het hebben van vrienden veronderstelt persoonlijk contact en vasthoudendheid; het goede voorbeeld geven en oprechte trouw; de bereidheid om de ander te helpen en bij te staan; empathie en kunnen luisteren; het kunnen opmerken van behoefte aan hulp en er zorg voor dragen. Vriendschap is geen instrument voor het apostolaat; apostolaat *is* vriendschap: belangeloos het leven met anderen delen. Natuurlijk willen we dat onze vrienden dichterbij God komen, maar we zijn bereid dit te laten gebeuren wanneer en hoe God dat wil. Hoewel het niet meer dan normaal is dat een apostel graag resultaten ziet, moeten we nooit vergeten dat de apostelen Jezus bleven volgen, zelfs toen bijna alle anderen weggingen (vgl. Joh 6, 66-69). De resultaten zouden met het verstrijken van de tijd komen (vgl. Hnd 2, 37-41).

Een jongeman vroeg ooit aan de heilige Jozefmaria: “Vader, wat kunnen we doen om veel mensen te laten ‘fluiten’?”¹⁷⁹ De heilige Jozefmaria reageerde meteen: “Veel gebed, trouwe vriendschap en respect voor de vrijheid.” De jongeman was maar half tevreden, dus zei hij: “Maar gaat dat dan niet te langzaam, Vader?” “Nee, want een roeping is bo-ven-na-tuur-lijk”, antwoordde deze, waarbij hij elke lettergreep benadrukte. “Een seconde was genoeg om Saul in Paulus

te veranderen. Daarna volgden drie dagen van gebed, om hem in een vurige apostel van Jezus Christus te veranderen.”¹⁸⁰

Het is God die roept, en de Heilige Geest die het hart van een persoon beweegt. De rol van de apostel is om een vriend te begeleiden met gebed en offer, zonder ongeduldig of boos te worden vanwege een afwijzing of afwijkend inzicht. Een echte vriend probeert niet te bekritisieren en vertrouwt op de sterke punten van de ander om hem of haar te helpen groeien. Hij weet wanneer je het beste kunt zwijgen, en wanneer het nodig is het over een andere boeg te gooien. Hij vermijdt vervelend te worden en verwijten te maken en zal vanuit een houding van vertrouwen streven naar het beste voor elke persoon. Zo doet God met ons en zo wil Hij dat wij, zijn kinderen, doen.

Met een glimlach op ons gezicht kunnen wij woorden influisteren zoals de Heer dat deed. En wij houden het verlangen in ons hart levendig dat veel mensen Hem leren kennen. “Als jij en ik, kinderen van God, mensen zien, dan denken we vooral aan hun ziel: hier is een ziel, zeggen we tegen onszelf, die geholpen moet worden, een ziel die begrepen moet worden, een ziel met wie we samen moeten kunnen leven, een ziel die gered moet worden.”¹⁸¹

José Manuel Antuña

11. Met Christus op weg naar de Volheid van de Liefde

Jezus die de zijnen in de wereld bemind had, gaf hun een bewijs van zijn liefde tot het uiterste toe (Joh 13, 1). Zo introduceert Johannes in zijn evangelie het ongehoorde gebaar dat Jezus maakte voor het paasmaal, toen iedereen al aan tafel zat: Hij stond van tafel op, legde zijn bovenkleden af, nam een linnen doek en omgordde zich daarmee. Daarop goot Hij water in het wasbekken en begon de voeten van de leerlingen te wassen en ze met de doek waarmee Hij omgord was af te drogen (Joh 13, 4-5).

Jezus wast de voeten van de apostelen ... Zwakke mannen, gekozen om het fundament van de Kerk te zijn. Ze hebben allemaal angst gevoeld tijdens de storm op het meer, hebben getwijfeld aan het vermogen van de Meester om een grote menigte te voeden, hebben heftig geruzied over wie de belangrijkste in het Koninkrijk zou zijn. Ze zijn ook begonnen te ervaren dat het volgen van Hem lijden met zich meebrengt: ze zijn niet, zoals veel anderen, weggegaan na de verkondiging van het Brood des Levens in de synagoge van Kafarnaüm, ze hebben Hem vergezeld op zijn lange reizen door het land van Israël en ze weten, omdat ze het om zich heen merken, dat er mensen zijn die Hem dood wensen.

Petrus observeert vol verbazing wat er gebeurt. Hij kan het niet begrijpen, en hij komt in opstand. *“Heer, wilt Gij mij de voeten wassen?”* Jezus antwoordt: *“Wat ik doe, begrijpt ge nu nog niet, maar later zult ge het inzien.”* Toen zei Petrus tot Hem: *“Nooit in der eeuwigheid zult Gij mij de voeten wassen!”* (Joh 13, 5-8). Het radicale karakter van Simons antwoord is verrassend. Het is niet bedoeld als afwijzing: het is de liefde voor de Heer die hem ertoe brengt om te

weigeren. En toch laat de Heer hem zien dat hij zich vergist: *“Als gij u niet door Mij laat wassen, kunt gij mijn deelgenoot niet zijn”* (Joh 13, 8).

Later zul je het begrijpen

Vanaf zijn eerste ontmoeting met de Meester had de heilige Petrus een weg van innerlijke groei afgelegd, waardoor hij geleidelijk aan was gaan begrijpen wie Jezus is: de Zoon van de levende God. Maar het Lijden van de Heer komt dichterbij, en Petrus heeft nog een lange weg voor de boeg. In de zaal van het Laatste Avondmaal speelt zich een scène in twee bedrijven af, de voetwassing en de instelling van de Eucharistie, waardoor Petrus zal beginnen te ontdekken tot welk uiterste de Liefde van God gaat en in hoeverre deze Liefde een beroep doet op hem persoonlijk. Op dit moment is het gebod om de naaste te beminnen als jezelf voor hem nog slechts een verklaring, iets wat nog niet in zijn hart is doorgedrongen met de diepte die Jezus verlangt. En dus komt hij in opstand. Hij accepteert niet dat de wil van God, voor zijn Meester en voor hem, een leven van liefde en nederige dienstbaarheid jegens ieder mens is.

Deze ervaring van Petrus kan in ons leven vaak voorkomen. Ook wij zijn traag van begrip en we hebben veel tijd nodig om de meest elementaire waarheden te begrijpen. In ons hart zijn grote verlangens naar liefde vermengd met minder nobele bedoelingen; vaak verlamt de angst ons en hebben we de mond vol van woorden die niet vergezeld gaan van daden. We houden van de Heer; we beseffen dat de goddelijke roeping ons kostbaarste juweel is: zozeer zelfs dat we alles hebben verkocht om het te kopen. Maar het verstrijken van de jaren, andere omstandigheden, bepaalde onaangename situaties of de vermoeidheid van ons dagelijks werk kunnen maken dat onze weg minder mooi lijkt.

Bovendien kan het gebeuren dat iemand niet die mate van menselijke en geestelijke rijpheid heeft bereikt die nodig is om de roeping als een weg van liefde te beleven. Onze naastenliefde kan lijden onder een van die vertekeningen die ons persoonlijk mysterie verkleinen: het sentimentalisme, waardoor we meer op een kortstondige waarneming van dingen reageren dan op een diepe relatie met God en met de anderen; het voluntarisme, waardoor we vergeten dat het christelijk leven er in grote mate in bestaat God toe te staan ons lief te hebben en door ons anderen lief te hebben; het perfectionisme, waarbij we geneigd zijn de menselijke tekortkomingen te zien als feiten die buiten het plan van God vallen.

Maar juist omdat God met onze beperkingen rekening houdt is Hij niet verbaasd en wordt Hij het niet moe als Hij ziet dat wij onze roeping ingewikkeld maken of vervormen. Hij heeft ons, net als Petrus, geroepen terwijl we zondaars zijn en Hij dringt aan: *“Als gij u niet door Mij laat wassen, kunt gij mijn deelgenoot niet zijn”*. Simon Petrus is ontwapend: *“Heer, dan niet alleen mijn voeten, maar ook mijn handen en hoofd”* (Joh 13, 8-9). Jezus weet dat het de liefde is die Petrus ontroert, en daarom antwoordt Hij hem net zo radicaal. Het hart van de apostel reageert met de onstuimigheid die hem kenmerkt: *“niet alleen mijn voeten, maar ook mijn handen en hoofd”*. Het zijn woorden die heel snel werden gezegd. Maar was Petrus zich er wel van bewust wat ze betekenden? Wat er die avond gebeurde, lijkt erop te wijzen dat hij dat niet was. Hij zou het later steeds beter begrijpen: door het lijden van de Passie, de vreugde van de Verrijzenis en de werking van de Heilige Geest. Zijn dialoog met Jezus leert ons in ieder geval dat de eerste stap om op weg te gaan naar de volheid van de Liefde erin bestaat om de genegenheid en tederheid te ontdekken die Jezus voor ieder van ons voelt; en te weten dat wij, als wij onze ellende corrigeren, meer op Hem zullen gaan lijken.

Stap voor stap dichterbij de vrijheid

Jezus volgen betekent leren liefhebben zoals Hij. Het is een reis die bergopwaarts gaat, die moeite kost, maar tegelijkertijd is het een reis naar de vrijheid. “Hoe vrijer we zijn, hoe meer we kunnen liefhebben. En de liefde is veeleisend: ‘Alles verdraagt zij, alles gelooft zij, alles hoopt zij, alles duldt zij’ (1 Kor 13, 7).”¹⁸² Toen de heilige Jozefmaria nog een jonge priester was, beschreef hij deze route van het opklimmen tot een trouwe vrijheid als volgt: “Graden: in de wil van God berusten, zich schikken naar de wil van God, de wil van God willen, de wil van God liefhebben.”¹⁸³

De berusting is de laagste trede van de vrijheid. Het is de minst edelmoedige houding van de vier en ze kan gemakkelijk ontaarden in geestelijke lauwheid. Ze zou kunnen worden omschreven als uithoudingsvermogen zonder groei: verdragen omwille van de berusting; want het is ‘wat ik nou eenmaal heb gekregen’. Het is waar dat de sterkte, die een kardinale deugd is, leidt tot uithoudingsvermogen, tot strijden; en in feite doet dit de vrijheid groeien, omdat men het goede waarvoor men strijdt, begrijpt en verlangt. Maar wie berust, merkt geen enkel goed op, of neemt het zo vaag waar dat het geen vreugde opwekt. Het kan ons soms, en zelfs een tijdlang, moeite kosten om deze houding te overwinnen; maar wanneer de berusting een definitieve houding is geworden, sluipt geleidelijk aan de droefheid binnen.

Zich naar de wil van God schikken drukt een hogere graad uit: je conformeert je aan de realiteit. Je ermee conformeren moet niet verward worden met de instelling van een middelmatige persoon die geen dromen en projecten koestert en nergens warm voor loopt. Het is eerder de realistische houding van iemand die weet dat elk nobel verlangen God behaagt. Wie zich op deze manier schikt, leert beetje bij beetje in de goddelijke logica mee te gaan, en overtuigd te

zijn dat alle dingen voor hen die God liefhebben meewerken ten goede (vgl. Rom 8, 28). De heilige Jozefmaria heeft deze instelling tegenover het plan van God soms met een bijbels beeld uitgedrukt: “Heer, help mij trouw en volgbaar te zijn (...), als klei in de handen van de pottenbakker. Dan zal niet ik het zijn die leeft, maar U, mijn Geliefde, zult in mij leven en werken.”¹⁸⁴

We kunnen nu al zien hoe dit proces van instemming met Gods wil geroepen is om een hogere vlucht te nemen, op het moment dat we Gods wil beginnen te willen: “In mij zult U leven en werken, mijn Geliefde.” De omstandigheden en de mensen die we niet hebben gekozen, gaan we liefhebben om henzelf, omdat ze goed zijn: we besluiten ze te ‘kiezen’. “Mijn God, ik kies alles”, zei de heilige Theresia van Lisieux.¹⁸⁵ Zij realiseerde zich, met de heilige Paulus, dat *noch de dood noch het leven, noch engelen noch boze geesten, noch wat is noch wat zijn zal, en geen macht in den hoge of in de diepte, noch enig wezen in het heelal ons zal kunnen scheiden van de liefde van God, die is in Christus Jezus, onze Heer* (Rom 8, 38-39). Zo ontdekken we, te midden van de onvolkomenheid van de dingen, dat ‘heilige iets’ dat verborgen ligt in de situaties van ons leven¹⁸⁶; het beeld van God wordt zichtbaarder voor ons in de ander.

Doordrenkt met het bloed van Christus

De laatste trede in deze persoonlijke groei zet de liefde op de eerste plaats. Daarmee gaan we, zoals de heilige Johannes ons leert, binnen in de kern van de christelijke openbaring: *Zo hebben wij de liefde leren kennen die God voor ons heeft* (1 Joh 4, 16). Na de voetwassing van zijn apostelen legt de Heer hun uit waarom Hij dat heeft gedaan: “Ik heb u een voorbeeld gegeven” (Joh 13, 15). Ze zijn nu klaar om te luisteren naar het nieuwe Gebod: “Zoals Ik u heb liefgehad, zo moet gij elkaar liefhebben” (Joh 13, 34). Het gaat erom te leren liefhebben met de grootste liefde, tot we ons eigen leven geven, zoals Hij: “Hierom heeft

de Vader Mij lief, omdat Ik mijn leven geef, om het later weer terug te nemen. Niemand neemt het Mij af, maar Ik geef het uit Mijzelf” (Joh 10, 17-18). Het is eigen aan de christelijke liefde om zichzelf te geven, om zichzelf te vergeten, om de realiteit die God de Vader voor ieder van ons heeft gewild van harte te omarmen. Dat is de wil van God beminnen: een vreugdevolle en creatieve bevestiging die ons er vanuit ons diepste ik toe aanzet onszelf te vergeten; een beslissing die, paradoxaal genoeg, de enige manier is om onszelf werkelijk te vinden: *“Wie zijn leven wil redden zal het verliezen. Maar wie zijn leven verliest om Mijnentwil zal het vinden”* (Mt 16, 25).

Deze liefde bestaat echter niet uit “een soort uiterste morele inspanning (...), een hoger niveau van humaniteit”¹⁸⁷. De nieuwheid van het nieuwe Gebod “kan alleen komen uit het geschenk van de gemeenschap met Christus, van het leven in Hem”¹⁸⁸. Daarom geeft de Heer zijn apostelen tegelijk met het nieuwe Gebod het Sacrament van de Liefde. Vanaf dat moment staat de Eucharistieviering centraal in het christelijk leven: deze is geen theoretische waarheid, maar een levensbehoefte.¹⁸⁹ “De hand van Christus heeft ons uit een korenveld geplukt: de zaaier knijpt die handvol graankorrels fijn in zijn doorboorde hand, ze worden met zijn bloed doordrenkt. Dan strooit de Heer het graan met een brede armzwaai uit, opdat het door te sterven tot leven zal komen en door in de grond weg te zakken zich tot gouden aren kan vermenigvuldigen.”¹⁹⁰ We zijn in staat om de overgave te beleven omdat we leven gedrenkt in het bloed van Christus, waardoor we aan onszelf kunnen sterven om overvloedige vruchten van vreugde en vrede om ons heen te verspreiden. Onze deelname aan het Offer van Jezus en onze aanbidding van zijn werkelijke aanwezigheid in de Eucharistie leiden ons rechtstreeks tot de liefde voor onze naasten. Daarom, “wie niet trouw is aan de goddelijke opdracht om zich aan anderen te geven en hen te helpen Christus te leren kennen, zal moeilijk

kunnen begrijpen wat het eucharistisch Brood is". En omgekeerd: "Als we de heilige Eucharistie willen waarderen en liefhebben moeten we de weg van Jezus volgen: tarwe zijn, sterven, met nieuwe kracht weer opstaan en overvloedig vrucht dragen: honderdvoudig!"¹⁹¹

Eucharistische samenhang

"Jezus wandelt onder ons zoals Hij deed in Galilea. Hij gaat door onze straten, houdt stil en kijkt ons in de ogen, zonder haast. Zijn oproep is aantrekkelijk, fascinerend." ¹⁹² Wanneer iemand besluit om aan zijn zijde te lopen, om in gemeenschap met Hem te leven, wordt diens leven verlicht en krijgt het geleidelijk aan een ware 'eucharistische samenhang'¹⁹³: de liefde en de nabijheid die we van Hem ontvangen stellen ons in staat onszelf aan anderen te geven zoals Hij zichzelf heeft gegeven. Zo ontdekken en verwijderen we beetje bij beetje de hindernissen die de groei van de liefde van Christus in ons hart belemmeren: de neiging om een minimale inspanning te leveren in de vervulling van onze plichten; de angst om te overdrijven in de liefde en dienstbaarheid jegens anderen; het gebrek aan begrip voor de beperkingen van de mensen; de arrogantie die van anderen eist dat zij onze goede daden erkennen, wat afbreuk doet aan de oprechtheid van onze intentie.

De heilige Jozefmaria sprak altijd met ontroering over het vreugdevolle leven van al diegenen die zich aan Christus geven en trouw volharden in het volgen van hun roeping. "Liefhebben is een groot hart hebben, de zorgen delen van de mensen om ons heen, kunnen vergeven, begrip tonen: zich samen met Jezus opofferen voor alle zielen."¹⁹⁴ We weten dat dit iets is wat onze krachten te boven gaat. Daarom moeten we onze Heer vaak vragen ons een hart te geven dat gelijk is aan dat van Hem. "Door zó lief te hebben, met het hart van Christus zullen we leren dienen en zullen we de

waarheid duidelijk en met liefde verdedigen. (...) Alleen als het leven van Christus zich in ons herhaalt, kunnen wij het aan anderen doorgeven. Alleen door de dood van de graankorrel te ervaren, zullen we in het binnenste van de aarde kunnen werken, haar van binnenuit kunnen omvormen, haar vruchtbaar kunnen maken.”¹⁹⁵ Dit is de weg van de trouw die, omdat het een weg van Liefde is, ook een weg van geluk is.

Paul Muller

12. De vruchten van de trouw

Het boek van de Psalmen begint met een lofzang op de vruchtbaarheid van degene die trouw tracht te zijn aan God en zijn wet, en die zich niet laat meeslepen door de invloed van de goddelozen: *Als een boom is hij, wortelend waar water stroomt, die vrucht draagt in het seizoen; zijn gebladerte zal niet verdorren. Tot ontplooiing komt al wat er groeit* (vgl. Ps 1, 1-3). Alle werken van God zijn vruchtbaar, net als de levens van degenen die aan zijn oproep beantwoorden. De Heer herinnerde zijn apostelen eraan bij het Laatste Avondmaal: *“Ik heb u de taak gegeven op tocht te gaan en vruchten voort te brengen die blijvend mogen zijn”* (Joh 15, 16). Het enige wat Hij van ons vraagt is dat we met Hem verenigd blijven als de ranken aan de wijnstok, want *“Wie in Mij blijft, zoals Ik in hem, die draagt veel vrucht”* (Joh, 15, 5).

Door de eeuwen heen hebben de heiligen ook Gods edelmoedigheid ervaren. De heilige Teresia van Avila heeft bijvoorbeeld geschreven: *“Zijne Majesteit betaalt nooit slecht voor een herberg als men Hem daar goed onthaalt.”*¹⁹⁶ Aan hen die Hem trouw zijn, heeft hij beloofd dat hij hen in zijn Koninkrijk zal ontvangen met woorden vol genegenheid: *“Uitstekend, goede en trouwe dienaar, over weinig waart ge trouw, over veel zal ik u aanstellen. Ga binnen in de vreugde van uw heer”* (Mt 25, 21). God wacht echter niet op de hemel om zijn kinderen te belonen, maar al in dit leven leidt Hij hen binnen in die goddelijke vreugde met veel zegeningen, met vruchten van heiligheid en deugden, waarbij Hij het beste uit ieder mens en zijn talenten haalt en ons helpt om niet te veel stil te blijven staan bij onze broosheid en steeds meer op de kracht van God te vertrouwen. Bovendien zegent de Heer door middel van zijn kinderen ook de mensen om hen heen. God verheugt zich hierin:

“Hierdoor wordt mijn Vader verheerlijkt, dat gij rijke vruchten draagt” (Joh 15, 8).

Op deze bladzijden zullen we een aantal van de vruchten die onze trouw voortbrengt, zowel in ons eigen leven als in het leven van anderen, bespreken. Deze vruchten, en vele andere die alleen God kent, kunnen ons stimuleren om God altijd voor zijn zorg en nabijheid te danken. Zo zullen we ook leren om elke dag meer van zijn liefde te genieten.

Een hemel in ons binnenste

Een paar weken voor zijn dood, zei de heilige Jozefmaria tegen een groep van zijn kinderen: *“De Heer heeft een heel rijke schat in ons neer willen leggen. (...) In ons woont God, onze Heer, in al zijn grootheid. In ons hart is er meestal een hemel.”*¹⁹⁷ De Heer had de apostelen beloofd: *“Als iemand Mij liefheeft, zal hij mijn woord onderhouden, en mijn Vader zal hem liefhebben, en Wij zullen tot hem komen en verblijf bij hem nemen”* (Joh 14, 23). Dit is het belangrijkste geschenk dat God ons geeft: zijn vriendschap en zijn aanwezigheid in ons.

Elke dag opnieuw kunnen we in het gebed deze waarheid van de goddelijke aanwezigheid in ons overwegen. Vol verwondering en dankbaarheid proberen we dan als goede kinderen te beantwoorden aan de immense liefde die God voor ons heeft. Want onze Heer “komt niet op een dag uit de hemel neer om in een vergulde ciborie te verblijven, maar om een andere hemel te vinden die hem oneindig veel dierbaarder is dan de eerste: de hemel van onze ziel, geschapen naar zijn beeld en de levende tempel van de aanbiddelijke Drie-eenheid.”¹⁹⁸ Met dit goddelijke geschenk kunnen we zeker zijn van de vreugde die we God met onze trouw geven.

Als de fysieke of morele vermoeidheid toeslaat, als de moeilijkheden toenemen, dan is het tijd om dit te onthouden: “Als God in onze ziel woont, is al het overige – hoe belangrijk het ook lijkt – bijzaak, voorbijgaand. Daarentegen zijn wij, in God, het blijvende.”¹⁹⁹ De zekerheid dat God met mij is, in mij, en dat ik in Hem ben (vgl. Joh 6, 56) is de bron van een innerlijke zekerheid en hoop die niet menselijk te verklaren zijn. Deze overtuiging maakt ons steeds eenvoudiger – als kinderen – en geeft ons een vertrouwvolle visie, een vredig en vreugdevol innerlijk. Aan het diepst van onze ziel ontspringen dan de vreugde en de vrede, als natuurlijke vruchten van onze trouw en overgave. Deze vruchten zijn zo belangrijk en hebben zoveel evangeliserende kracht dat de heilige Jozefmaria ze elke dag tijdens de Mis afsmeekte, voor hem en voor al zijn dochters en zonen.²⁰⁰

We hebben een hemel in ons om overal mee naartoe te nemen: naar huis, naar onze werkplek, naar onze ontspanning, naar ontmoetingen met vrienden ... “In onze tijd, waarin we in het sociale leven, in het werk, in het gezinsleven vaak een gebrek aan vrede waarnemen ... is het steeds noodzakelijker dat wij christenen, om de uitdrukking van de heilige Jozefmaria te gebruiken, ‘zaaiers van vrede en vreugde’ zijn.”²⁰¹ We weten uit ervaring dat deze vrede en vreugde niet van ons afkomstig zijn. Daarom proberen we Gods aanwezigheid in ons hart te bevorderen, zodat Hij degene is die ons vult en die zijn gaven meedeelt aan degenen om ons heen. En de doeltreffendheid van dit eenvoudige zaaien is zeker, hoewel de reikwijdte ervan onvoorspelbaar is: “De vrede van de wereld hangt misschien meer af van onze persoonlijke, gewone en volhardende gesteltenis, door te glimlachen, te vergeven en geen belang aan onszelf te hechten, dan van de grote onderhandelingen tussen staten, hoe belangrijk die ook mogen zijn.”²⁰²

Een sterk en barmhartig hart

Wanneer we de aanwezigheid van God in ons vrucht laten dragen – in zekere zin is dat de trouw – krijgen we geleidelijk aan een ‘innerlijke standvastigheid’ waardoor het mogelijk wordt om geduldig en zachtmoedig te zijn tegenover de tegenslagen, onvoorziene gebeurtenissen, vervelende situaties, onze eigen beperkingen en die van anderen. De heilige Johannes Maria Vianney zei in dit verband: “Onze fouten zijn zandkorrels naast de grote berg van Gods genade.”²⁰³ Deze overtuiging stelt ons in staat om op mensen en omstandigheden net zo te reageren als God daarop reageert, met zachtmoedigheid en barmhartigheid, zonder ons zorgen te maken als ze niet direct aan onze verwachtingen beantwoorden. Kortom, we doen de volgende ontdekking: alle gebeurtenissen zijn op de een of andere manier “voertuigen van de goddelijke wil en moeten met respect en liefde, met vreugde en vrede worden ontvangen”²⁰⁴. Zo gaat het ons geleidelijk aan makkelijker vallen om te bidden, vrij te pleiten en te vergeven, zoals onze Heer dat doet, en hervinden we sneller de vrede, als we die verloren hebben.

Soms kan deze zachtmoedige en barmhartige gesteltenis ons laf schijnen tegenover mensen die ons op de proef lijken te stellen of ons kwaad willen doen. Maar Jezus berispt zijn leerlingen als ze voorstellen om uit de hemel een straf neer te laten komen op de Samaritanen die Hem niet ontvangen (vgl. Lc 9, 55). “Het programma van de christen – het programma van de barmhartige Samaritaan, het programma van Jezus – is een ‘hart dat ziet’. Dit hart ziet waar liefde nodig is en handelt daarnaar.”²⁰⁵ Onze geduldige barmhartigheid, die niet geïrriteerd raakt of klaagt bij tegenslag, wordt zo een balsem waarmee God de berouwvollen van hart

geneest, hun wonden verbindt (vgl. Ps 147, 3) en de weg van de bekering voor hen gemakkelijker en lichter maakt.

Een onvoorstelbare doeltreffendheid

Om aanwezig te zijn en invloed te hebben in allerlei milieus is het tegenwoordig een vereiste geworden om jezelf en je persoonlijk profiel bij anderen aan te prijzen. Maar als we niet uit het oog verliezen dat God “altijd naast ons staat”²⁰⁶, hoeven we onszelf niet zo nodig te bewijzen, omdat we ons geaccepteerd en erkend weten door Hem.

Deze gretigheid om erkend te worden en om te *merken* hoeveel we waard zijn, beantwoordt in werkelijkheid aan een diepe waarheid. In feite zijn we inderdaad veel waard; zo veel dat God voor ieder van ons zijn leven heeft willen geven. Toch gebeurt het maar al te vaak dat we, zelfs op heel subtiële manieren, de liefde en erkenning die we alleen maar kunnen *ontvangen* beginnen *op te eisen*. Misschien wilde de Heer er daarom in de Bergrede op wijzen: “Beoefent uw gerechtigheid niet voor het oog van de mensen om de aandacht te trekken; anders hebt gij geen recht op loon bij uw Vader die in de hemel is” (Mt 6, 1). En nog radicaler: “Als gij een aalmoes geeft, laat uw linkerhand dan niet weten, wat uw rechter doet” (Mt 6, 3).

We zullen dit risico om liefde te eisen niet lopen als we handelen in de overtuiging dat God ons leven tot in de kleinste details met genegenheid beschouwt, want genegenheid zit in de kleine dingen. “Als je toeschouwers wilt hebben van de dingen die je doet, dan heb je ze hier: de engelen, de aartsengelen en zelfs de God van het universum zelf.”²⁰⁷ Men ervaart dan in zijn ziel de eigenwaarde van iemand die weet dat hij nooit alleen is en dus geen speciale externe prikkels nodig heeft om te vertrouwen op de doeltreffendheid van zijn gebed en leven; en dit ongeacht of ons gebed en leven nu bekend

zijn bij velen of door de overgrote meerderheid onopgemerkt blijven. Het zal voor ons voldoende zijn om Gods blik op ons gericht te weten en te beseffen dat tot ieder van ons deze woorden van Jezus gericht zijn: *“en uw Vader, die in het verborgene ziet, zal het u vergelden”* (Mt 6, 4).

In deze zin kunnen we veel leren van de verborgen jaren van Jezus in Nazaret. Daar bracht Hij het grootste deel van zijn leven op aarde door. Onder de aandachtige blik van zijn hemelse Vader, Maria en Jozef, voltrok de Zoon van God toen al in stilte en met een oneindige doeltreffendheid de Verlossing van de mensheid. Weinig mensen waren er getuige van, maar daar, vanuit een bescheiden timmermanswerkplaats in een klein dorp in Galilea, was God de geschiedenis van de mensheid voorgoed aan het veranderen. En ook wij kunnen die vruchtbaarheid van Jezus' leven hebben, als we Hem in ons leven uitstralen.

Vanuit ieder tabernakel, en vanuit het diepst van ons hart, blijft God de wereld veranderen. Daarom krijgt ons leven van overgave, in vereniging met God en met anderen, een doeltreffendheid die we ons niet kunnen voorstellen. “Je weet niet of je vooruitgegaan bent, ook niet hoeveel ... Wat heb je aan zo'n berekening ...? Wat telt is dat je volhoudt, dat je hart brandt van liefde, dat je meer licht krijgt en dat je horizon steeds breder wordt ...: dat je je inzet voor onze intenties, dat je ze aanvoelt – ook al ken je ze niet – en dat je ervoor bidt.”²⁰⁸

God is altijd Dezelfde

De heilige Paulus moedigde de christenen aan om trouw te zijn, het niet erg te vinden om tegen de stroom in te gaan en te werken met hun blik gericht op de Heer: *Daarom, geliefde broeders, weest standvastig en onwankelbaar, en gaat altijd voort met het werk des Heren;*

gij weet toch dat uw inspanning, dankzij Hem, niet vergeefs is (1 Kor 15, 58). De heilige Jozefmaria herhaalde op verschillende manieren dezelfde vermaning van de apostel: “Als jullie trouw zijn, mogen jullie jezelf winnaars noemen. In je leven zul je geen nederlagen kennen. Er bestaan geen mislukkingen als je met een oprechte bedoeling werkt en Gods wil wilt doen. Met of zonder succes hebben we gewonnen, want we hebben uit liefde voor God gewerkt.”²⁰⁹

In iedere roeping kan het gebeuren dat we na een tijd van overgave in de verleiding komen om ontmoedigd te raken. We denken misschien dat we tot dan toe niet erg edelmoedig zijn geweest, of dat onze trouw weinig vruchten afwerpt en dat we weinig apostolisch resultaat hebben. Het is goed ons in zulke gevallen te herinneren wat God ons heeft verzekerd: *Mijn uitverkorenen ... zullen nooit tevergeefs werken* (Jes 65, 22-23). De heilige Jozefmaria drukte het zo uit: “Heiligheid maakt doeltreffend, ook als de heilige zelf de vruchten niet ziet of oogst.”²¹⁰ God laat zijn gelovigen in hun werk soms beproevingen en moeilijkheden ondervinden, om hun ziel mooier, hun hart zachter te maken. Wanneer we, ondanks onze inzet om God te behagen, ontmoedigd raken of de strijd moe worden, dan mogen we er op vertrouwen dat onze doeltreffendheid “vaak onzichtbaar blijft, ongrijpbaar is en niet meetbaar. Men weet best dat zijn leven vruchten zal afwerpen, maar zonder te willen weten hoe, of waar, of wanneer. (...) Laten we doorgaan, laten we alles geven, maar laten we Hem toestaan onze inspanningen naar eigen inzicht vruchtbaar te maken.”²¹¹ Onze Heer vraagt ons te werken met overgave en vol vertrouwen in zijn kracht en niet in de onze, in zijn visie op de dingen en niet in onze beperkte waarneming. “Als je je werkelijk op de Heer verlaat, zul je leren tevreden te zijn met wat er gebeurt en je gemoedsrust niet te verliezen als het resultaat niet is wat je had gewild, ondanks alle moeite die je hebt gedaan en ondanks het feit dat je al de nodige middelen hebt gebruikt. Want dat is dan het

‘resultaat’ dat God ervan verwachtte.”²¹² Het besef dat God alles kan en dat Hij al het goede dat we doen ziet en nooit vergeet, hoe klein en verborgen het ook lijkt, zal ons helpen “om zelfverzekerd en optimistisch te zijn in de moeilijke momenten die zich kunnen voordoen in de geschiedenis van de wereld of in ons persoonlijk bestaan. God is altijd Dezelfde: almachtig, oneindig wijs, barmhartig; en Hij weet te allen tijde uit het kwade het goede te halen en uit nederlagen grote overwinningen te behalen voor hen die op Hem vertrouwen.”²¹³

Aan de hand van God leven we midden in de wereld als zijn kinderen en worden we zaaiers van vrede en vreugde voor allen om ons heen. Dat is het geduldige kunstwerk dat God in ons hart verwezenlijkt. Laten we toe dat Hij al onze gedachten verlicht en al onze handelingen bezielt. Dit is wat onze Moeder Maria heeft gedaan, gelukkig bij het zien van de grote dingen die de Heer in haar leven deed. Mogen ook wij elke dag net als zij zeggen: “*Fiat, mij geschiede naar uw woord*” (Lc 1, 38).

Pablo Edo

Noten

Pauselijke documenten zijn – in meerdere talen – digitaal te raadplegen op de website van de Heilige Stoel (het Vaticaan):
<https://www.vatican.va/content/vatican/en.html>.

De genoemde Nederlandse uitgaven van werken van de heilige Jozefmaria Escrivá zijn te verkrijgen bij uitgeverij De Boog. (Voor de adresgegevens van De Boog, zie het colofon).

Aantekeningen

[←1]

Benedictus XVI, toespraak tot Duitse pelgrims, 25 april 2005.

[←2]

Franciscus, postsynodale apostolische exhortatie *Christus vivit*, 25 maart 2019, nr. 286.

[←3]

Fernando Ocariz, aantekeningen van een samenzijn met jongeren in Argentinië, 5 augustus 2018.

[←4]

Andrés Vázquez de Prada, *The Founder of Opus Dei*, vol. I, Scepter Publishers 2001, p. 86.

[←5]

Benedictus XVI, encycliek *Deus Caritas est*, 25 december 2005,
nr. 1.

[←6]

Franciscus, apostolische exhortatie *Evangelii Gaudium*, 24 november 2013, nr. 3.

[←7]

Fernando Ocáriz, aantekeningen van een familiebijeenkomst, in: *Obras*, april 2017, p. 50 (Algemeen Archief van de Prelatuur van het Opus Dei, Bibliotheek, P03).

[←8]

Heilige Johannes Paulus II, toespraak in Kazachstan tijdens een bijeenkomst met jongeren, 23 september 2001.

[←9]

Benedictus XVI, algemene audiëntie, 2 augustus 2006.

[←10]

Heilige Jozefmaria, *The Way*, historisch-kritische editie,
Scepter Publishers, commentaar op nr. 382.

[←11]

Heilige Jozefmaria, *Christus komt langs*, nr. 1.

[←12]

Heilige Jozefmaria, *Vrienden van God*, nr. 300.

[←13]

Andrés Vázquez de Prada, *The Founder of Opus Dei*, vol. I, Scepter Publishers 2001, p. 85.

[←14]

Ibid., p. 85.

[←15]

Heilige Teresa van Avila, *Libro de la Vida*, 8, 2.

[←16]

Heilige Gregorius van Nazianze, Preek 43.

[←17]

Andrés Vázquez de Prada, *The Founder of Opus Dei*, vol. I, Scepter Publishers 2001, p. 86.

[←18]

Thomas a Kempis, *De navolging van Christus*, hoofdstuk 5.

[←19]

Franciscus, toespraak tijdens de gebedswake van de Wereldjongerendagen, Krakau, 30 juli 2016.

[←20]

Romeins Missaal, Eucharistisch gebed I.

[←21]

Vgl. Franciscus, toespraak tijdens de gebedswake van de Wereldjongerendagen, Krakau, 30 juli 2016.

[←22]

Heilige Jozefmaria, *Vrienden van God*, nr. 312.

[←23]

Vgl. bijvoorbeeld Num 11, 14-15: *“Ik kan de last van heel dat volk niet alleen dragen. Het is mij te zwaar! Indien Gij zo met mij blijft doen, dood mij dan maar, als Gij mij genadig wilt zijn. Dan hoef ik mijn ellende niet langer te zien.”* En Jer 20, 18: *Ben ik dan ter wereld gekomen om niets dan ellende en zorg te kennen en mijn dagen in schande te slijten?* En ook 1 Kon 19, 4: *“Het wordt mij te veel, Jahwe; laat mij sterven want ik ben niet beter dan mijn vaderen.”*

[←24]

Franciscus, apostolische exhortatie *Gaudete et exsultate*, 19 maart 2018, nr. 131.

[←25]

Franciscus, homilie bij de afsluiting van de
Wereldjongerendagen, Krakau, 31 juli 2016.

[←26]

Heilige Jozefmaria, *Vrienden van God*, nr. 38.

[←27]

Heilige Jozefmaria, *Christus komt langs*, nr. 45.

[←28]

Fernando Ocariz, 'Luz para ver, fuerza para querer', in: *ABC*, 18 september 2018. Zie ook *Gearing up for the Synod: Let's make this prayer to God for our youth*, gepubliceerd op de website van Aleteia, 20 september 2018.

[←29]

Heilige Theresia Benedicta van het Kruis (Edith Stein),
'Verborgenes Leben und Epiphanie', in: *Gesammelte Werke* XI,
145.

[←30]

Heilige Jozefmaria. *De Kruisweg*, vijfde statie, nr. 2.

[←31]

Fernando Ocáriz, 'La vocación al Opus Dei como vocación en la Iglesia', in: *El Opus Dei en la Iglesia*, Rialp, 1993, p. 152. In het Engels verschenen bij Scepter Publishers.

[←32]

Vgl. Ex 3, 6; Mt 22, 32.

[←33]

Heilige Jozefmaria, *Apuntes íntimos*, no. 296, 22 september 1931, geciteerd in: *The Way*, historisch-kritische editie, Scepter Publishers, commentaar op nr. 813).

[←34]

Heilige Johannes Paulus II, homilie bij het begin van zijn pontificaat, 22 oktober 1978.

[←35]

Benedictus XVI, homilie bij het begin van zijn pontificaat, 24 mei 2005.

[←36]
Ibid.

[←37]
Ibid.

[←38]

Paus Franciscus, homilie tijdens de heilige Mis bij gelegenheid van de heiligverklaring van o.a. van paus Paulus VI en mgr. Oscar Romero, 14 oktober 2018. Vgl. apostolische exhortatie *Gaudete et exsultate*, nr. 32.

[←39]

Heilige Jozefmaria, *Instrucción*, 19 maart 1934, nr. 48.

[←40]

Vgl. Andrés Vázquez de Prada, *The Founder of Opus Dei*, vol. I, Scepter Publishers 2001, p. 86.

[←41]

Heilige Jozefmaria, *De Weg*, nr. 928.

[←42]

Heilige Johannes Paulus II, apostolische exhortatie *Pastores dabo vobis*, 25 maart 1992, nr. 36.

[←43]

Vgl. heilige Jozefmaria, *De Voor*, nr. 290; *Vrienden van God*, nr. 206; 'De wereld hartstochtelijk liefhebben', in: *Gesprekken met Mgr. Escrivá*, nrs. 113 e.v.

[←44]

Franciscus, toespraak tijdens de gebedswake van de Wereldjongerendagen, Krakau, 30 juli 2016.

[←45]

Benedictus XVI, algemene audiëntie, 17 mei 2006.

[←46]

Catechismus van de Katholieke Kerk, nr. 936.

[←47]

Heilige Jozefmaria, *De Voor*, nr. 32.

[←48]

Heilige Jozefmaria, *De Voor*, nr. 964.

[←49]

Franciscus, toespraak tijdens de gebedswake van de Wereldjongerendagen, Krakau, 30 juli 2016.

[←50]

Heilige Jozefmaria, brief van 6 mei 1945, nr. 42.

[←51]
Ibid.

[←52]

Joseph Ratzinger, *Zout der aarde*, Uitgeverij Ten Have en Davidsfonds/Leuven, 2005³, p. 34.

[←53]

Heilige Jozefmaria, aantekeningen van een familiebijeenkomst, *Crónica* 1974, deel I, p. 529 (AGP, biblioteca, P01).

[←54]

Heilige Jozefmaria, Meditatie, 14 februari 1964. Aangehaald in Andrés Vásquez de Prada, *The Founder of Opus Dei*, vol. I, Scepter Publishers 2001, p. 67.

[←55]

Heilige Paulus VI, homilie, 14 oktober 1968.

[←56]

Heilige Jozefmaria, aantekeningen van een
familiebijeenkomst, *Crónica* 1972, p. 460 (AGP, biblioteca, P01).

[←57]

Benedictus XVI, toespraak tijdens een bijeenkomst met jongeren, Sulmona, 4 juli 2010.

[←58]

Francesca Ambrogetti en Sergio Rubin, *Paus Franciscus. Leven en denken van Jorge Bergoglio*, Baarn: Adveniat, 2013, pp. 51-52. (Vertaling licht gewijzigd.) Oorspronkelijke titel: *El Jesuita*; daarna: *El papa Francisco. Conversaciones con Jorge Bergoglio*.

[←59]

Zalige John Henry Newman, *Apologia pro vita sua*,
Macmillan, 1931, p. 233.

[←60]

Heilige Jozefmaria, brief van 9 januari 1932, geciteerd in: *El Opus Dei en la Iglesia*, Rialp, 1993, p. 148.

[←61]

Fernando Ocariz, 'Luz para ver, fuerza para querer', in: *ABC*, 18 september 2018. Zie ook *Gearing up for the Synod: Let's make this prayer to God for our youth*, gepubliceerd op de website van Aleteia, 20 september 2018.

[←62]

Vgl. *Catechismus van de Katholieke Kerk*, nr. 2690.

[←63]

Heilige Jozefmaria, *Apuntes íntimos*, nr. 35, geciteerd in:
Pedro Rodriguez, Fernando Ocariz, José Luis Illanes, *Opus Dei
in the Church*, Four Courts Press, 1994, p. 133.

[←64]

Franciscus, apostolische exhortatie *Gaudete et exsultate*, 19 maart 2018, nr. 21.

[←65]

Heilige Jozefmaria, *De Weg*, nr. 1.

[←66]

Heilige Jozefmaria, *The Way*, historisch-kritische editie,
Scepter Publishers, commentaar op nr. 417.

[←67]

Joseph Ratzinger, homilie, 19 mei 1992.

[←68]

Heilige Jozefmaria, *De Weg*, nr. 133.

[←69]

Tweede Vaticaans Concilie, dogmatische constitutie *Lumen gentium*, 21 oktober 1964, nr. 40.

[←70]

Vgl. heilige Johannes Paulus II, apostolische exhortatie *Christifideles laici*, 30 december 1988, nrs. 16-17; Benedictus XVI, algemene audiëntie, 13 april 2011; en meer recent paus Franciscus, apostolische exhortatie *Gaudete et exsultate*, 19 maart 2018.

[←71]

Heilige Jozefmaria, *De Voor*, nr. 309.

[←72]

Heilige Jozefmaria, *En diálogo con el Señor*, historisch-kritische editie, p. 101.

[←73]

Victor García Hoz, 'Mi encuentro con Monseñor Escrivá de Balaguer', in: R. Serrano (ed.) *Así le vieron*, Rialp 1992, p. 83.

[←74]

Heilige Jozefmaria, aantekeningen van een
familiebijeenkomst in Tajamar (Valladolid), 22 oktober 1972.

[←75]

Heilige Jozefmaria, *De Smidse*, nr. 740.

[←76]

Fernando Ocariz, 'Vocation to Opus Dei as a Vocation in the Church', in: Pedro Rodriguez, Fernando Ocariz, José Luis Illanes, *Opus Dei in the Church*, Four Courts Press 1994, p. 103.

[←77]

Heilige Jozefmaria, *Vrienden van God*, nr. 202.

[←78]

Heilige Jozefmaria, *Apuntes íntimos*, nr. 1753, geciteerd in:
Andrés Vázquez de Prada, *The Founder of Opus Dei*, vol. I,
Scepter Publishers 2001, p. 394.

[←79]

Vgl. Vittorio Messori over Johannes Paulus II: “Voor hem bestaat niet alleen de God van Jezus Christus, Hij leeft ook en werkt, maar is bovenal Liefde; voor de Verlichting en het rationalisme, stromingen die bepaalde [vormen van] theologie hebben besmet, is God de onbewogen Grote Bouwmeester, die bovenal Intellect is. Het lijkt echter of de paus vooral één oproep tot iedere mens wil richten: ‘Besef, wie gij ook zijt, dat gij bemind wordt! Herinner u dat het evangelie een uitnodiging tot vreugde is! Vergeet niet, dat gij een Vader hebt en dat elk mensenleven, ook het meest onbeduidende, in Zijn ogen eeuwige en oneindige waarde heeft!’” Heilige Johannes Paulus II, *Over de drempel van de hoop*, Veen Uitgevers Groep 1994, p. 19.

[←80]

Heilige Jozefmaria, *Instrucción*, 1 april 1934, nr. 65.

[←81]

Heilige Jozefmaria, *Christus komt langs*, nr. 14.

[←82]

Fernando Ocariz, *Naturaleza, gracia y gloria*, Eunsa 2000, p. 263.

[←83]

Zalige Álvaro del Portillo, brief van 30 september 1975, in:
Cartas de Familia, vol. II, p. 63 (AGP, biblioteca, P17).

[←84]

Heilige Jozefmaria, brief van 28 januari 1975, geciteerd in: E. Burkhart, J. López, *Vida cotidiana y santidad en la enseñanza de San Josemaría*, vol. II, Rialp 2011, p. 301.

[←85]

Heilige Jozefmaria, *Christus komt langs*, nr. 30.

[←86]

Vgl. heilige Johannes Paulus II, algemene audiënties van 10 oktober 1979, 24 oktober 1979 en 31 oktober 1979.

[←87]

Vgl. heilige Johannes Paulus II, algemene audiëntie van 10 oktober 1979, nr. 2.

[←88]

Benedictus XVI, toespraak tot de Romeinse Curie, 22 december 2006.

[←89]

Heilige Jozefmaria, *Gesprekken met mgr. Escrivá*, nr. 122.

[←90]

Fernando Ocáriz, pastorale brief van 14 februari 2017, nr. 8.

[←91]

Heilige Jozefmaria, *De Weg*, nr. 884.

[←92]

Heilige Jozefmaria, *In Dialogue with the Lord*, Scepter Publishers 2018, p. 66.

[←93]

Heilige Jozefmaria, *De Kruisweg*, achtste Statie, nr 5.

[←94]

De heilige Jozefmaria verwees soms naar Jezus als "de Vriend". Vgl. *De Weg*, nr. 422; *Christus komt langs*, nr. 93.

[←95]

Heilige Jozefmaria, *Christus komt langs*, nr. 2. Vgl. Hoogl. 8, 6.

[←96]

Heilige Jozefmaria, aantekeningen van een bijeenkomst met jongeren, 6 juli 1974, in: *Catequesis en América*, vol. II, p. 113 (AGP, biblioteca, P04).

[←97]

Heilige John Henry Newman, 'Love of Relations and Friends', in: *Parochial and Plain Sermons* 2, preek 5.

[←98]

Heilige Jozefmaria, *De Weg*, nr. 171.

[←99]

Benedictus XVI, toespraak tot de Romeinse Curie, 22 december 2006.

[←100]

Franciscus, homilie in Casa Santa Marta, 26 juni 2013.

[←101]

Benedictus XVI, toespraak tot de Romeinse Curie, 22 december 2006.

[←102]

Fernando Ocáriz, pastorale brief van 9 januari 2018, nr. 9.

[←103]

Joseph Ratzinger, 'El comienzo de una nueva cercanía', in: *El resplandor de Dios en nuestro tiempo*, Herder 2008, p. 185.

[←104]

Heilige Jozefmaria, *De Weg*, nr. 1.

[←105]

Heilige Jozefmaria, *Christus komt langs*, nr. 30. Vgl. de nrs. 22-30, bevattende de homilie 'Het huwelijk, een christelijke roeping'.

[←106]

Juan Ramón Jiménez, *Eternidades*, Madrid: 1918, p. 126.

[←107]

Heilige Jozefmaria, *De Weg*, nr. 27. Vgl. ook *De Weg*, nr. 360.

[←108]

Vgl. heilige Jozefmaria, *Apuntes íntimos*, nr. 1697, 10 oktober 1932, geciteerd in: Andrés Vázquez de Prada, *The Founder of Opus Dei*, vol. I, Scepter Publishers 2001.

[←109]

Heilige Jozefmaria, aantekeningen van een meditatie, 12 oktober 1947, in: *Mientras nos hablaba en el camino*, p. 41 (AGP, biblioteca, P18).

[←110]

Vgl. *ibid.* “In het *Ceremoniale* heb ik deze zegen vooraf laten gaan door een smeekgebed tot Maria, als reiszegen: *Beata Maria intercedente, bene ambules: et Dominus sit in itinere tuo, et Angelus eius comitetur tecum* (Moge jij op voorspraak van de heilige Maria een goede reis hebben: moge de Heer op je weg zijn, en moge zijn Engel je vergezellen).”

[←111]

Heilige Johannes Paulus II noemde het huwelijk daarom het 'basissacrament'. Vgl. de audiënties van 20 oktober 1982 en 23 mei 1984.

[←112]

Fernando Ocáriz, pastorale brief van 14 februari 2017.

[←113]

Franciscus, algemene audiëntie, 2 september 2015.

[←114]

J. Maragall, 'Elogio del vivir', in: *Vida escrita*, Aguilar 1959, p. 105.

[←115]

Heilige Jozefmaria, *Christus komt langs*, nr. 43.

[←116]

S. Marai, *El último encuentro*, Salamandra 2007, p. 107.

[←117]

Fernando Ocáriz, pastorale brief van 4 juni 2017.

[←118]

Heilige Jozefmaria, *Christus komt langs*, nr. 24.

[←119]

Uit een volksliedje waaraan de heilige Jozefmaria in *De Weg*,
nr. 145, refereert.

[←120]

C.S. Lewis, *De vier liefdes*, Uitgeverij Van Wijnen 2016⁸, p. 122.

[←121]

Vgl. de heilige Jozefmaria, *Christus komt langs*, nr. 23.

[←122]

Ibid., nr. 26.

[←123]

Ibid., nr. 27.

[←124]

Franciscus, homilie bij de heiligverklaring van Johannes Paulus II en Johannes XXIII, 27 april 2014.

[←125]

Heilige Johannes Paulus II, algemene audiëntie, 27 juni 1984.

[←126]

Vgl. *ibid.*, en Hoogl. 8, 6.

[←127]

Heilige Paulus VI, apostolische exhortatie *Evangelii nuntiandi*, 8 december 1975, nr. 82. Vgl. ook heilige Johannes Paulus II, apostolische brief *Novo millennio ineunte*, 6 januari 2001, nr. 40; Benedictus XVI, homilie bij de opening van de Bisschoppensynode over de nieuwe evangelisatie, 7 oktober 2012; Franciscus, apostolische exhortatie *Evangelii gaudium*, 24 november 2013, nr. 27.

[←128]

Fernando Ocáriz, pastorale brief van 4 juli 2017.

[←129]

Vgl. *Catechismus van de Katholieke Kerk*, nrs. 1655-1666.

[←130]

Heilige Jozefmaria, Apuntes íntimos, nr. 1725, geciteerd in:
Andrés Vázquez de Prada, *The Founder of Opus Dei*, vol. I,
Scepter Publishers 2001.

[←131]

Heilige Jozefmaria, *De Weg*, nr. 27.

[←132]

Heilige Jozefmaria, *Vrienden van God*, nr. 184.

[←133]

Franciscus, algemene audiëntie, 4 februari 2015.

[←134]

Fernando Ocáriz, pastorale brief van 9 januari 2018, nr. 5.

[←135]

J. Diéguez, 'Formación integral y afectividad', in: *Para mí, vivir es Cristo*, op de website <https://opusdei.org>.

[←136]

Heilige Jozefmaria, aantekeningen van een familiebijeenkomst, 17 februari 1958, in: S. Bernal, *Monseñor Josemaría Escrivá de Balaguer. Apuntes sobre la vida del Fundador del Opus Dei*, Rialp 1980, p. 20.

[←137]

Dostojewski, F., *De gebroeders Karamazov*, epiloog.

[←138]

Heilige Jozefmaria, aantekeningen van een bijeenkomst met jongeren, november 1972, in: *Dos meses de Catequesis*, 1972, vol. I, p. 416 (AGP, biblioteca, P04).

[←139]

Franciscus, postsynodale apostolische exhortatie *Amoris laetitia*, 19 maart 2016, nr. 262.

[←140]

De heilige Jozefmaria heeft op humoristische wijze over dit feit gesproken: "Het kind is nog maar net geboren, of mama is al van plan hem met een bepaald meisje te laten trouwen en ze zullen dit of dat doen. Papa denkt aan de carrière van de jongen of dat hij hem bij de zaak gaat betrekken. Elk van hen stelt een roman samen, een prachtige romantische roman. Daarna groeit de jongen op, wordt slim, blijkt goed te zijn, want zijn ouders zijn goed, en zegt dan tegen hen: die roman van jullie is niet naar mijn smaak. En ze hebben dan een flinke woordenwisseling" (aantekeningen van een bijeenkomst met gezinnen, 4 november 1972, in: *Hogares luminosos y alegres*, p. 155 [AGP, biblioteca, P11]). De uitdrukking die de heilige Jozefmaria hier gebruikt is "*de tejas abajo*" over de logische zorg van de ouders voor het menselijk welzijn van hun kinderen. Het is een uitdrukking die hij vaak gebruikte. Zie bijvoorbeeld Javier Echevarría, *Memoria del Beato Josemaría Escrivá*, Rialp 2000, p. 99.

[←141]

Ana Sastre, *Tiempo de caminar*, Rialp 1989, blz. 52.

[←142]

Vgl. Andrés Vázquez de Prada, *The Founder of Opus Dei*, vol. I, Scepter Publishers 2001, p. 73.

[←143]

Vgl. heilige Jozefmaria, *Gesprekken met mgr. Escrivá*, nr. 104.

[←144]

Heilige Jozefmaria, *De Smidse*, nr. 18.

[←145]

Woorden van de heilige Jozefmaria bij een ontmoeting met enkele gezinnen, 22 oktober 1960, in: A. Rodríguez Pedrazuela, *Un mar sin orillas*, Rialp 1999, p. 348.

[←146]

Franciscus, *Regina Caeli*, 21 april 2013.

[←147]

Romeins Missaal, Eucharistisch Gebed, consecratiewoorden.

[←148]

Andrés Vázquez de Prada, *The Founder of Opus Dei*, vol. III, Scepter Publishers 2001, pp. 27-28.

[←149]

Fernando Ocariz, 'Vocation to Opus Dei as a Vocation in the Church', in: Pedro Rodriguez, Fernando Ocariz, José Luis Illanes, *Opus Dei in the Church*, Four Courts Press 1994, p. 89.

[←150]

Heilige Jozefmaria, *De Smidse*, nr. 902.

[←151]

Heilige Ignatius van Antiochië, *Brief aan de Romeinen*, nr. 3
(PG 5, c. 690).

[←152]

Aristoteles, *De Anima* I, 2.

[←153]

Heilige Jozefmaria, *De Weg*, nr. 902.

[←154]

Franciscus, apostelische exhortatie *Gaudete et exsultate*, 19 maart 2018, nr. 175.

[←155]

Heilige Johannes Chrysostomos, *Homilieën over de heilige Matteüs*, VII, 5 (PG 57, c. 78).

[←156]

Heilige Jozefmaria, *De Weg*, nr. 797.

[←157]

Vgl. heilige Jozefmaria, *De Kruisweg*, zevende statie.

[←158]

Heilige Jozefmaria, *De Smidse*, nr. 356.

[←159]

Heilige Jozefmaria, brief van 9 januari 1932, nr. 9, in: *El Fundador del Opus Dei*, vol. I, Rialp 2010, pp. 302-303.

[←160]

Fernando Ocáriz, pastorale brief van 14 februari 2017, nr. 9.

[←161]

Heilige Jozefmaria, *Instrucción*, 19 maart 1934, nr. 27 (de cursivering is in het origineel), geciteerd in: *The Way*, historisch-kritische editie, Scepter Publishers, noot bij nr. 942.

[←162]

Romeins Missaal, Eucharistisch Gebed III.

[←163]

Benedictus XVI, algemene audiëntie, 10 september 2008.

[←164]

Heilige Jozefmaria, aantekeningen van een meditatie uit april 1955, in: *Obras* 1956, XI, p. 9 (AGP, biblioteca, P03).

[←165]

Heilige Jozefmaria, *A solas con Dios*, nr. 273 (AGP, biblioteca, P10).

[←166]

Vgl. Javier Echevarría, homilie, 5 sep. 2010, in: *Romana*, nr. 51, juli-december 2010, p. 339.

[←167]

Heilige Jozefmaria, *De Smidse*, nr. 969.

[←168]

Franciscus, postsynodale apostolische exhortatie *Christus vivit*, 25 maart 2019, nr. 288.

[←169]

Interview van Pilar Urbano met Javier Echevarría in *Época*, 20 april 1994, geciteerd in: Álvaro Sánchez León, *En la tierra como en el cielo*, Rialp 2019, pp. 349-350.

[←170]

Heilige Jozefmaria, brief van 31 mei 1954, nr. 22.

[←171]

Fernando Ocáriz, pastorale brief van 9 januari 2018, nr. 5.

[←172]

Heilige Jozefmaria, brief van 31 mei 1954, nr. 16.

[←173]
Ibid.

[←174]

Heilige Jozefmaria, brief van 24 oktober 1942, nr. 9; vgl.
Vrienden van God, nr. 37.

[←175]

Vgl. Benedictus XVI, homilie, 13 mei 2007; Franciscus, apostolische exhortatie *Evangelii Gaudium*, 24 november 2013, nr. 14; Franciscus, toespraak, 23 september 2019.

[←176]

Heilige Jozefmaria, aantekeningen van een familiebijeenkomst, 10 mei 1967, in: *Crónica* 1967, p. 605 (AGP, biblioteca, P01).

[←177]

Fernando Ocáriz, pastorale brief van 14 februari 2017, nr. 9.

[←178]

Heilige Jozefmaria, *De Smidse*, nr. 565.

[←179]

In Madrid, in de jaren dertig van de 20ste eeuw, was 'fluiten' een taalvariant die 'goed functioneren' betekende. De heilige Jozefmaria gebruikte het om te verwijzen naar het feit dat iemand had gevraagd om toegelaten te worden tot het Opus Dei. Het is binnen het Werk een gevleugelde uitdrukking geworden.

[←180]

Heilige Jozefmaria, aantekeningen van een familiebijeenkomst, 24 april 1967, in: *Crónica* 1967, p. 506 (AGP, biblioteca, P01).

[←181]

Heilige Jozefmaria, aantekeningen van een meditatie, 25 februari 1963, in: *Crónica* 1964, IX, p. 69 (AGP, biblioteca, P01).

[←182]

Fernando Ocáriz, pastorale brief van 9 januari 2018, nr. 5.

[←183]

Heilige Jozefmaria, *De Weg*, nr. 774.

[←184]

Heilige Jozefmaria, *De Smidse*, nr. 875. Vgl. Jer 18, 6: “Als leem in de hand van de pottenbakker, zijt gij in mijn hand.”

[←185]

Heilige Theresia van Lisieux, *Geschiedenis van een ziel*, h. 1.

[←186]

Vgl. heilige Jozefmaria, *Gesprekken met mgr. Escrivá*, nr. 114.

[←187]

Joseph Ratzinger-paus Benedictus XVI, *Jezus van Nazareth. Deel II. Van de intocht in Jeruzalem tot de opstanding*, Lannoo 2011, p. 68.

[←188]

Ibid., hier in eigen vertaling.

[←189]

Vgl. heilige Jozefmaria, *Christus komt langs*, nr. 154.

[←190]

Ibid., nr. 3.

[←191]

Ibid., nr. 158.

[←192]

Franciscus, postsynodale apostolische exhortatie *Christus vivit*, 25 maart 2019, nr. 277.

[←193]

Vgl. Benedictus XVI, postsynodale apostolische exhortatie
Sacramentum caritatis, 22 februari 2007, nr. 83.

[←194]

Heilige Jozefmaria, *Christus komt langs*, nr. 158.

[←195]
Ibid.

[←196]

Heilige Teresia van Avila, *Weg der volmaaktheid*, h. 34.

[←197]

Vgl. S. Bernal, *Mons. Josemaría Escrivá de Balaguer. Apuntes sobre la vida del Fundador del Opus Dei*, Rialp 1980, p. 361.

[←198]

Heilige Teresia van Lisieux, *Geschiedenis van een ziel*, h. 5.

[←199]

Heilige Jozefmaria, *Vrienden van God*, nr. 92.

[←200]

Vgl. Javier Echevarría, *Memoria del Beato Josemaría Escrivá*, Rialp 2000, p. 229.

[←201]

Fernando Ocáriz, homilie, 12 mei 2017.

[←202]
Ibid.

[←203]

Geciteerd in G. Bagnard, 'El Cura de Ars, apóstol de la misericordia', in: *Anuario de Historia de la Iglesia* 19 (2010), p. 246.

[←204]

Heilige Jozefmaria Escrivá, *Instrucciones*, mei 1935 – 14 september 1950, nr. 48.

[←205]

Benedictus XVI, encycliek *Deus Caritas est*, 25 december 2005,
nr. 31.

[←206]

Heilige Jozefmaria, *De Weg*, nr. 267.

[←207]

Heilige Johannes Chrysostomus, *Homilieën over de heilige Matteüs*, 19.2 (PG 57, 275).

[←208]

Heilige Jozefmaria, *De Smidse*, nr. 605.

[←209]

Heilige Jozefmaria, *A solas con Dios*, nr. 314 (AGP, biblioteca, P10).

[←210]

Heilige Jozefmaria, *De Smidse*, nr. 920.

[←211]

Franciscus, apostolische exhortatie *Evangelii gaudium*, 24 november 2013, nr. 279.

[←212]

Heilige Jozefmaria, *De Voor*, nr. 860.

[←213]

Javier Echevarría, pastorale brief van 4 november 2015.